

На основу Правилника о стицању истраживачких и научних звања („Сл. гласник РС“ бр. 159/2020, 14/2023) – Прилог 3. — Врста и квантификација индивидуалних научноистраживачких резултата – Друштвене науке: креирања и анализа ефеката јавних политика, Научно веће Института за упоредно право, на седници од 12.03.2025. године, донело је

ОДЛУКУ

ПРИХВАТА СЕ документ „Законодавство и пракса у борби против корупције: Процена потреба за обуком и евалуација утицаја обуке за правосуђе и кључне актере у Србији“ ауторки др Ане Кнежевић Бојовић, др Весне Ћорић и др Јелене Костић, као студија и анализа јавне политике (M123).

Образложење

Др Јелена Костић, виша научна сарадница Института за упоредно право, коауторка је документа „Законодавство и пракса у борби против корупције: Процена потреба за обуком и евалуација утицаја обуке за правосуђе и кључне актере у Србији“. Именована је поднела Научном већу молбу да наведени документ буде прихваћен као студија и анализа јавне политике (M123), у складу са Правилником о стицању истраживачких и научних звања – Прилог 3. – Врста и квантификација индивидуалних научноистраживачких резултата – Друштвене науке: креирања и анализа ефеката јавних политика.

На основу наведеног, донета је Одлука као у диспозитиву.

ЗАМЕНИК ПРЕДСЕДНИЦЕ НАУЧНОГ ВЕЋА

Др Милош Станић

Projekat finansira
Evropska unija

Prevenција i borba protiv korupcije

Tehnička podrška Prevenција i borba protiv korupcije

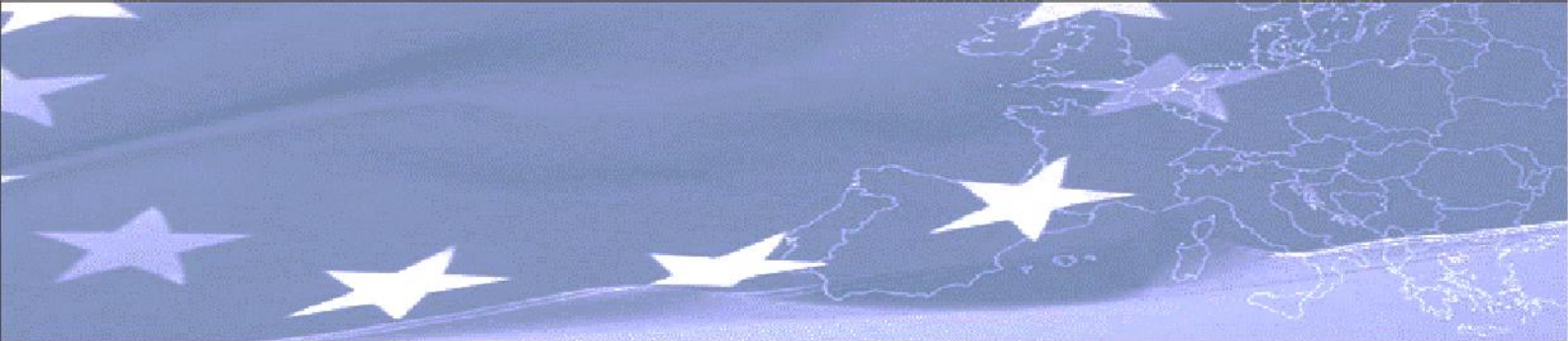
EuropeAid/138423/DH/SER/RS

2017/386-597

Zakonodavstvo i praksa u borbi protiv korupcije: Procena potreba za obukom i evaluacija uticaja obuke za pravosuđe i ključne aktere u Srbiji

*dr Ana Knežević Bojović,
dr Vesna Ćorić
dr Jelena Kostić*

*Sadržaj ovog izveštaja je isključivo odgovornost izvođača i ne odražava stavove
Evropske unije.*

Projekat finansira
Evropska unija

Prevenција i borba protiv korupcije

REPUBLIKA SRBIJA
MINISTARSTVO
PRAVDE

Skraćenice

AP23	Akcioni plan za Poglavlje 23
AP24	Akcioni plan za Poglavlje 24
EU	Evropska unija
EUROJUST	Evropska jedinica za pravosudnu saradnju
EJTN	Evropska mreža za obuku u pravosuđu
IPA	Instrument pretpristupne pomoći
IKT	Informaciono komunikacione tehnologije
IT	Informacione tehnologije
DRI	Državna revizorska institucija
DVT	Državno veće tužilaca
OEBS	Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju
OPDAT	Kancelarija za međunarodnu pomoć, usavršavanje i profesionalnu obuku pravosuđa
PA	Pravosudna akademija Republike Srbije
PIS	Pravosudni informacioni sistem
PPO	Procena potreba za obukom
RJT	Republičko javno tužilaštvo
TOK	Tužilaštvo za organizovani kriminal
UNODC	Kancelarija ujedinenih nacija za pitanja droge i kriminala
US DOJQ	Ministarstvo pravde Sjedinjenih Američkih Država
VSS	Visoki savet sudstva

1 Uvodne napomene

Ova procena potreba za obukom je sprovedena u okviru aktivnosti projekta Prevenција i borba protiv korupcije, koji finansira Evropska unija (EU). Projekat nastoji da ojača nacionalne mehanizme za prevenciju i borbu protiv korupcije u skladu sa Nacionalnom strategijom za borbu protiv korupcije i Akcionim planom za Poglavlje 23 (AP23). Konkretnije, procena potreba za obukom je sprovedena u okviru Projektnе komponente 3, sa fokusom na jačanje kapaciteta za suzbijanje korupcije i poboljšavanje kvaliteta istrage, gonjenja i donošenja presuda u slučajevima korupcije u skladu sa Strategijom i Akcionim planom i preporukama iz AP23, kao i sa Strategijom finansijskih istraga i novousvojenim Zakonom o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, terorizma i korupcije.

Ova procena potreba za obukom (PPO) predstavlja podršku Pravosudnoj akademiji Republike Srbije (PA) u planiranju i organizaciji obuka iz znanja i veština na polju suzbijanja korupcije u narednih 36 meseci. Analiza je usmerena na PPO za sudije, tužioce, tužilačke i sudijske pomoćnike, kao i policijske službenike i zaposlene u drugim državnim organima koji su prema Zakonu o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, terorizma i korupcije dužni da sarađuju sa nosiocima pravosudnih funkcija¹ u borbi protiv korupcije. Obuke za gore navedene kategorije koje su propisane drugim nacionalnim pravnim aktima usmerenim na borbu protiv korupcije će takođe biti ocenjene. PPO se neće ograničavati samo na obuke koje je organizovala PA, već će pokušati da identifikuje i druge načine pružanja obuka za gore navedene kategorije. Kako bi se uspešno analiziralo stanje stvari i odredile buduće potrebe, PPO će se strukturisati tako da se najpre daju opšte napomene o proceni potreba u pogledu obuka, nakon toga će se identifikovati potrebe za obukom za pojedinačne gore navedene kategorije lica u sistemu Srbije. To će izvršiti na osnovu relevantnih nacionalnih i međunarodnih akata, kao i uz oslanjanje na podatke o obukama koje organizuje i planira PA. Na kraju će biti predstavljena pitanja za polustrukturisane intervjue.

¹ Izraz "nosilac pravosudne funkcije" se odnosi na sudije, tužioce i zamenike tužilaca.

2 Opšte napomene o proceni potreba za obukom i metodama obuke

Važno je da sudije, tužioci i policijski službenici dobiju detaljnu, dubinsku i raznoliku obuku kako bi mogli da svoje dužnosti obavljaju na zadovoljavajući način. Suočeni sa svetom koji se brzo razvija, u kojem se tehnologije, društveni kontekst i zakoni menjaju na mesečnoj osnovi, sudije i tužioci moraju da nastave da unapređuju svoje profesionalno znanje, veštine i ponašanje. Poznavanje samo materijalnog i procesnog prava više nije dovoljno - nosioci pravosudnih funkcija moraju znati više o socijalnom kontekstu prava i sudskih procesa pravosudnim veštinama, a posebno o upravljanju i načinu saradnje sa javnošću i medijima, novim tehnologijama, itd.²

Kao što Tomas ističe,³ pravosudno obrazovanje i obuka, posebno u evropskim državama kontinentalnog pravnog sistema posmatra se kao suštinski element pravosudne nezavisnosti - pošto obuka pomaže da se obezbedi stručnost pravosuđa. Moguće je ovu tvrdnju još proširiti - kada razmišljamo o modelu obrazovanja sudija, takođe nužno razmišljamo o željenom modelu za sudiju ili tužioca. Razmišljanje o idealnom modelu sudije ili javnog tužioca takođe podrazumeva i razmišljanje o idealu u društvu koje želimo da izgradimo, razmatranje njegove političke, ekonomske i društvene organizacije i sistema podele vlasti.⁴

Obuka je od suštinskog značaja za valjano sprovođenje zakona; ovo je posebno tačno u odnosu na nove i reformske propise. Planiranje i vođenje takve obuke treba da se odvija u skladu sa opštim standardima i principima koji se mogu primeniti na pravosudno obrazovanje uopšte, što se može sumirati na sledeći način:

Dobri planovi obuke počinju pravilnom procenom potreba za učenjem i obukom za ciljnu grupu, i završava se detaljnom i održivom evaluacijom nakon događaja i procenom ostvarenog.⁵

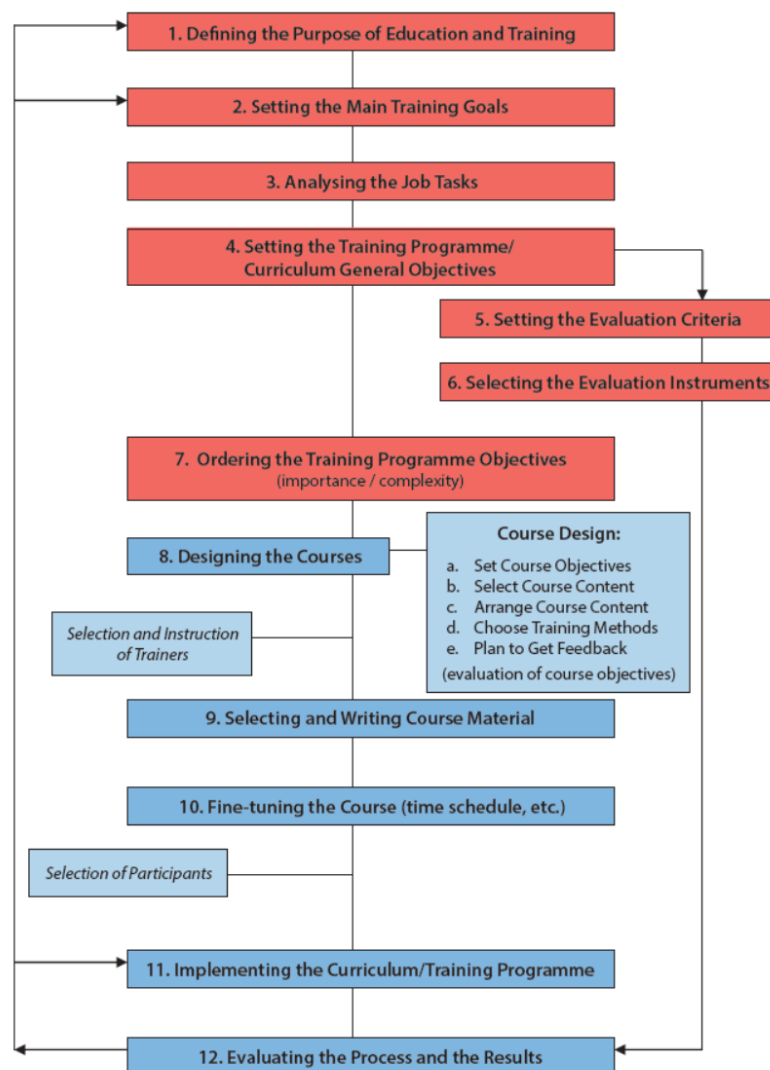
² EJTN Handbook on Judicial Training Methodology in Europe, 20, dostupan na http://www.ejtn.eu/Documents/EJTN_JTM_Handbook_2016.pdf.

³ Thomas C., Review of Judicial Training and Education in Other Jurisdictions, 13 dostupan na https://www.ucl.ac.uk/laws/judicial-institute/files/Judicial_Training_and_Education_in_other_Jurisdictions.pdf.

⁴ Cluny, A. *Training of judges and public prosecutors in the function of quality of judicial system*, Udruženje sudija Srbije, Beograd, 2015, 17.

⁵ Vidi detaljnije poglavlja 2 (planiranje programa obuke) i 5 (posebnosti evaluacije), European Judicial Training Network's Handbook on Judicial Training Methodology in Europe. Vidi takođe:

Ovi standardi su predstavljeni u Priručniku o metodologiji pravosudne obuke u Evropi koji je izradila Evropska mreža za obuku u pravosuđu (EJTN).⁶ U priručniku je dat detaljan okvir za planiranje obuke, njeno sprovođenje i proces evaluacije, što je ilustrativno prikazano na sledećem dijagramu⁷:

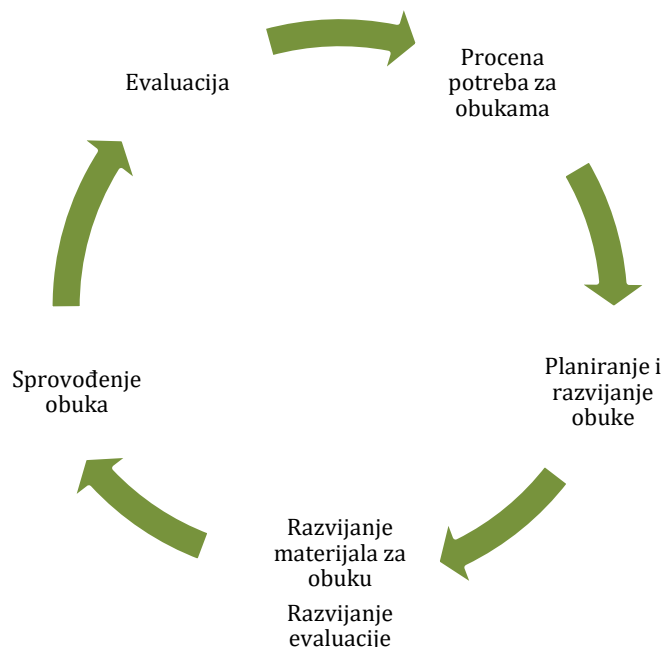
Slika 1: Faze pravosudne obuke. Izvor: EJTN Priručnik o metodologiji pravosudne obuke u Evropi, 12.

Knežević Bojović, A, Purić, O. "In-service training of judges in Europe", Strani pravni život 4/2016, 57-70.

⁶ Vidi fusnotu 1.

⁷ Dijagram je preuzet iz verzije priručnika na engleskom jeziku.

Obuka se stoga može posmatrati kao trajni ciklični proces:

Što se tiče planiranja obuke u pravosuđu, ona treba da se odvija u skladu sa sledećim načelima:

1. Program obuke mora biti orijentisan ka potrebama
2. Program obuke treba da koristi različite metode obuke.

Iako se ova dva principa čine relativno jasnim, njihovo sprovođenje u praksi nije lak zadatak.

Procena potreba za obukom je prvi i verovatno najznačajniji element ciklusa obuke koji obuhvata ciljeve obuke, plan i nacrt obuke, implementaciju i procenu obuke. To je strukturisan i sistematičan proces koji se može primenjivati na organizacije, funkcije (npr. sudija koji postupaju u građanskopravnoj materiji, predsednik suda, medijator) i/ili pojedince.

Analizom potreba procenjuju se zahtevi u pogledu veština, poredeći postojeće kompetencije sa željenim stanjem i utvrđuju praznine koje je potrebno popuniti. U većini država veoma je teško napraviti razliku između procene potreba, razvoja programa i evaluacije obuke. Jedna studija pokazuje da se u većini država ove aktivnosti oslanjaju na evaluacione upitnike koje su popunjavali nosioci pravosudnih

funkcija na kraju obuke, što je ponekad praćeno i širim periodičnim ispitivanjima pravosuđa o potrebama za obukom.⁸ U istoj studiji se ističe da su pojedinci izvan pravosuđa nedovoljno uključeni u razvijanje programa obuke u pravosuđu. Sa druge strane, u poslednjih nekoliko godina evropske zemlje su razvile razrađene i inkluzivnije metode kako bi prikupile informacije za analizu potreba za obukom i na kraju za razvijanje programa i obuke.⁹

Metodi PPO koji se koriste u uporednoj praksi nacionalnih i regionalnih institucija za obuku u oblasti pravosuđa se mogu klasifikovati na sledeći način:¹⁰

- Odbori za obuku/koordinatori - Ova metoda podrazumeva da sudije, pravnici i druga lica u čijoj je nadležnosti procena potreba za obukom prikupljaju i filtriraju informacije o potrebama za obukom nosilaca pravosudnih funkcija i izveštavaju o svojim nalazima telo odgovorno za razvoj plana i programa obuke. U uporednoj praksi, ovaj metod se često koristi, kako u organima za obuku sudija koji nemaju regionalne filijale/satelitske kancelarije, tako i u sistemima u kojima se oni razvijaju, kao što je Hrvatska. Ponekad se ova metoda kombinuje i sa rezultatima drugih metoda, kao što su upitnici i ankete - radi dopuna ili verifikacije njihovih rezultata. U Španiji i Hrvatskoj, gde telo nadležno za obuku sudija ima geografski decentralizovane filijale, specifična znanja zaposlenih u tim filijalama se koriste za identifikaciju konkretnih potreba za obukom u svakoj geografskoj oblasti.
- Upitnici ili ankete koje popunjavaju nosioci pravosudnih funkcija - ovo je najčešći pristup PPO, u kojem se nosioci pravosudnih funkcija pitaju koja vrsta obuke je potrebna ili kakvo znanje navodno nedostaje ili bi ga trebalo poboljšati. Ova istraživanja mogu biti opšta i usmerena na sve nosioce pravosudnih funkcija ili usmerena na rukovodioce određenih pravosudnih jedinica (teritorijalnih ili funkcionalnih). Najčešće, međutim, pitanja koja se tiču budućih potreba za obukom predstavljaju deo upitnika koje popunjavaju nosioci pravosudnih funkcija nakon obuke koju su pohađali. Ove informacije se zatim unose u sistem i koriste za razvoj nastavnih planova i programa. Neke institucije, kao što je Evropski institut za državnu upravu, isto koriste upitnike za obuku pre same obuke kako bi osigurali da obuka zaista odgovara potrebama

⁸ *Studija o najboljoj praksi u obuci sudija i tužilaca Završni izveštaj*, dostupno na http://www.ejtn.eu/Documents/Resources/Lot1_final_Jan2015.pdf.

⁹ *Studija o najboljoj praksi u obuci sudija i tužilaca Završni izveštaj*,

¹⁰ Sledeći pasus je prilagođen iz Knezević Bojović, A. i Purić, O. (2016).

polaznika obuke. U Španiji, Bugarskoj i Švedskoj ankete se organizuju na godišnjem ili dvogodišnjem nivou. U Nemačkoj, predsednici sudova/javni tužioci prikupljaju informacije o individualnim potrebama obuke svakog nosioca pravosudne funkcije, kroz strukturisane razgovore sa svakim sudijom/tužiocem jednom godišnje. U Češkoj Republici, pravosudna akademija traži od uprave suda i tužilaštava da im pošalju pismo u kojem se navode njihove potrebe za obukom za narednu godinu.

- Stranke u postupku i njihovi zastupnici i procena od strane šire javnosti - ova metoda se koristi za identifikaciju oblasti u kojima građani, advokati ili drugi akteri smatraju da bi pravosudna obuka poboljšali opšte funkcionisanje pravosudnog sistema. Ovaj pristup može dopuniti podatke koji se dobijaju kroz upitnike i unaprediti odnos šire zajednice prema pravosudnoj obuci, čime se pomaže u stvaranju poverenja u sudsku obuku, a time i u nezavisnost pravosuđa. Ova vrsta informacija se često prikuplja putem neformalnih sastanaka sa ključnim akterima.
- Istraživanje - ovo je metoda koja se koristi za identifikaciju najboljih uporednih praksi (istraživanje drugih programa u drugim državama) i za praćenje javne politike i strateških dokumenata i propisa na nacionalnom i nivou EU kako bi se utvrdile potrebe za obukom da se deo programa/plana obuke organizuje iz spoljnih izvora.
- Stvaranje modela kompetencija za sudije i druge nosioce pravosudnih funkcija/analiza pravnih praznina. Ovaj sistem je složen i pilotiran je u Poljskoj i Belgiji.

Što se tiče metoda koji se koriste u pravosudnoj obuci, postoji duga tradicija *ex cathedra* predavanja uz malo ili nimalo interakcije. Međutim, tokom prethodnih dvadeset pet godina je ovaj pristup značajno izmenjen, pošto su nalazi u oblasti učenja odraslih koji se odnose na način na koji odrasli stručnjaci uče stvorili potrebu za novim dizajnom obuka uz visok nivo interaktivnosti i raznolikost metoda.¹¹

¹¹ EJTN Priručnik, 17.

3 Procena potreba za obukom i metode obuke u pravosuđu u Srbiji

PPO na polju suzbijanja korupcije, koja treba da bude sprovedena u okviru Projekta, nije ograničena na potrebe za obukom sudija, tužilaca, zamenika tužilaca i njihove pomoćnike. Međutim, u okviru ove procene će biti prikazana samo metodologija potreba za obukom PA budući da su nosioci pravosudnih funkcija i policijski službenici ključna ciljna grupa u ovom istraživanju. Osim toga, Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u borbi protiv organizovanog kriminala, terorizma i korupcije ostavlja prostora za zajedničke obuke, koje bi takođe uključivale stručnjake iz drugih državnih organa navedenih u datom zakonu.

Potrebno je istaći da PA ima sistematičan pristup PPO i vođenju obuka. PA je usvojila kombinovanu metodologiju za procenu potreba za obukom u pravosuđu Srbije; kroz usvajanje PPO Pravilnika, koji predviđa sledeće:

1. Identifikaciju obuka koje PA mora da sprovede na osnovu zakona, dokumenata javne politike, odluka Visokog saveta sudstva (VSS) ili Državnog veća tužilaca (DVT) kao i obuka koje imaju veze sa pristupanjem EU (unapred definisane obavezne obuke);
2. Praćenje zakonodavnog procesa, radi identifikovanja obuka koje PA može da sprovede a koje su povezane sa planiranim regulatornim intervencijama;
3. Upitnik koji se šalje svim sudovima i javnim tužilaštvima kako bi se utvrdile potrebe za obukom sudija, tužilaca, sudijskih i tužilačkih pomoćnika, sudske i javnotužilačke uprave i zaposlenih u sudu i javnom tužilaštvu tokom naredne godine;
4. Upitnik koji se šalje stručnoj javnosti - nezavisnim državnim organima i agencijama, javnom pravobranilaštvu, advokatskoj komori, civilnom društvu - o potrebama za obukom u pravosuđu;
5. Prikupljanje i obrada podataka u vezi sa potrebom za obukom iz mentorskih izveštaja, izveštaja trenera i evaluacionih upitnika koje su popunjavali polaznici nakon obuke;

6. Redovni radni sastanci sa predstavnicima apelacionih sudova, VSS i DVT kako bi se prilagodio predlog programa obuke i održavanje obuke prema posebnim potrebama sudova i javnih tužilaštava sa teritorije svakog apelacionog suda.

Ovo je sveobuhvatna i uravnotežena metodologija koja pomaže da se usmere naponi PA na obezbeđivanje programa stalne obuke orijentisane na potrebe. Međutim, metodologija ima određene nedostatke.

Najpre, procena potreba za obukom koju je PA sproveda tokom 2016. i 2017. je jasno pokazala da su unapred definisane obaveze obuka nosilaca pravosudnih funkcija i sudskog i tužilačkog osoblja sveobuhvatne i ostavljaju ograničen prostor za ispunjavanje drugih potreba za obukom u pravosudnom sistemu Srbije, u smislu tema i raspoloživog budžeta.

Drugo, procena potreba putem sveobuhvatnog upitnika inherentno ne može biti dovoljno specifična i detaljna kako bi potvrdila potrebe za obukom malih ciljnih grupa, npr. sudija i tužilaca koji postupaju u predmetima organizovanog kriminala i korupcije. Dalje, opšti pregled ne dozvoljava identifikaciju nijansi u potrebama za obukom koje su šire od opštih tema.

Treće, PPO metodologija PA se fokusira na utvrđivanje potreba za obukom u pravosuđu: sudija, tužioca, sudijskih i tužilačkih pomoćnika i drugog sudskog osoblja. Međutim, ponekad zakoni i dokumenti javne politike koji propisuju obuku takođe predviđaju paralelne ili zajedničke obuke za sudsko osoblje i za druge stručnjake, npr. policijske službenike, poreske ili carinske službenike, socijalne radnike itd. PPO koju je sproveda PA 2016. i 2017. godine jasno je pokazala da sudije i tužioci prepoznaju relevantnost i korisnost multi-profesionalnih obuka (obuke organizovane istovremeno za članove različitih profesija). Međutim, u opštim istraživanjima upitnicima koje PA koristi u svom redovnom PPO procesu, nije uvek lako odrediti teme na kojima bi obuka mogla ili trebala biti organizirana kao multi-profesionalna obuka. Stoga, organizacija multi-profesionalnih obuka dolazi u obzir u kasnijoj fazi razvoja programa obuke - u trenutku planiranja obuke, kada se informacije prikupljene iz redovnih PPO upitnika mogu koristiti samo kao smernice.

U praksi, PA i druge institucije za obuku, udružuju napore sa donatorskom zajednicom kako bi obezbedile ciljane obuke i obuke orijentisane na potrebe, odgovarajući i na unapred definisane potrebe za obukom i na potrebe za obukom identifikovane kroz upitnike. Takav pristup ima očigledne koristi, jer popunjava potencijalne praznine u budžetiranju i, po pravilu, obezbeđuje uvid u uporedno zakonodavstvo i praksu koji

inače ne bi bili uključeni u obuku, jer donatorska zajednica često kombinuje strane i domaće predavače. S druge strane, zbog ozloglašeno teškog zadatka pravilne koordinacije donatora, ponekad se ove vežbe preklapaju ili se poklapaju, ili se organizuju tokom dužih vremenskih perioda, posebno kada se radi o „vrućim temama“; to ponekad može dovesti do neke vrste zamora unutar ciljne grupe, jer se teme koje se pokrivaju doživljavaju kao ponavljajuće. Ovo je poseban rizik u slučajevima kada obuke nisu organizovane za različite nivoe znanja ciljne grupe polaznika. Konkretnije, u tim slučajevima, sudije, tužioci, zamenici tužilaca, kao i drugi stručnjaci koji imaju naprednije znanje iz određene teme, pohađaju obuke koje su zapravo namenjene da obezbede osnovni nivo znanja ili veština.

Drugo pitanje koje treba istaći je činjenica da je obuka o pravu važna i da će uvek ostati važna za sudije i tužioce, jer je ona u samom središtu njihovog svakodnevnog rada. Međutim, prema najboljoj uporednoj praksi, prepoznatoj od strane EJTN, obuka sudija i tužilaca ne bi trebalo da bude ograničena isključivo na poznavanje prava. Takozvano "nemačko pravilo" zahteva raznovrsni godišnji program obuke, koji obuhvata 45-50% obuka namenjenih pravnim pitanjima, oko 25-30% obuka posvećenih znanju iz vanpravnih oblasti, kao što su, na primer, medicina, ekonomija, prateći multidisciplinarni pristup, dok bi preostale obuke trebalo da budu posvećene unapređenju ostalih veština.¹² PPO, koju je sprovela PA 2017. godine, preporučuje integrisani pristup razvoju pravosudnih znanja i zakona u Srbiji. Isti pristup treba primeniti i na druge stručnjake koji su obuhvaćeni ovom PPO.

PA je standardizovala oblike i metode obuke koji se koriste za obuku sudija u Srbiji. Ovu standardizaciju treba koristiti prilikom planiranja i sprovođenja obuka. Upitnici za polustrukturisane intervjue treba da se razviju na osnovu postojećih oblika i metoda obuke PA.

¹²[www.ejtn.eu/Documents/Methodologies_Resources/Best%20practices%20Lot%201%20EN/IC_10_Germany_EU_en%20\(3\).pdf](http://www.ejtn.eu/Documents/Methodologies_Resources/Best%20practices%20Lot%201%20EN/IC_10_Germany_EU_en%20(3).pdf).

4 Nacrt procene potreba za obukom u oblasti suzbijanja korupcije

Iz ovog razloga bi u okviru ove analize, a imajući u vidu njenu svrhu i okvir, bilo uputno sprovesti PPO koja bi:

1. Obezbedila analitički pregled unapred definisanih potreba za obukom iz borbe protiv korupcije u dokumentima javnih politika i zakonima i identifikovala ciljnu grupu
2. Obezbedila analitički pregled obuka koje su već sprovedene u oblasti suzbijanja korupcije
3. Sprovela polustrukturisane intervju sa predstavnicima ciljnih grupa kako bi identifikovala njihove specifične potrebe za obukom, uključujući:
 - o poznavanje i razumevanje merodavnog pravnog okvira, vodeći računa o osnovnim i naprednim nivoima znanja i/ili veština
 - o razvijanje pravničkih i nepravničkih veština neophodnih za adekvatno sprovođenje merodavnog pravnog okvira u svakodnevnom radu
 - o optimalne metode za prenos znanja i veština
 - o mogućnost organizacije multi-profesionalnih obuka
 - o otvorenost obuka za sudijske i tužilačke pomoćnike.

5 Unapred definisane obuke u oblasti suzbijanja korupcije

Analiza pravnih izvora sprovedena u okviru ove procene potrebe za obukama obuhvata relevantne nacionalne i međunarodne akte i dokumente kako bi se identifikovao sadržaj potrebnih obuka, kao i mehanizmi putem kojih bi te obuke trebalo sprovoditi.

Analiza polazi od obuka predviđenih u ključnim dokumentima javnih politika u Srbiji, kao što su AP23, Akcioni plan za Poglavlje 24 (AP24), Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije i Akcioni plan za njeno sprovođenje, Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u borbi protiv organizovanog kriminala, terorizma i korupcije i razni drugi zakoni, odluke VSS ili DVT.

Međutim, budući da se AP23 trenutno revidira i ažurira¹³, broj, vrstu i domet unapred definisanih obuka treba uzeti okvirno, pošto neke od njih mogu biti zastarele, a nove, konkretnije, mogu biti uvedene. Iako je revidirani AP23 nedavno predstavljen široj javnosti i otvoren za javnu raspravu, treba napomenuti da predložena revizija ne uvodi nikakve promene što se tiče razvoja obuke o suzbijanju korupcije¹⁴.

Ova analiza je sprovedena kako bi se identifikovale sve unapred definisane obaveze vezane za obuku iz sprečavanja i suzbijanja korupcije koju Srbija sprovodi.

Unapred definisane potrebe navedene u AP23uključuju sledeće:

- Organizovanje obuka za nosioce pravosudnih funkcija o pravilima integriteta i etike;
- Kontinuirane specijalizovane obuke za zaposlene u Agenciji za borbu protiv korupcije u cilju sprovođenja novog Zakona o borbi protiv korupcije;
- Multidisciplinarne obuke i radionice sa institucijama koje intenzivno sarađuju sa Agencijom za borbu protiv korupcije;
- Radionice sa nadležnim skupštinskim odborom radi sprovođenja preporuka Agencije - koje će sprovesti Agencija za borbu protiv korupcije;

¹³ <http://europa.rs/serbia-will-follow-recommendations-of-the-venice-commission/?lang=en>.

¹⁴ Informacije prikupljene tokom intervjua u cilju prikupljanja činjenica.

- Radionice sa prekršajnim sudovima, tužilaštvom, Ministarstvom unutrašnjih poslova, Upravom za sprečavanje pranja novca, Poreskom upravom;
- Jačanje kapaciteta svih subjekata odgovornih za sprovođenje Zakona o finansiranju političkih aktivnosti, Republičke izborne komisije, obuka sudija prekršajnih sudova uz učešće Državne revizorske institucije (DRI);
- Obuka svih nadležnih državnih organa u skladu sa objavljenom analizom i izmenama zakona;
- Sprovođenje obuke za policijske službenike, tužioce i sudije da efikasno procesuiraju slučajeve korupcije u javnim nabavkama (u skladu sa Strategijom finansijskih istraga koja je u međuvremenu istekla);
- Sprovođenje obuke sudija i tužilaca za primenu poglavlja Krivičnog zakonika o krivičnim delima protiv privrede;
- Jačanje kapaciteta Jedinice za finansijske istrage Ministarstva unutrašnjih poslova kroz obuke;
- Sprovođenje stručne obuke zaposlenih usmerene na mehanizam razmene informacija na međunarodnom nivou u skladu sa Okvirnom odlukom 2006/960 / PUP u cilju efikasnog oduzimanja, zaplene i upravljanja imovinom;
- Stalna obuka policije i tužilaca za vođenje finansijskih istraga, praćenje tokova novca, proaktivni pristup i posebne istražne tehnike;
- Izrada i sprovođenje programe uzajamnog profesionalnog razvoja organa koji učestvuju u postupku privatizacije i organa nadležnih za sprečavanje i procesuiranje slučajeva korupcije;
- Sprovođenje obuke za javne tužioce, zamenike javnih tužilaca, policijske službenike i predstavnike relevantnih udruženja novinara u vezi sa: - sprečavanjem curenja u medije informacija o tekućim ili planiranim krivičnim istragama - sprečavanjem curenja u medije informacija i osetljivih podataka ugroženih lica (žrtve, deca);
- Sprovođenje obuke policijskih službenika, tužilaca i zamenika tužilaca i sudija u smislu čvrstih procesnih garantija;

- Sprovođenje obuke za sudije, tužioce, pripadnike sudske straže, advokate i policijske službenike o primeni minimalnih standarda u vezi sa pravom, podrškom i zaštitom žrtava u skladu sa članom 25 Direktive 2012/29/ EU.

Potrebe za obukom iz AP24 uključuju sledeće:

- Obuka za sudije, tužioce, sudsko i tužilačko osoblje i državne službenike iz pravosudne saradnje u krivičnim stvarima (uključujući evropski nalog za hapšenje) - kontinuirano;
- Obuka sudija, tužilaca, sudskog i tužilačkog osoblja i državnih službenika o saradnji sa EUROJUST - kontinuirano;
- Obuka za organe zadužene za proaktivnu istragu organizovanog kriminala, ekonomskog i finansijskog kriminala i krivično delo pranja novca, uključujući obuku o složenim finansijskim istragama - kontinuirano;
- Obuka policijskih službenika, tužilaca i sudija o prevarama koje su počinila pravna lica - na kontinuiranoj osnovi;
- Obuka 20 sudija i tužilaca svake godine o finansijskim istragama – kontinuirano.

Imajući u vidu da pitanja koja se odnose na sprečavanje korupcije treba ispitati kroz posebnu PPO sprovedenu u okviru Projekta, ova procena u narednim poglavljima biće fokusirana na teme vezane za suzbijanje korupcije.¹⁵

Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u borbi protiv organizovanog kriminala, terorizma i korupcije počeo je da se primjenjuje od 1. marta 2018. godine. Prema članu 24. stav 1. Zakona, PA organizuje obavezne obuke za nosioce pravosudnih funkcija u sledećim sudovima i javnim tužilaštvima:

- Posebno odeljenje Višeg suda u Beogradu za organizovani kriminal (član 4 stav 1 tačka 3);
- Posebno odeljenje Apelacionog suda u Beogradu za organizovani kriminal (član 4 stav 1, podstav 4);

¹⁵ Službeni glasnik br. 94/2016 i 87/2018 – drugi zakon.

- Viši sud u Beogradu - Posebno odeljenje za borbu protiv korupcije za postupanje u predmetima za područje Apelacionog suda u Beogradu (član 17 stav 2);
- Viši sud u Kraljevu - Posebno odeljenje za borbu protiv korupcije za postupanje u predmetima za područje Apelacionog suda u Kragujevcu (član 17 stav 3);
- Viši sud u Nišu - Posebno odeljenje za borbu protiv korupcije za postupanje u predmetima za područje Apelacionog suda u Nišu (član 17 stav 4);
- Viši sud u Novom Sadu - Posebno odeljenje za borbu protiv korupcije za postupanje u predmetima za područje Apelacionog suda u Novom Sadu (član 17 stav 5);
- Tužilaštvo za organizovani kriminal (TOK) (član 4 stav 1 podstav 1);
- Više javno tužilaštvo u Beogradu - Posebno odeljenje za borbu protiv korupcije za postupanje u predmetima za područje Apelacionog suda u Beogradu (član 14 stav 2);
- Više javno tužilaštvo u Kraljevu - Posebno odeljenje za borbu protiv korupcije za postupanje u predmetima za područje Apelacionog suda u Kragujevcu (član 14 stav 3);
- Više javno tužilaštvo u Nišu - Posebno odeljenje za borbu protiv korupcije za postupanje u predmetima za područje Apelacionog suda u Nišu (član 14 stav 4) i
- Više javno tužilaštvo u Novom Sadu - Posebno odeljenje za borbu protiv korupcije za postupanje u predmetima za područje Apelacionog suda u Novom Sadu (član 14 stav 5).

Član 24 stav 2 Zakona takođe predviđa da

- Zaposleni u Ministarstvu unutrašnjih poslova iz organizacione jedinice za borbu protiv organizovanog kriminala (član 4 stav 1 tačka 2) i
- Zaposleni u Ministarstvu unutrašnjih poslova iz organizacione jedinice za borbu protiv korupcije (član 13 stav 1 tačka 2)

su u obavezi da pohađaju program stalne obuke koji sprovodi PA, u saradnji sa drugim institucijama. Projektni tim nije bio u mogućnosti da prikupi pouzdane informacije o tome da li je Akademija za kriminalističke i policijske studije učestvovala u bilo kojoj obuci za borbu protiv korupcije koja je do sada sprovedena, iako je prethodna Strategija istraga finansijskih krivičnih dela za period od 2015. do 2016. godine predvidela svoj mandat u tom pravcu.¹⁶ Dalje, tokom intervjua za utvrđivanje činjenica, ukazano je da je Centar za obuku policije mnogo prikladniji od Akademije za kriminalističke i policijske studije za obezbeđivanje adekvatne obuke za policijske službenike. Ipak, obuke koje je ovaj Centar sproveo nisu bile usmerene na borbu protiv korupcije, već na neke druge teme. Međutim, Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u borbi protiv organizovanog kriminala, terorizma i korupcije je jasan u osnaživanju PA da organizuje date obuke za određene policijske službenike i nosioce sudskih i tužilačkih funkcija, a buduća strategija finansijskih istraga treba da prati isti pristup.

Gore navedene potrebe za obukom su delimično identifikovane u AP23 i njihova osnovna namena je bila da se kroz njih podrži uvođenje novih organizacionih jedinica i postupanje u okviru njihovih nadležnosti putem unapređenja kapaciteta.

Strategija za borbu protiv korupcije u Srbiji i Akcioni plan za njeno sprovođenje takođe predviđaju razvijanje i organizovanje značajnog broja obuka. Treba napomenuti da je Akcioni plan revidiran 2016. godine kako bi se eliminisalo preklapanje mera iz AP23.

Ove planirane obuke uključuju:

- Obuku za zaposlene u DRI
- Obuku u vezi sa prijavom imovine za državne službenike u vezi sa novim Zakonom o agenciji za borbu protiv korupcije (koji treba ažurirati)
- Obuku za policijske službenike, javne tužioce i sudije iz javnih nabavki, kako bi se podržale efikasnije krivične istrage i suđenja
- Obuku za zaposlene u DRI i Upravi za javne nabavke o karakteristikama i oblicima koruptivnih krivičnih dela

¹⁶ Strategija istrage finansijskih krivičnih dela od 2015 do 2016 ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 43/2015).

- Uspostavljanje efikasne saradnje organizacija civilnog društva i regulatornih, kontrolnih i represivnih organa koji rade na suzbijanju i prevenciji korupcije, kao i vođenje specijalizovanih seminara i radionica
- Obuku za interne revizore o pitanjima koja mogu biti predmet kontrole, kao i metodama postupanja u slučajevima otkrivanja značajnih nepravilnosti ili prevare (koju treba ažurirati)
- Obuku za zaposlene u Centralnoj jedinici za usklađivanje Ministarstva finansija (koja će biti ažurirana)
- Obuku za članove Organizacije jedinice za koordinaciju borbe protiv prevara (AFCOS) odeljenja (koju treba ažurirati)
- Obuku zaposlenih u Ministarstvu privrede u vezi sa novim Zakonom o stečaju i Zakonom o Agenciji za licenciranje stečajnih upravnika (ažurirati)
- Obuku za zaposlene u VSS i DVT
- Multidisciplinarnu obuku o proaktivnoj istrazi za policijske službenike, Vojnu bezbednosnu agenciju, javna tužilaštva i sudove
- Obuke za jačanje kapaciteta pravosudnih organa za proaktivne istrage
- Obuku sudija i tužilaca o finansijskim istragama
- Obuke vezane za rad sudskih veštaka i kontrolu njihovog rada
- Obuke za jačanje kapaciteta pravosudnih organa u vođenju krivičnih postupaka u cilju povećanja efikasnosti u rešavanju slučajeva korupcije
- Obuke o proaktivnoj istrazi za policijske službenike, Vojnu bezbednosnu agenciju, tužilaštva i sudove o rešenjima Strategije finansijskih istraga
- Osnovnu, specijalističku i kontinuiranu edukaciju policijskih službenika o suzbijanju korupcije.

Unapred definisane potrebe za obukom, kao što se može videti, uglavnom su definisane veoma opšte i široko. To omogućava fleksibilan pristup u smislu metoda obuke, tema i razvijanja obuke na osnovnom i naprednom nivou. S druge strane, kada je u pitanju izveštavanje o obukama, to takođe omogućava da se o širokom spektru

obuka izvesti kao o uspešnom završetku aktivnosti predviđenih odgovarajućim dokumentom javne politike.

Uz gore navedena nacionalne dokumente, takođe je važno uzeti u obzir relevantne međunarodne dokumente kako bi se sagledalo u kojoj meri oni utiču na buduće potrebe za obukom, kao što je, na primer Non-paper o trenutnom stanju u poglavljima 23 i 24 za Srbiju iz novembra 2018¹⁷.

Najnoviji *Non-paper* za Srbiju navodi da u pogledu suzbijanja korupcije nije ostvaren dovoljan napredak na polju usvajanja ključnih propisa i praktične primene predviđenih antikorupcijskih reformi. Najpre, u njemu se detaljno analiziraju posebna odeljenja koja su osnovana u višim javnim tužilaštvima u Beogradu (17 zamenika tužilaca), Novom Sadu (10), Nišu (9) i Kraljevu (8), uz dodatne tužilačke pomoćnike i administrativno osoblje kao i Odeljenje za borbu protiv korupcije koje je osnovano u okviru Uprave kriminalističke policije, sa posebnim odeljenjima u osam gradova. Kašnjenja u uspostavljanju sveobuhvatne metodologije za prikupljanje statističkih podataka i izveštavanje o krivičnim delima u vezi sa korupcijom, kao i u osnivanju elektronskog registra u tu svrhu su takođe razlozi za zabrinutost EU.¹⁸ Sa druge strane, *Non-paper* ističe da je Srbija počela da unapređuje svoje napore u oblastima finansijskih istraga i borbe protiv pranja novca i oduzimanja imovine.¹⁹ Međutim, *Non-paper* obaveštava da Srbija i dalje kasni sa usvajanjem Strategije istrage finansijskih krivičnih dela i odgovarajućeg akcionog plana, nakon što je prethodna strategija istekla 2016. godine.²⁰

Takođe je važno napomenuti zaključke i preporuke koje su date u sveobuhvatnoj analizi regulatornog okvira i prakse u vezi sa nacionalnom sistemom za povraćaj imovine, koji je razvijen u okviru projekta Instrument pretpristupne pomoći (IPA) / 2017 u borbi protiv ozbiljnog kriminala na zapadnom Balkanu. Analiza, završena u novembru 2018. godine, navodi sledeće preporuke za obuku²¹:

- sistematizovati obuke o finansijskim istragama i koristiti ih u svim agencijama za sprovođenje zakona u Srbiji

¹⁷ Non-paper o trenutnom statusu poglavlja 23 i 24 za Srbiju, novembar 2018, dostupna na: <http://www.mei.gov.rs/eng/documents/eu-documents/non-paper-on-the-state-of-play-regarding-chapters-23-and-24-for-serbia/>.

¹⁸ Vidi str. 10.

¹⁹ Vidi str. 2.

²⁰ Vidi str. 18.

²¹ *Sveobuhvatna procena povraćaja imovine u Republici Srbiji*, p. 79.

- razviti nacionalne operativne standarde za finansijske istrage i povezane procese obuke
- finansijski istražitelji treba da budu obučeni do priznatog standarda stručnosti
- organizovati obuke za tužioce i sudije u vezi sa ograničenjima za odlaganje, privremeno oduzimanje i produženo oduzimanje imovine i pružiti sudijama i tužiocima smernice i obuku u vezi produženog oduzimanja imovine, podnošenja međunarodnih zahteva za praćenje imovine i dokazivanja nelegalnog porekla imovine posrednim dokazima .

Potreba za organizacijom obuka na ove teme je takođe potvrđena tokom sastanaka u cilju prikupljanja činjenica.

6 Obuke koje sprovodi i planira Pravosudna akademija

U Srbiji, PA je institucija koja ima odgovornost da unapređuje teoretska i praktična znanja i veštine srpskog pravosuđa. Shodno tome, sve obuke koje su uglavnom usmerene na predstavnike pravosuđa u Srbiji - sudije, tužioce, zamenike tužilaca i sudijske i tužilačke pomoćnike - treba da se organizuju u saradnji sa PA Srbije.

To takođe znači da je PA ključno telo za implementaciju unapred definisanih potreba za obukom. Kao implementaciono telo, PA se suočava sa određenim izazovima²²:

- Budžet PA ne odgovara značajnom obimu njenih obaveza kada je reč o ispunjavanju unapred definisanih potreba za obukom. Međutim, ako PA ne uspe da ispuni svoje obaveze predviđene dokumentima javne politike, to podrazumeva negativne ocene u izveštavanju o ispunjenju opštih obaveza koje je Vlada Srbije preduzela u dokumentima kao što su AP23 i AP24;
- PA nije uvek obaveštena o obukama koje su sprovele domaće nevladine organizacije i druge organizacije, mada bi je kao ključno telo za sprovođenje trebalo unapred informisati i konsultovati (kako bi se izbeglo bilo kakvo preklapanje);
- Pozitivan uticaj obuka povremeno je narušen činjenicom da pojedina lica nekoliko puta prisustvuju istim obukama/modulima, za šta PA nije odgovorna. Na primer, većina tužilaca koji su prisustvovali obukama iz oblasti borbe protiv korupcije koje je ranije organizovala PA, kasnije su odlučili da se ne prijave za posebna odeljenja koja postupaju u predmetima organizovanog kriminala i korupcije;
- Ograničen broj zaposlenih finansijskih forenzičara (od kojih su tri do sada zaposlena, iako su sva posebna odeljenja, kao i TOK sistematizovala po jedno radno mesto finansijskog forenzičara) ometa napore na sprovođenju predviđenih obuka. Ističe se da samo mali broj zaposlenih finansijskih forenzičara poseduje vrlo zahtevne kvalifikacije koje su potrebne za njihovo zapošljavanje.

²² Kao što je navedeno u PPO PA Rezultati i preporuke br. 2 dostupnom na https://www.pars.rs/images/projekti/JAP/Komponenta-2/A5_3IR-TNA-for-the-Serbian-JA-Results-and-recommendations-no.-2-TNA-u-okviru-PA-u-RS-br.-2--rezulati-i-preporuke.pdf, pristup 29. januara 2019.

Ključna uloga PA u organizovanju i sprovođenju obuka za predstavnike srpskog pravosuđa je, načelno, adekvatno priznata od strane donatorske zajednice. PA ima uspešnu saradnju sa raznim međunarodnim organizacijama i projektima koje finansiraju donatori u razvijanju i sprovođenju obuka. U tom kontekstu, PA često pokušava da prevaziđe izazov nedostatka finansijskih sredstava i zadovolji potrebe srpskog pravosuđa za obukama, bilo onim unapred definisanim ili identifikovanim tokom PPO koju je sprovela PA.

Ovo je naročito tačno kada su u pitanju obuke vezane za suzbijanje korupcije.

Međutim, kada je reč o saradnji sa drugim državnim organima određenim Zakonom, vredi pomenuti da je samo jedna od svih imenovanih institucija potpisala Memorandum o razumevanju sa PA. S druge strane, saradnja sa drugim imenovanim državnim organima se u praksi odvija dobro, jer svi oni obaveštavaju PA o sprovedenim obukama i prisustvu na njima preko javnih tužilaštava.

Prema podacima dobijenim ljubaznošću PA, tokom 2017. i 2018. PA je organizovala ili je u saradnji sa njom organizovano ukupno 48 različitih obuka na teme vezane za suzbijanje korupcije. Ove obuke su uključivale obaveznu obuku za sprovođenje novih odredbi Krivičnog zakonika i novih instituta i koncepata uvedenih Zakonom o organizaciji i nadležnosti državnih organa u borbi protiv organizovanog kriminala, terorizma i korupcije.²³

Navedenim obukama obuhvaćen je impresivan broj od 841 domaćih sudija, tužilaca, zamenika tužilaca, sudijskih i tužilačkih pomoćnika, policijskih službenika i zaposlenih u različitim organima i agencijama uključenim u sprovođenje zakona.

Tokom intervjua za utvrđivanje činjenica, istaknuto je da su obavezne obuke imale relativno široku pokrivenost kada su u pitanju lica imenovana u posebnim odeljenjima sudova i tužilaštva koja postupaju u predmetima organizovanog kriminala i korupcije. Tokom 2018. godine, potencijalni budući nosioci pravosudnih funkcija koji će biti imenovani u ova odeljenja su pohađali i obavezne obuke:

²³ Obavezna obuka je regulisana članom 24 stav 1 Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u borbi protiv organizovanog kriminala, terorizma i korupcije.

Modul 1 Korupcija - Primena Krivičnog zakonika i propisa iz oblasti privrede i finansija

Sudija višeg suda	35
Saradnik višeg suda	7
Pomoćnik višeg suda	7
Sudija osnovnog suda	70
Saradnik u osnovnom sudu	1
Saradnik u apelacionom tužilaštvu	1
Viši javni tužilac	3
Zamenik višeg javnog tužioca	26
Pomoćnik višeg javnog tužioca	16
Saradnik višeg javnog tužioca	1
Sekretar višeg javnog tužilaštva	2
Pripravnik u višem javnom tužilaštvu	1
Osnovni javni tužilac	9
Zamenik osnovnog javnog tužioca	72
Pomoćnik osnovnog javnog tužioca	16
Saradnik u osnovnom javnom tužilaštvu	14
Volonter u osnovnom javnom tužilaštvu	1
Policijski službenik	9
Polaznik početne obuke PA	22
DRI	2
Narodna banka Srbije	3
Poreska policija	1
Finansijski forenzičar	1
Ukupno	327

Važno je napomenuti da je PA organizovala obuke na 15 različitih tema u vezi sa sprečavanjem i suzbijanjem korupcije²⁴; neke od ovih obuka se delimično preklapaju u pogledu ključne teme:

²⁴ Napominjemo da je ponekad teško razlikovati u kojoj meri su obuke usmerene samo na suzbijanje korupcije, pošto je naziv nekih modula „Prevenција i borba protiv korupcije”. To znači da određeni nivo znanja i veština u vezi prevencije korupcije može biti uključen u obuke.

Brr.	Tema	Organizator	Tip i broj obuka	Profil učesnika	Broj učesnika (ukupno)	Year
1.	Finansijske istrage	UNDP, Ambasada Švedske i PA	1 dvodnevni seminar i 3 dvodnevne radionice (4 obuke)	Tužioci, zamenici javnih tužilaca i policija	88	2017
2.	Finansijske i krivične istrage i ocena dokaza	UNDP, Ambasada Švedske i PA	3 dvodnevna seminara (3 obuke)	Sudije, tužioci, tužilački i sudijski pomoćnici	92	2018
3.	Prevenција i borba protiv korupcije, Modul 1, Primena Krivičnog zakonika i propisa iz oblasti privrede i finansija	Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS), OPDAT, Ministarstvo pravde Sjedinjenih Američkih Država (US DOJ), i PA	1 dvodnevni seminar i 5 jednodневnih seminara (6 obuka)	Javni tužioci, sudije, sudijski i tužilački pomoćnici, zaposleni u institucijama predviđenim novim zakonom	161	2017 and 2018
4.	Prevenција i borba protiv korupcije, Modul 2, Proaktivne istrage u oblasti javnih nabavki	OEBS, PA	Šestodnevna obuka (1 obuka instruktora)	Javni tužioci	9	2017
5.	Prevenција i borba protiv korupcije, Modul 2, Proaktivne istrage u oblasti javnih nabavki	OEBS, OPDAT, US DOJ, i PA	2 trodnevne radionice i 6 trodnevni seminara (8 obuka)	Javni tužioci, sudije, sudijski i tužilački pomoćnici, zaposleni u institucijama predviđenim novim zakonom	214	2017 and 2018
6.	Prevenција i borba protiv korupcije, Modul 3, Vođenje finansijskih istraga u borbi protiv korupcije	Ministarstvo pravde, Projekat - Prevenција i borba protiv korupcije, OEBS, OPDAT, US DOJ, i PA	8 trodnevni seminara (8 obuka)	Javni tužioci, sudije, sudijski i tužilački pomoćnici, zaposleni u institucijama predviđenim novim zakonom	246	2017 and 2018

7.	Analiza sudske prakse u oblasti oduzimanja imovine proistekle iz krivičnog dela	UNDP, Ambasada Švedske i PA	2 okrugla stola	Sudije Apelacionog suda, tužioci i zamenici javnih tužilaca iz Apelacionog suda i TOK	27	2018
8.	Upravljanje udarnim grupama i njihovo razvijanje	IPA projekat, Ministarstvo pravde, Republičko javno tužilaštvo (RJT), PA i OPDAT	2 trodnevne radionice	Rukovodioci posebnih odeljenja za borbu protiv korupcije u sudovima, javni tužilaštva, službenici u policiji i službenici za vezu	58	2018
9.	Upravljanje udarnim grupama i njihovo razvijanje	IPA projekat, Ministarstvo pravde, RJT, PA i OPDAT	Jednodnevna konferencija	Rukovodioci posebnih odeljenja za borbu protiv korupcije u sudovima, javnih tužilaštva, službenici u policiji i službenici za vezu	132	2018
10.	Istraživanje korupcije i oduzimanje imovine proistekle iz krivičnog dela - efektivna sredstva i metode	Regionalna inicijativa za borbu protiv korupcije, OEBS i PA	1 četvorodnevni seminar	Viši javni tužioci, zamenici viših javnih tužilaca, tužilački pomoćnici i policija	19	2018
11.	Finansijske istrage	Kancelarija Ujedinjenih nacija za pitanja droge i kriminala (UNODC) i Agencija EU za obuku organa za sprovođenje zakona (CEPOL)	1 četvorodnevni seminar - obuka instruktora	Ministarstvo unutrašnjih poslova - 6 Uprava za sprečavanje pranja novca - 3 Uprava carina - 1 Poreska uprava - 3 Više javno tužilaštvo u Beogradu, Novom Sadu, Kragujevcu i Nišu - 4 TOK - 3 Republičko javno tužilaštvo - 1 Sudije - 3 PA - 1	25	2018

12.	Prevenција i borba protiv korupcije – koordinisanje anti-koruptivne mreže	IPA projekat, EU, Ministarstvo pravde, RJT, PA i OPDAT	2 jednodnevni seminar	Kontakt osobe za praćenje sprovođenja nacionalne strategije za borbu protiv korupcije i predstavnici Ministarstva pravde	30	2018
13.	Prevenција i borba protiv korupcije - jačanje koordinacionih mehanizama za sprečavanje i borbu protiv korupcije	IPA projekat, EU, Ministarstvo pravde, RJT, PA i OPDAT	1 dvodnevni okrugli sto	Organizacije civilnog društva, lokalne vlasti, javne i privatne kompanije	15	2018
14.	Prevenција i borba protiv korupcije – sprečavanje sukoba interesa	IPA projekat, EU, Ministarstvo pravde, RJT, PA i OPDAT	Jednodnevni seminar	Organizacije civilnog društva uključene u prevenciju korupcije u Republici Srbiji	18	2018
15.	Prevenција i borba protiv korupcije, efikasno upravljanje postupkom i upotreba posebnih dokaza u predmetima privrednog kriminala i korupcije	IPA projekat, EU, Ministarstvo pravde, RJT, PA i OPDAT	7 jednodnevnih seminara	Sudije i pomoćnici sudija u specijalnim odeljenjima za borbu protiv korupcije u Višim sudovima, sudije i sudijski pomoćnici u osnovnim sudovima, sudije i sudijski pomoćnici u Apelacionim sudovima i tužioci, zamenici javnih tužilaca i tužilački pomoćnici	87	2018

Očigledno je da je PA bila uspešna u identifikovanju potreba za početnom obukom u vezi sa primenom novog regulatornog okvira i zadovoljavanjem unapred definisanih potreba za obukom. Kao što se i očekivalo, obuka su uglavnom bile usmerene na unapređenje znanja u vezi sa krivičnim delima protiv privrede i finansijskim istragama. Pitanja kao što su formiranje i funkcionisanje udarnih grupa, koje bi trebalo da budu ključni pokretač uspešnog rešavanja slučajeva korupcije i organizovanog kriminala, su organizovana kasnije i imala su mnogo ograničeniji domet - obuku o ovom i sličnim

pitanjima najverovatnije treba ponovo organizovati kako bi se povećala pokrivenost. Još jedna aktuelna tema koju je potrebno detaljno obraditi je oduzimanje imovine. Pored toga, čini se da je potrebno više obuka iz veština.

Štaviše, imajući u vidu izazove sa kojima se suočava PA i ograničenja koja ovi izazovi nameću, kao što su planiranje i sprovođenje obaveznih obuka velikih razmera i obezbeđivanje troškovne efikasnosti obuka na godišnjem nivou, neophodno je da se PA obezbedi dodatna ciljana podrška u identifikovanju potreba za obukom u vezi sa suzbijanjem korupcije. Treba imati na umu da je ciljna grupa za ovu vrstu obuke relativno mala, da je već učestvovala u nekim od obuka, i da ne bi trebalo kod njih stvarati zamor obukama, dok se u isto vreme, njihova znanja i veštine moraju stalno unapređivati kako bi se osiguralo da oni koji izvrše koruptivna krivična dela budu adekvatno procesuirani.

Podrška se sastoji od sprovođenja detaljnije i ciljane PPO, kako bi se obezbedilo da obuke ispunjavaju specifične potrebe ciljne grupe u određenoj fazi implementacije novog regulatornog okvira koji reguliše suzbijanje korupcije.

Ključni elementi takve PPO bi bili:

1. Polustrukturisani intervjui sa sudijama, javnim tužiocima, zamenicima javnog tužioca i policijskim službenicima koji podležu obaveznoj obuci u skladu sa Zakonom o organizaciji i nadležnosti državnih organa u borbi protiv organizovanog kriminala, terorizma i korupcije;
2. Opšti upit upućen institucijama koje su prema Zakonu o organizaciji i nadležnosti državnih organa za borbu protiv organizovanog kriminala, terorizma i korupcije, dužni da delegiraju službenika za vezu i drugim odabranim institucijama, npr. budžetskim inspekcijama, Komisiji za hartije od vrednosti, Odeljenju za upravljanje EU fondovima i dr.;

Pitanja za polustrukturisane intervjue data su u Aneksu 1 ovog dokumenta. Pitanja uključena u polustrukturisani intervju su verifikovana i dodatno usaglašena na sastancima organizovanim sa predstavnicima Republičkog javnog tužilaštva, TOK-a i Uprave policije koji koordiniraju rad tela za borbu protiv korupcije.

Polustrukturisani intervjui su vođeni u periodu od 18. februara do 1. marta 2019. godine u Beogradu, Novom Sadu, Nišu i Kraljevu. Intervjuisana je polovina sudija, sudijskih

pomoćnika, zamenika tužilaca, tužilačkih pomoćnika i policijskih službenika koji rade u posebnim odeljenjima.

7 Rezultati polustrukturisanih intervjua

7.1 Opšte napomene u vezi sa polustrukturisanim intervjuima

Svi ispitanici su uglavnom bili otvoreni, spremni da komuniciraju i doprinose uspehu studije. Informacije dobijene kroz neposredan razgovor sa sudijama, zamenicima tužilaca, sudijskim i tužilačkim pomoćnicima i policijskim službenicima pokazale su se neprocenjivim u tumačenju ponuđenih odgovora. Pored toga, uvid u izazove sa kojima se sudije, tužioci i policijski službenici susreću u svakodnevnom radu, dodatno je pojasnio neke od odgovora.

Vredi napomenuti da većina ispitanika izgleda da nije previše upoznata sa PPO; osnovano se može pretpostaviti da je to donekle uticalo na date odgovore. Ovaj nedostatak poznavanja PPO procesa može se pripisati činjenici da je PA, koja je primarni pružalac obuke za ispitanike, tek nedavno počela da sprovodi sistemske PPO, kao što je gore opisano. Naime, tokom polustrukturisanih intervjua identifikovan je određen broj paralelnih obuka za koje PA nije imala podatke o obukama ili prisutnima, iako su im prisustvovali nosioci pravosudnih funkcija (uglavnom tužioci). Obuke koje su prvenstveno pružane policijskim službenicima kroz sistemsku saradnju sa OEBS, a kojima je takođe prisustvovalo više zamenika tužilaca, izgleda da nisu prijavljene PA. Međutim, generalno govoreći, veoma pozitivne povratne informacije su dobijene od svih učesnika u vezi sa kvalitetom i korisnošću obuka i njihovog doprinosa unapređenju znanja vezanog za suzbijanje korupcije. Isto važi i za seminare koje je organizovao CEPOL tokom 2018. godine. Ovo ostaje pitanje koje treba sistemski rešavati i koje će zahtevati posvećenost razvoju i primeni sinergijskog pristupa obuci koja se pruža ovoj konkretnoj ciljnoj grupi od strane više srpskih i međunarodnih aktera.

Važno je naglasiti da je značajna većina ispitanika ocenila teme obuke predložene u upitniku kao veoma relevantne. Ovo potvrđuje da je upitnik dobro kalibriran i daje dodatnu legitimnost preporukama koje proizlaze iz protumačenih rezultata.

Upitnik je delimično razvijen sa ciljem da promovise određene koncepte koji su identifikovani kao dobra praksa u pravosudnoj obuci u drugim zemljama. Ovi koncepti uključuju multi-profesionalne obuke; prilagođavanje metoda obuke potrebama odraslih polaznika kako bi se osigurao optimalan prenos znanja; poboljšanje održivosti znanja prenesenog kroz poboljšane materijale za obuku; pažljiv odabir trenera, od kojih bi najveći broj trebalo da budu sudije ili tužioci. Značaj i koristi od većine ovih koncepata su prepoznati ili čak identifikovani od strane ispitanika. Jedini mogući

izuzetak od ovog zapažanja je prepoznavanje značajna dobro pripremljenih materijala za obuku; čak i kada su ispitanici izjavljivali da nisu u potpunosti zadovoljni materijalima za obuku, nisu uvek mogli da daju konkretne preporuke o tome kako unaprediti te materijale. Ovo je pitanje koje takođe treba sistemski rešavati u obukama koje sprovodi projekat, ali i na svim obukama organizovanim od strane PA, kroz proaktivan pristup razvoju sveobuhvatnog seta štampanih i elektronskih materijala za obuku i održivost prenetog znanja.

Smatramo da takođe treba da naglasimo da je, u svim intervjuima, nedostatak resursa - uglavnom nedovoljno ljudskih resursa i tehničke opreme, uključujući i pristup internetu - istaknut kao glavni faktor koji utiče na rad posebnih odeljenja. Iako ovo očigledno nije pitanje koje se može rešiti kroz projekat, ono se može uzeti u obzir kada je reč o planiranju određenih obuka.

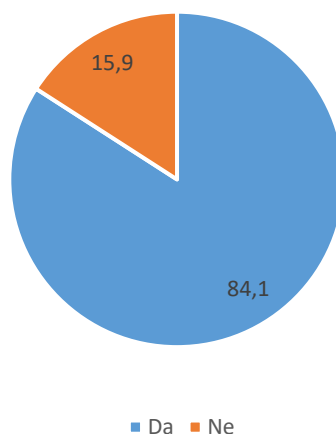
Preostala zapažanja će biti integrisana u delove ovog dokumenta u kojima se tumače odgovori na upitnik i daju ključne preporuke.

7.2 Polustrukturisani intervjui sa policijskim službenicima

Ukupno je intervjuisano 63 (šezdeset tri) policijska službenika. Policijski službenici rade u odeljenjima za borbu protiv korupcije u Beogradu, Novom Sadu, Nišu, Kraljevu, Šapcu, Jagodini, Užicu, Zaječaru i Subotici, što znači da je bila obezbeđena puna geografska pokrivenost različitih regiona u Srbiji.

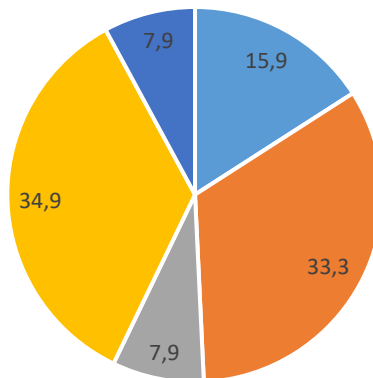
Velika većina policijskih službenika je pohađala neku od obuka vezanih za borbu protiv korupcije. Oni koji nisu imali nikakve obuke su policijski službenici koji su nedavno delegirani u posebna odeljenja. Uzimajući u vidu da je razumno očekivati da će posebna odeljenja nastaviti da regrutuju osoblje, jasno je da će postojati potreba da se ponovi ciklus obaveznih obuka iz borbe protiv korupcije.

Da li ste pohađali obuke iz oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala od novembra 2016. godine do danas?

Što se tiče broja obuka iz tema u vezi sa suzbijanjem korupcije, brojke su veoma različite i u izvesnoj meri odražavaju različita radna iskustva policijskih službenika koji su delegirani u posebna odeljenja. Takođe je vidljivo da nivo znanja policijskih službenika koji rade u specijalnim odeljenjima nije identičan, i da treba uložiti dodatne napore u razvoj obuka na različitim nivoima, sa ciljem da na srednji rok postepeno stvori koherentna grupa.

Ako je odgovor na prethodno pitanje da, koliko ste takvih obuka pohađali?

■ nijednu ■ manje od tri ■ 3 do 5 ■ 5 do 10 ■ više od 10

Obuke koje su pohađali policijski službenici se mogu podeliti u dve velike grupe:

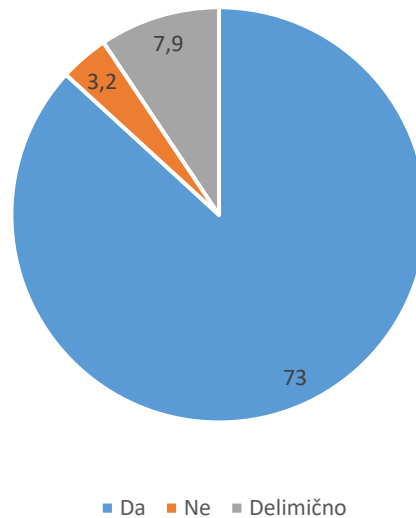
- Obuke organizovane u saradnji sa OEBS, kao deo trajne saradnje Ministarstva unutrašnjih poslova i OEBS
- Obuke organizovane u saradnji sa PA

Što se tiče obuka koje su organizovane u saradnji sa OEBS-om, policijski službenici su načelno izrazili zadovoljstvo temama i pristupom na tim obukama. Pošto ove obuke nisu organizovane u saradnji sa PA, informacije koje su mogle biti pribavljene o njima nisu sistematizovane. Tokom intervjua je navedeno da su neke od ovih obuka pohađali i državni tužioci. Sudije, međutim, nisu sistemski uključivane u ove obuke.

Što se tiče obuka u saradnji sa PA, one čine manji deo obuka koje su pohađali policijski službenici. Najpozitivniji komentari su bili o obukama organizovanim u saradnji sa Projektom.

Intervjuisani su uglavnom ocenjivali obuke kao korisne za svakodnevni rad.

Da li su te obuke bile korisne za Vaš svakodnevni rad ?

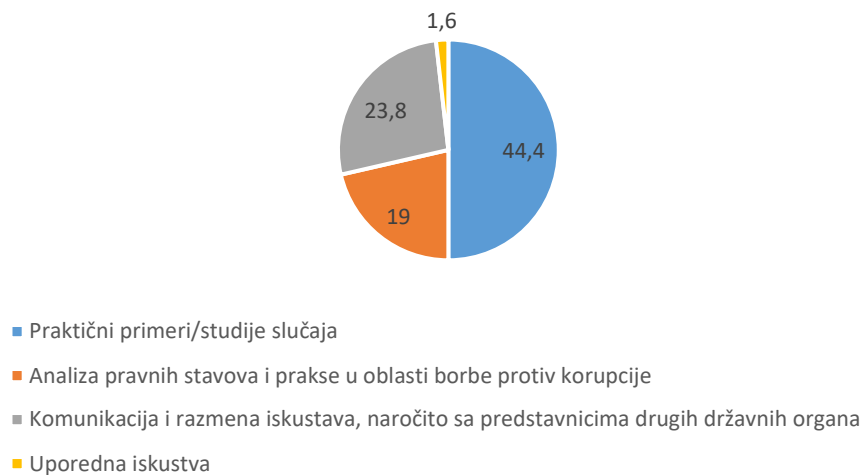

Najkorisnija odlika obuka i ona koju treba ponoviti u budućim obukama, po proceni policijskih službenika, je korišćenje praktičnih primera i studija slučaja. Tokom intervjua je navođeno da se najkorisnijim u prikazivanju različitih tehnika i pristupa koji se mogu koristiti prilikom istraga krivičnih dela korupcije i procesuiranja njihovih izvršilaca, kao i za poboljšavanje razumevanja i primene važećih zakona, i supstancijalnih i proceduralnih, čine dva sledeća modela:

- korišćenje detaljno razvijenih studija slučaja iz domaće ili uporedne prakse, ili
- korišćenje "živih" predmeta, ili čak predmeta koji na kraju nisu bili uspešni (tj. optuženi za korupciju je oslobođen).

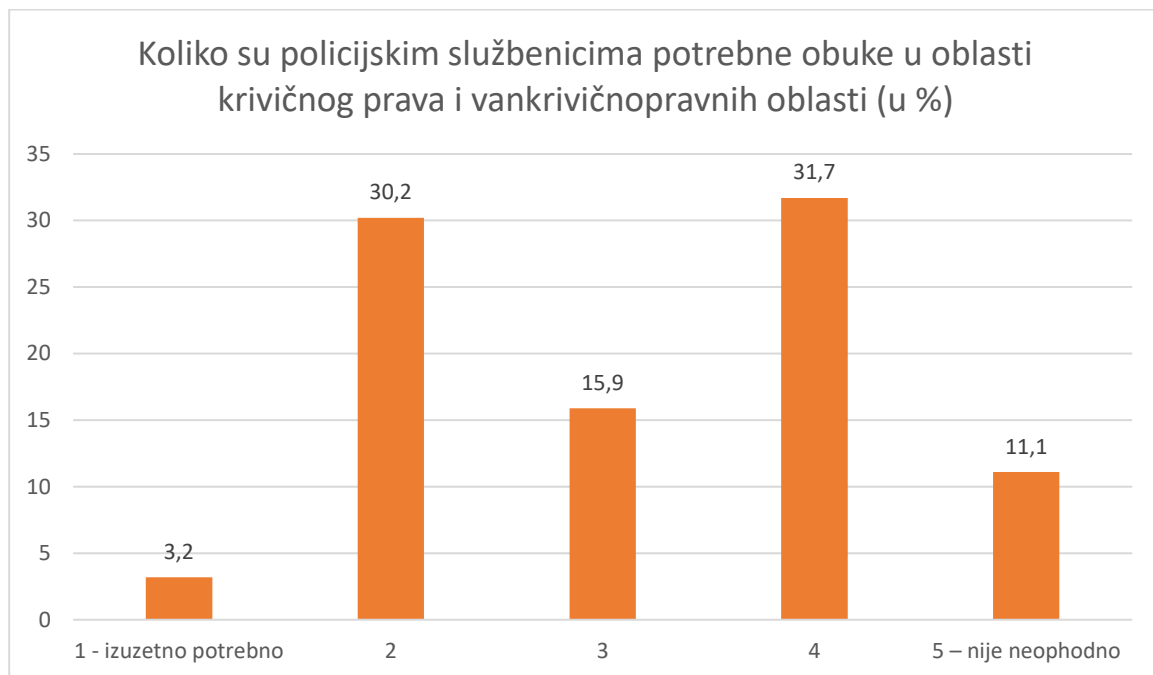
Druga važna karakteristika obuka koju ističu policijski službenici je prilika za razmenu iskustava i stavova sa predstavnicima drugih profesija, tužiocima, sudijama ali i državnim službenicima koji rade u institucijama koje su dužne da odrede službenike za vezu prema Zakonu o organizaciji i nadležnosti državnih organa u borbi protiv organizovanog kriminala, terorizma i korupcije.

Molimo Vas da navedete ono za šta mislite da je najviše doprinelo tome da obuke budu korisne za Vaš svakodnevni rad

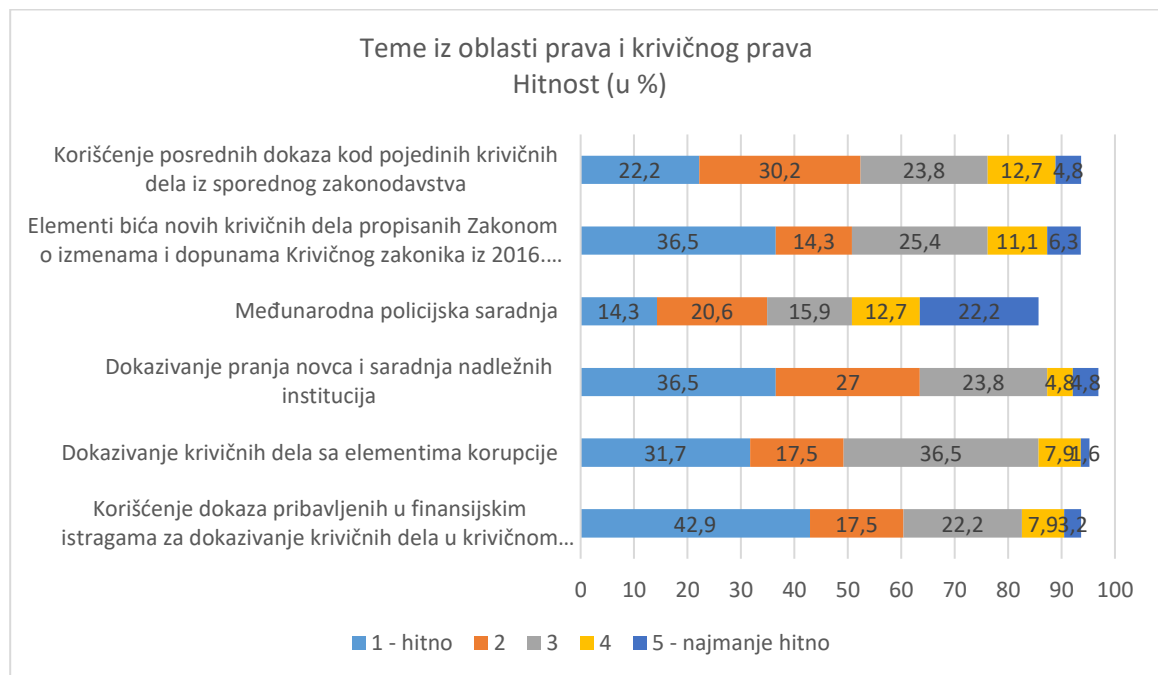
Tokom intervjuja je utvrđeno da su obuke koje su pohađali policijski službenici većinom bile multi-profesionalne. Prema podacima koje su dali ispitanici, ovo uglavnom znači da su obukama prisustvovali i tužioci. To nije iznenađujuće, uzimajući u obzir blisku saradnju koju policija i tužioci imaju u krivičnim postupcima. Primeri multi-profesionalne obuke koji uključuju više profesija su ređi i mogu se uglavnom pripisati obukama organizovanim u saradnji s Projektom. Važno je istaći da su takve obuke, koje obuhvataju predstavnike svih ključnih učesnika uključenih u otkrivanje slučajeva korupcije, procenjene kao suštinski važne za poboljšavanje celokupnog razumevanja uloga svakog učesnika, što omogućava komunikaciju i umrežavanje, i u konačnici, olakšava postizanje jedinstvenog stava u vezi sa najboljim pravcima delovanja u borbi protiv korupcije.

Što se tiče samoprocene u vezi potrebe za daljim obukama od značaja za postupanje u predmetima organizovanog kriminala i korupcije, odgovori su prilično različiti.

Ponovo, ova raznolikost se može pripisati različitim profesionalnim iskustvima policijskih službenika iz posebnih odeljenja. Tokom intervjua je istaknuto da su neki od njih ranije radili u odeljenjima za privredni kriminal, dok su drugi radili u tzv. **odeljenjima za opšti kriminal**, što bi podrazumevalo da su ovi prvi imali mnogo više iskustva u otkrivanju i istraživanju krivičnih dela protiv privrede i koruptivnih krivičnih dela od drugih i stoga ne smatraju da im treba toliko obuka.

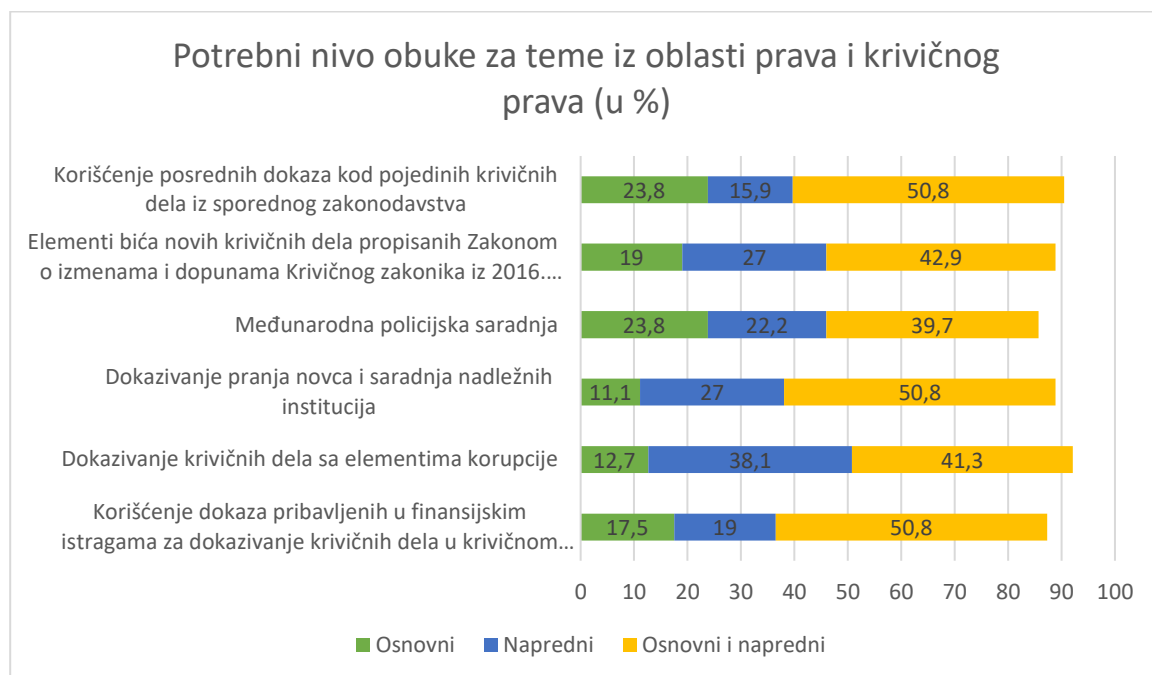
Što se tiče tema obuke u oblasti krivičnog prava, odgovori koje su davali policijski službenici u vezi sa hitnošću obuka na određene teme i nivoa na kojima obuke treba organizovati su sledeći:

Odgovori pokazuju da je potreba za obukama na sledeće tri teme identifikovana kao najhitnija:

1. Korišćenje dokaza pribavljenih u finansijskim istragama za dokazivanje krivičnih dela u krivičnom postupku i paralelne finansijske istrage
2. Dokazivanje pranja novca i saradnja nadležnih institucija
3. Elementi bića novih krivičnih dela propisanih Zakonom o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika iz 2016. sa posebnim osvrtom na krivično delo Zloupotreba u vezi sa javnom nabavkom.

Šta se tiče nivoa na kojem treba organizovati obuke, policijski službenici su odgovorili na sledeći način:

Većina policijskih službenika (više od jedne trećine a ponekad čak više od polovine) je navelo da su obuke potrebne i na osnovnom i na naprednom nivou. To se može tumačiti kao priznavanje postojanja različitih nivoa znanja u vezi sa ovim temama, koje je verovatno posledica različitih iskustava policijskih službenika koji rade u posebnom odeljenju. U praktičnom smislu, ovo znači da ovoj ciljnoj grupi treba ponuditi obuke na oba nivoa, vodeći računa o tome da se ciljano prilagodi pristup u razvijanju i sprovođenju. Nadalje, u poziv na obuku treba jasno navesti očekivane ishode obuke i nivo obuke.

Dodatne teme za obuku koje su predložili policijski službenici su brojne. Ovom prilikom izdvajamo šest tema koje su bile predložene više puta.

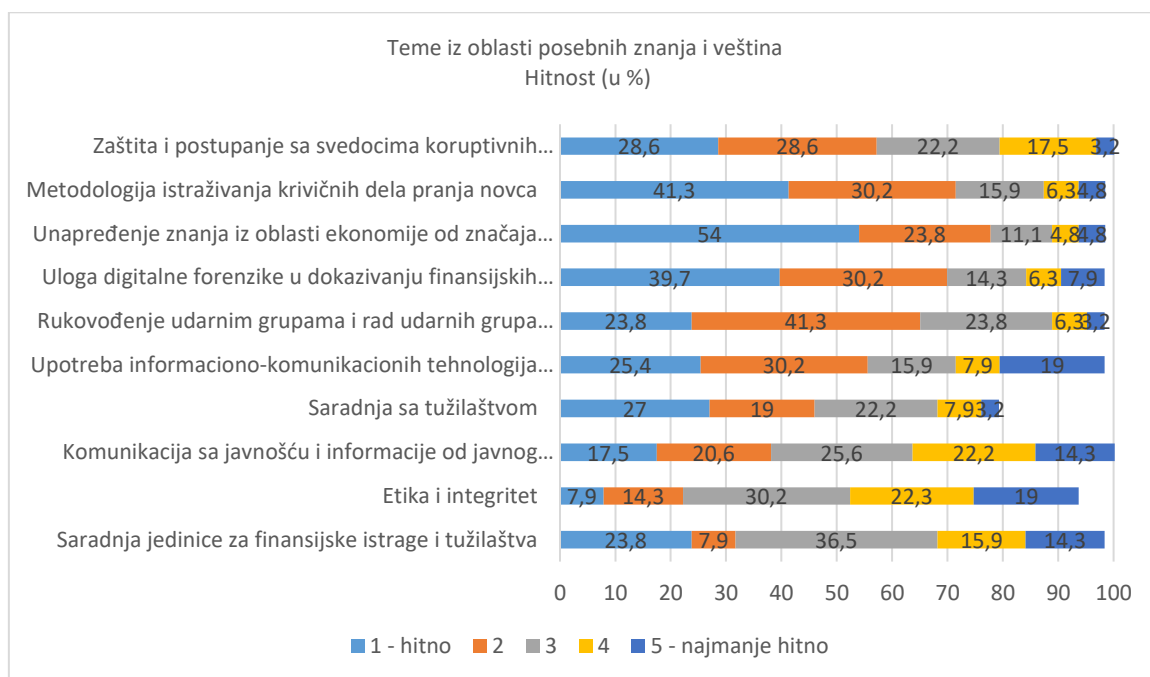
Predložena tema	n	%
Knjigovodstvo i računovodstvo u poslovanju	9	14,3
Forenzičko računovodstvo i finansijska forenzika	6	9,5
Porezi i javne finansije i vezana krivična dela	4	6,3
Posebne dokazne radnje	6	9,5
Kriptovalute i tržišta kriptovaluta	4	6,3
Stečajni postupak	4	6,3

Izdvajamo iz intervjua

Ukazano je da su potrebne obuke kako bi se policijski službenici upoznali sa elementima bića krivičnih dela propisanih sporednim krivičnim zakonodavstvom.

Jedan ispitanik je istakao da je od ključnog značaja da se organizuju obuke za policijske službenike u vezi sa zloupotrebom u postupcima javnih nabavki.

Što se tiče tema obuke iz oblasti posebnih znanja i veština, odgovori koje su davali policijski službenici u vezi sa hitnošću obuka su sledeći:

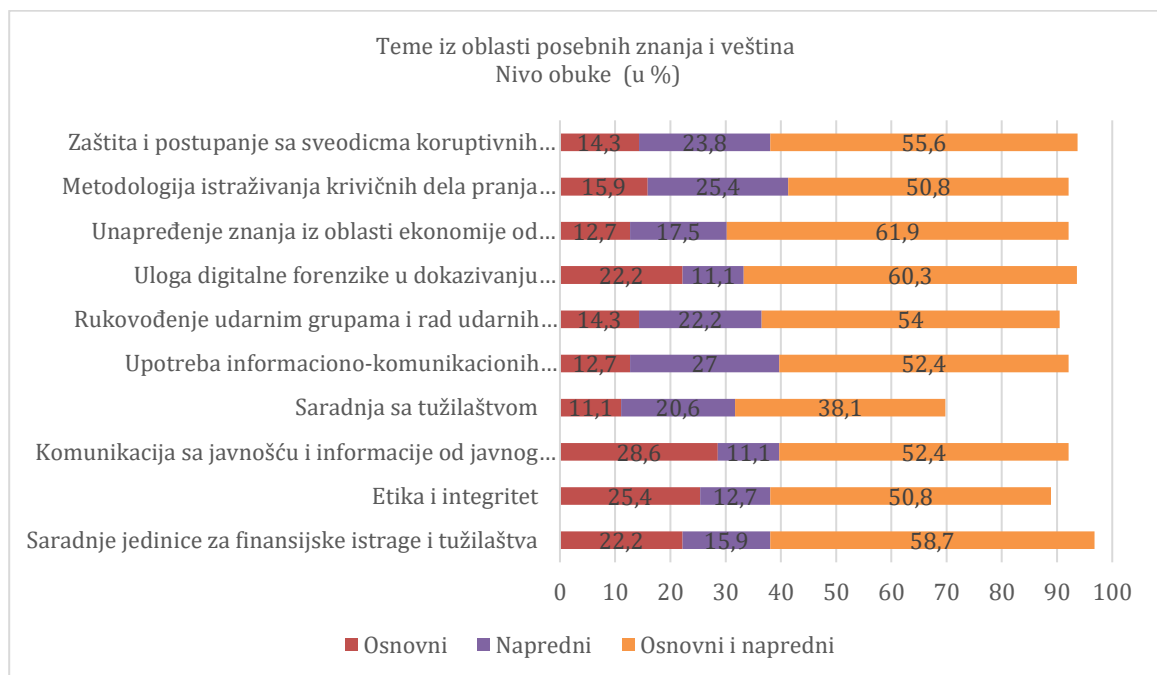
Što se tiče hitnosti obuka u vezi sa temama iz oblasti posebnih znanja i veština, odgovori su značajno različiti nego u slučaju tema iz oblasti krivičnog prava.

Odgovori pokazuju da je potreba za obukom iz sledeće tri teme identifikovana kao najhitnija:

1. Uloga digitalne forenzike u dokazivanju finansijskih krivičnih dela
2. Unapređenje znanja iz oblasti ekonomije od značaja za dokazivanje sa posebnim osvrtnom na finansijsko računovodstveno poslovanje (u privrednim društvima, društvima za osiguranje, bankarskom i berzanskom sektoru kao i u javnom sektoru);
3. Metodologija istraživanja krivičnih dela pranja novca.

Zanimljivo je napomenuti da se ove teme i načelno mogu smatrati najhitnijim. Tema koja nije identifikovana kao najhitnija ali je prilično važna (41% ispitanika ju je ocenilo ocenom "2" u smislu hitnosti) je upravljanje udarnom grupom i rad udarne grupe. Ovu temu treba takođe uzeti u obzir za organizovanje obuka u kratkom roku.

Što se tiče nivoa na kojem treba organizovati obuku, on je sledeći:

Kao što je slučaj sa temama iz oblasti krivičnog prava, većina policijskih službenika, po pravilu više od 50% smatra da treba organizovati obuke o temama iz oblasti posebnih znanja i veština i na osnovnom i na naprednom nivou.

Policijski službenici su predložili brojne dodatne teme iz oblasti posebnih znanja i veština: ovde predstavljamo teme koje su predložene više puta.

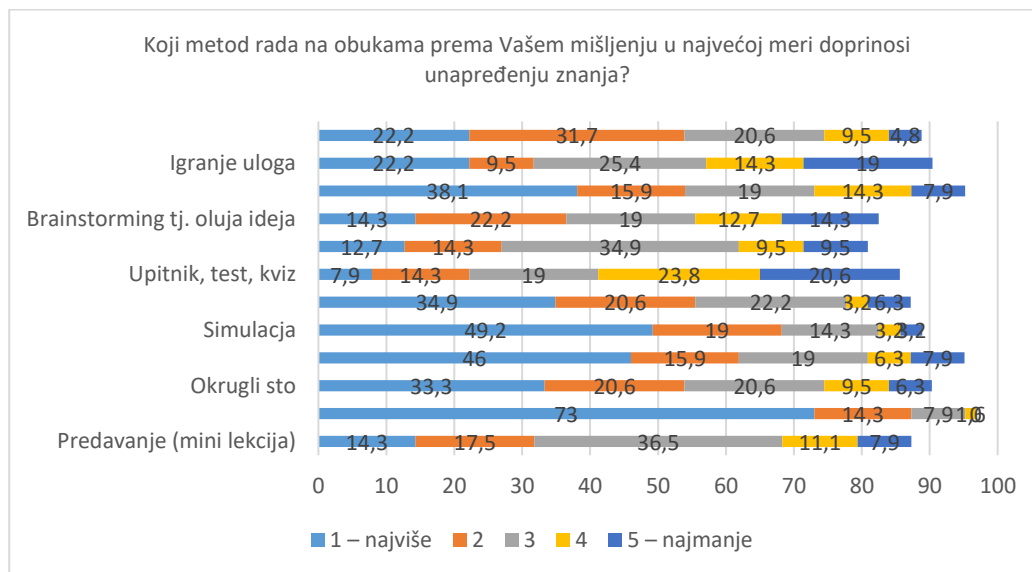
Predložene teme	n	%
Poreski postupak i saradnja sa Poreskom upravom	2	3,2
Forenzičko knjigovodstvo	2	3,2
Kriptovalute	2	3,2
Smernice za rad na terenu	4	6,3
Korišćenje posebnih tehničkih sredstava prilikom prikupljanja dokaza	3	4,8

Što se tiče metoda obuke, policijski službenici su pokazali jasnu preferencu prema praktičnom, interaktivnom pristupu temama iz krivičnog prava i iz posebnih znanja i veština.

Izdvajamo iz intervjua

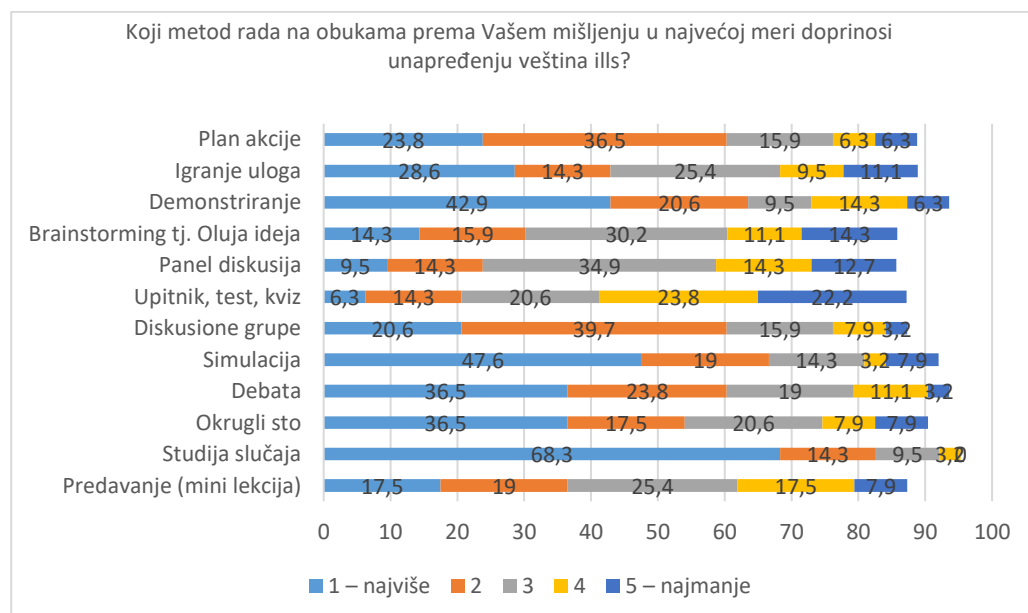
Tokom intervjua policijski službenici su ukazali na potrebu za obukom u praktičnom korišćenju programa Excel, ističući da bi takva obuka značajno olakšala svakodnevni operativni rad policijskih službenika.

Takođe je istaknuto da postoji potreba za unapređenjem znanja iz oblasti sistema platnog prometa.

Po mišljenju policijskih službenika, studije slučaja su najkorisniji metod za prenošenje znanja iz Krivičnog zakonika; takođe su procenili simulaciju i debatu kao vrlo relevantne metode obuke.

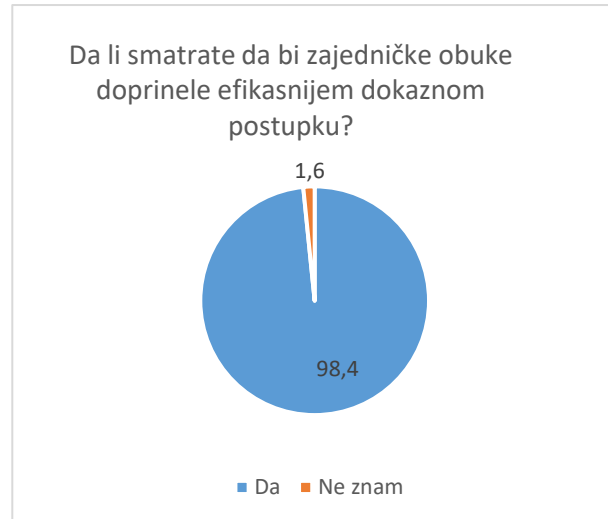
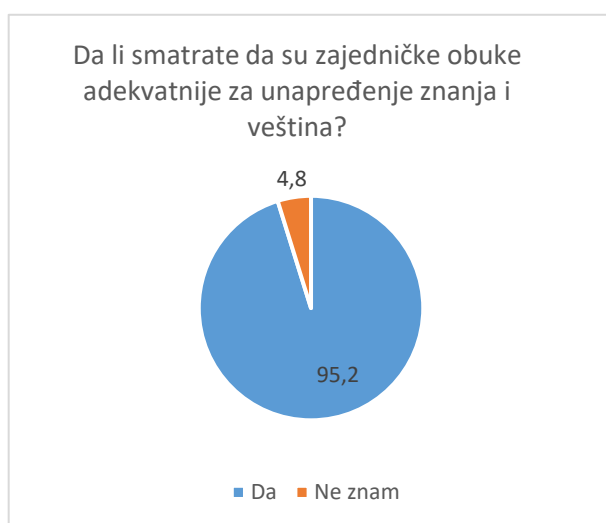
Njihova procena je slična što se tiče relevantnosti metoda obuke za prenošenje posebnih znanja i veština:

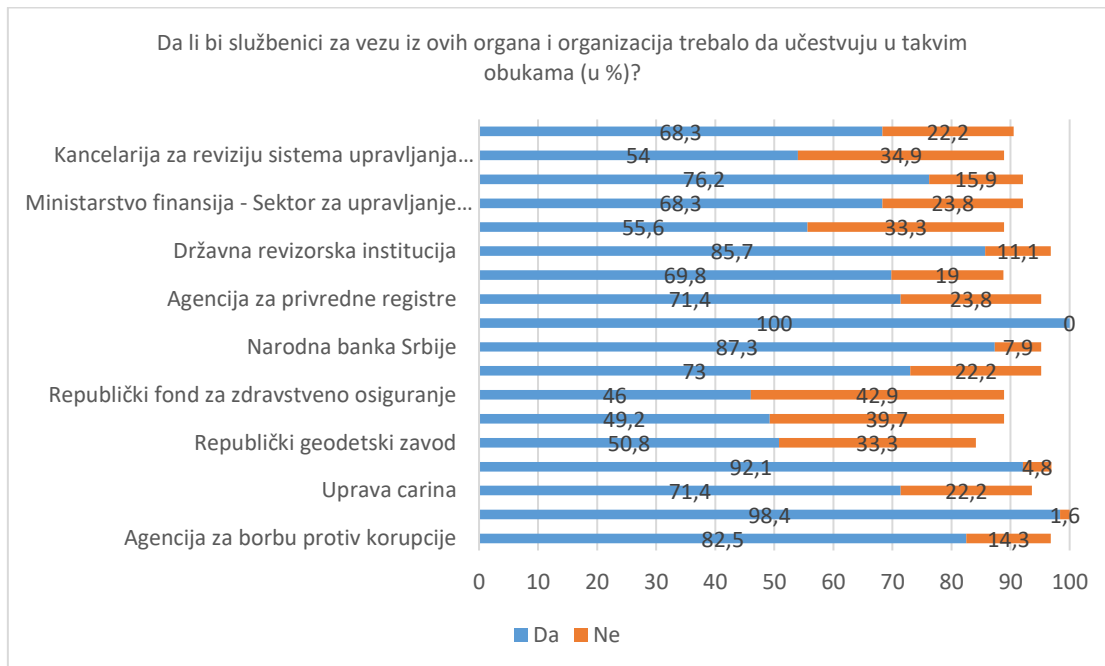
I u ovom slučaju, policijski službenici su procenili da su studije slučaja metod obuke koji najviše doprinosi prenošenju veština, a da tome takođe doprinose i simulacija, demonstriranje, debata i okrugli sto.

Ovo je veoma vredna informacija kako za Projekat, tako i za PA u kontekstu razvijanja programa obuke. To je i jasna indikacija da je neophodno unaprediti pristup obukama u smislu podsticanja raznovrsnosti i kombinovanja metoda obuke.

Policijski službenici su skoro jednoglasno naveli da su multiprofesionalne obuke korisne i da ih treba ih dalje promovisati, naročito u obukama koje odnose na dokazivanje koruptivnih krivičnih dela (dostavljanje i tumačenje dokaza).

Policijski službenici su procenili potrebu da uključe predstavnike različitih državnih organa i organizacija u obuke u vezi sa dostavljanjem i tumačenjem dokaza koruptivnih krivičnih dela na sledeći način:

Čini se prilično neobičnim što značajan procenat policijskih službenika ne smatra da predstavnici Republičkog fonda za penziono i invalidsko osiguranje, Fonda za zdravstveno osiguranje i Komisije za hartije od vrednosti treba da budu uključeni u obuke, iako su ove institucije dužne da odrede službenika za vezu prema Zakonu. Ovo se verovatno može pripisati tome da policijski službenici ne sagledavaju u potpunosti sve praktične aspekte rada ovih institucija i nemaju dovoljno znanja o krivičnim delima propisanim sporednim krivičnim zakonodavstvom. Uz to, moguće je i da policijski službenici nisu često bili u prilici da traže dokaze ili podatke od ovih organa u svom dosadašnjem operativnom radu. Ovo je pitanje koje treba rešavati u budućnosti, posebno uzimajući u obzir činjenicu da su koruptivna krivična dela kriminal „belih okovratnika“, gde su izvršioci veoma verzirani u različitim aspektima poslovanja. Stoga, odgovore koje daju policijski službenici takođe treba tumačiti u svetlu potrebe za poboljšanim razumevanjem uloga različitih učesnika.

Treba napomenuti da su tokom intervjua policijski službenici isticali poteškoće koje imaju u saradnji sa različitim državnim organima, čak i u slučajevima kada je u tim organima određen službenik za vezu. Komunikacija ne ide uvek lako; često je formalna i spora. Zbog toga su multiprofesionalne obuke identifikovane od strane policijskih službenika kao dobra praksa: pomogle su im da izgrade poznanstva, uspostave manje formalne tokove komunikacije i bolje sarađuju. Takođe su podvukli

da su im zajedničke obuke pomogle da razumeju način na koji rade drugi državni organi i koje vrste dokaza i dokumenata policija može tražiti od njih.²⁵ Taj aspekt multi-profesionalnih obuka treba uključiti u razvijanje budućih programa obuka.

Većina policijskih službenika je navela da je bila zadovoljna kvalitetom materijala za obuku koji su do sada pratili obuke.

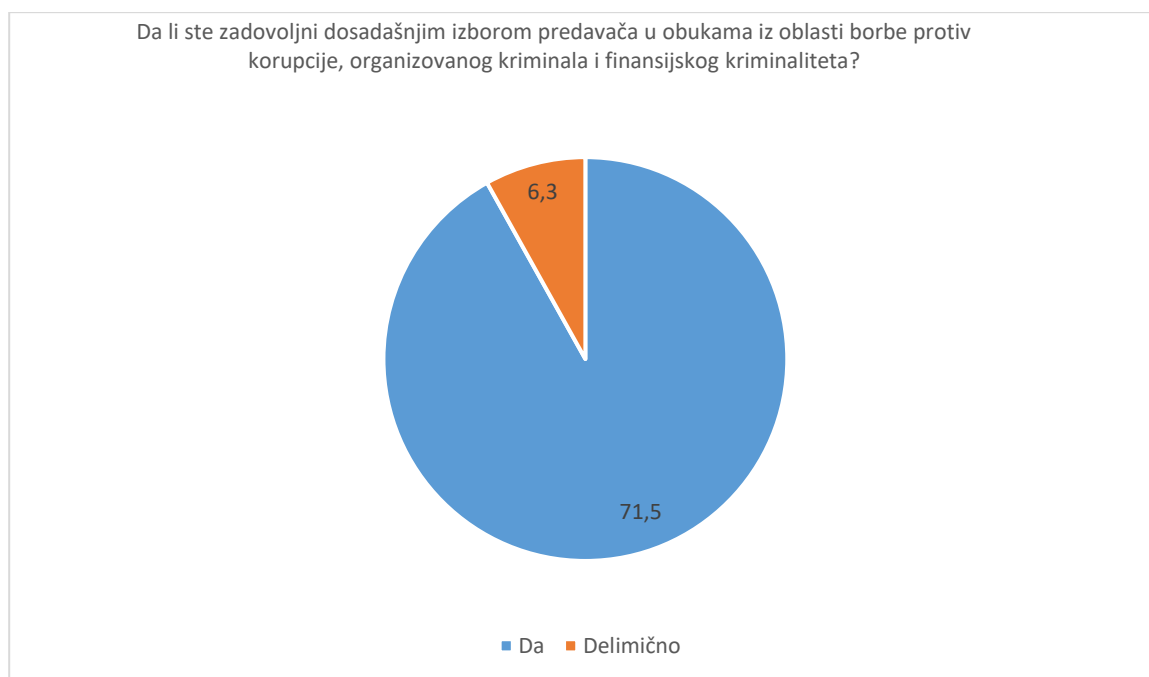
Međutim, ovu ocenu treba razmatrati obazrivo. Naime, iskustvo nam govori da pristup materijalima za obuku nije jedinstven i u većini slučajeva je usmeren na podršku samoj aktivnosti obuke a ne na održivost prenetog znanja. Na primer, sveobuhvatan set materijala korišćenih za određenu studiju slučaja nije uvek praćen podsetnikom o tome kako se informacija pribavlja ili tumači.

Predlozi o tome kako se mogu unaprediti materijali za obuku to potvrđuju, pošto su policijski službenici tražili da se pripreme priručnici, obezbede dodatni referentni materijali (dodatni materijali za čitanje), ali su i predložili da se materijali mogu slati

²⁵ Policijski službenici su takođe tražili uspostavljanje platforme koja bi im omogućila direktan pristup bazama podataka različitih državnih organa kako bi neposrednim putem dobijali informacije. Treba napomenuti da je Ministarstvo pravde razvilo PIS (Pravosudni informacijski sistem) koji omogućava pristup bazama podataka Ministarstva unutrašnjih poslova, Centralnom registru obaveznog socijalnog osiguranja itd. Čini se da postoji prostor za proširenje ove platforme i uspostavljanje protokola za pristup određenim vrstama podataka od strane policijskih službenika.

polaznicima obuke unapred. Takođe su tražili materijale u elektronskom obliku, ili na USB-u ili kao materijale dostupnih na internetu.

Većina policijskih službenika je zadovoljna izborom predavača na obukama koje su do sada organizovane.

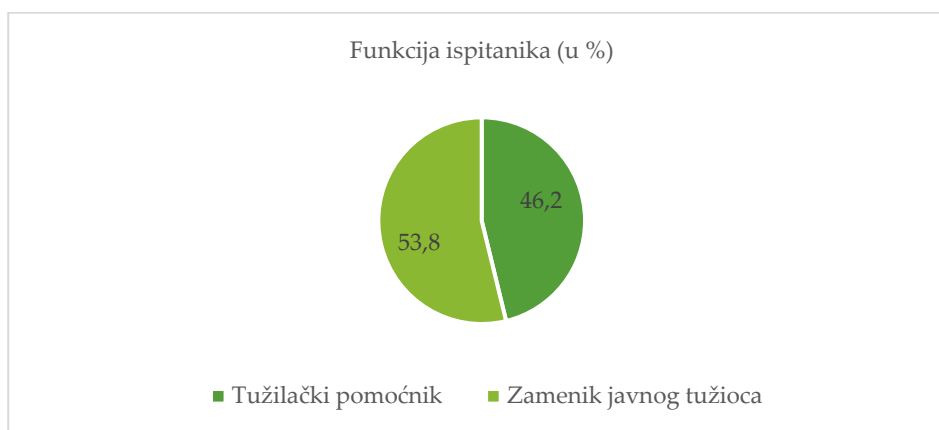

Tokom intervjua policijski službenici su ukazali da predavači sa širokim praktičnim znanjem (kolege policijski službenici, tužioci, sudije) najcenjeniji. Stav prema stranim predavačima nije bio jedinstven. Neki policijski službenici smatraju da je vredno uključiti strane predavače, zbog korisnih uporednih iskustava, posebno ako se radi o iskustvima praktičara iz država koje imaju dobre rezultate u borbi protiv korupcije, koje je neprocenjivo jer širi horizonte i pomaže izlaženju iz ustaljenih okvira razmišljanja. Drugi policijski službenici, s druge strane, ističu potrebu da predavači budu upoznati sa lokalnim okruženjem, i u regulatornom i u praktičnom smislu: „neke od studija slučaja i primeri iz uporednim iskustva su bili kilometrima daleko od onoga što se može uraditi u Srbiji”, istakli su neki ispitanici. Policijski službenici su se složili da bi uporedno iskustvo država u regionu, kao što je Hrvatska, sa sličnim pravnim i opštim društvenim sistemom, bilo najkorisnije i najprimenjivije u ovom smislu. Takođe su istakli da se u takvim slučajevima čak mogu organizovati i zajedničke obuke sa policijskim službenicima i

tužiocima iz tih država, jer to može pomoći prekograničnoj borbi protiv korupcije i pružiti podršku stvaranju manje formalnih kanala komunikacije.

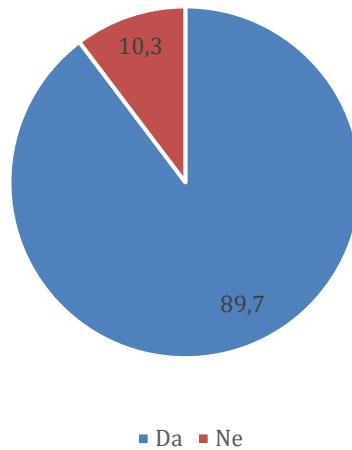
7.3 Polustrukturisani intervjui sa zamenicima javnih tužilaca i tužilačkim pomoćnicima

Ukupno je intervjuisano 39 (trideset devet) zamenika javnih tužilaca i tužilačkih pomoćnika.

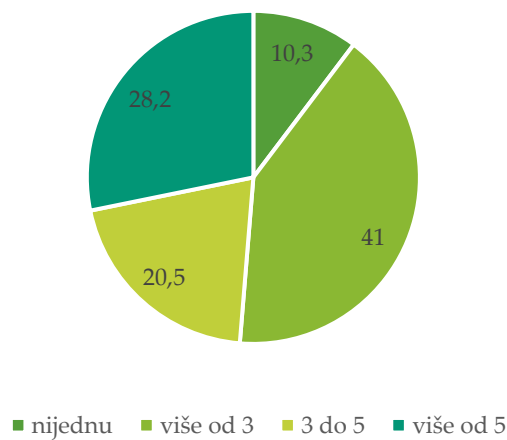
Većina zamenika javnih tužilaca i tužilačkih pomoćnika je prošla neku od obuka za borbu protiv korupcije, što je obaveza u skladu sa Zakonom. Oni koji nisu imali nikakvu obuku su tužilački pomoćnici koji su nedavno delegirani u posebna odeljenja ili koji su pomagali tužiocima i u posebnom odeljenjima i u redovnom odeljenju. Oni su izričito zahtevali organizovanje novog ciklusa obaveznih obuka.

Da li ste pohađali obuke iz oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala od novembra 2016. godine do danas?

Što se tiče broja obuka na teme u vezi sa borbom protiv korupcije, brojke su prilično raznolike. Očigledno je, međutim, da su zamenici javnog tužioca i tužilački pomoćnici pohađali manje obuka nego policijski službenici, pošto ni jedan ispitanik nije naveo da je pohađao/la više od 10 obuka iz ove oblasti. Opšti utisak je da je policijskim službenicima ponuđeno više prilagođenih obuka na ove teme. Takođe je tokom intervjua primećeno da su određeni tužilački pomoćnici veoma proaktivni što se tiče obuka, i da su učestvovali u vebinarima ponuđenim preko PA i Republičkog javnog tužilaštva.

Koliko takvih obuka ste pohađali?

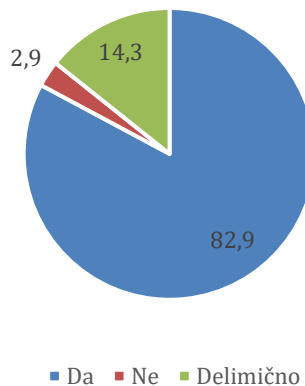

Što se tiče obuka ponuđenih zamenicima javnog tužioca i tužilačkim pomoćnicima, tokom intervjua je potvrđeno da su oni dobijali pozive za obuke i od PA i Republičkog javnog tužilaštva; ove druge obuke su često uključivale vebinare (internet kurseve) i obuke obezbeđene u saradnji sa međunarodnim organizacijama kao što je CEPOL. Čini se da PA nema punu evidenciju obuka ponuđenih preko Republičkog javnog tužilaštva, a ni raspoloživi podaci obe institucije se ne poklapaju uvek; isto važi i za obuke koje su organizovane prevashodno za policijske službenike na koje su zamenici javnog tužioca bili ponekad pozivani. Na primer, CEPOL je tokom 2018. organizovao barem tri seminara o finansijskim istragama u Holandiji i Sloveniji, uz učešće, između ostalih, zamenika tužilaca iz Srbije koji su pozvani preko Republičkoj javnog tužilaštva. Radi se o obukama pod sledećim nazivima: „Finansijske istrage u vezi sa neregularnim migracijama“, „Finansijske istrage u vezi sa trgovinom ljudima“ i „Finansijske istrage korupcije u vezi sa sredstvima EU“. Međutim, PA je obaveštena samo o jednom seminaru koji su zajednički organizovali CEPOL i UNODC pod kratkim nazivom „Finansijske istrage“ 2018. godine, koji se ne poklapa u potpunosti ni sa jednim od naziva CEPOL seminara u evidenciji Republičkog javnog tužilaštva. Uz to, CEPOL je organizovao razne značajne vebinare kao što je onaj o II Napuljskoj konvenciji: „Mogućnost saradnje u carinskim istragama“. Podatke o navedenim vebinarima ima samo RJT, ali ne i PA.

To znači da treba preduzeti dodatne napore kako bi se poboljšala komunikacija između različitih aktera (predstavnika) koji učestvuju u organizaciji ili realizaciji obuka, pošto je teško imati uvid u sve vrste i broj obuka koje se nude ciljnoj grupi. Ovo će učiniti svaku buduću PPO, kao i planiranje i sprovođenje obuka koristeći ovu PPO, prilično izazovnom, pošto će rizik od preklapanja nastaviti da postoji.

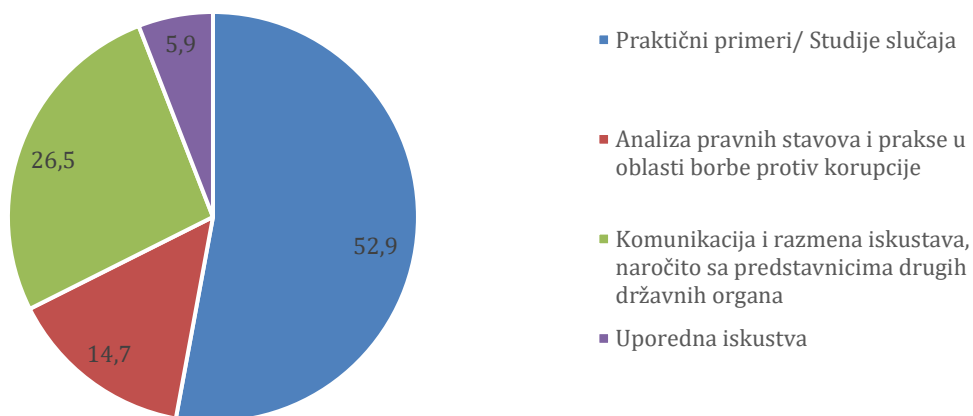
Ispitanici su uglavnom ocenili obuke kao korisne za njihov svakodnevni rad.

Da li su te obuke bile korisne za Vaš svakodnevni rad?

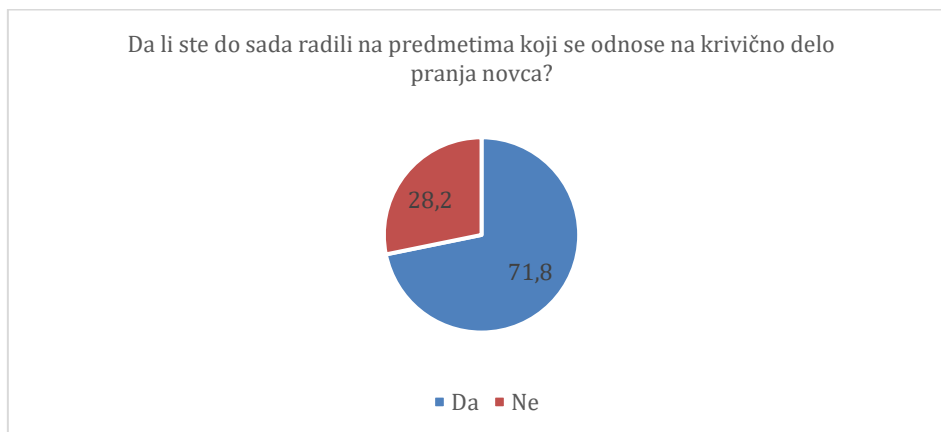
Najkorisnija karakteristika obuka, i ona koju treba ponoviti u budućim obukama, po proceni zamenika javnih tužilaca i tužilačkih pomoćnika je korišćenje praktičnih primera i studija slučaja. Još jedna korisna karakteristika obuka, po proceni ove grupe ispitanika, je razmena iskustava i komunikacija sa predstavnicima drugih državnih organa.

Molimo Vas da navedete ono za šta mislite da je najviše doprinelo tome da obuke budu korisne za Vaš svakodnevni rad

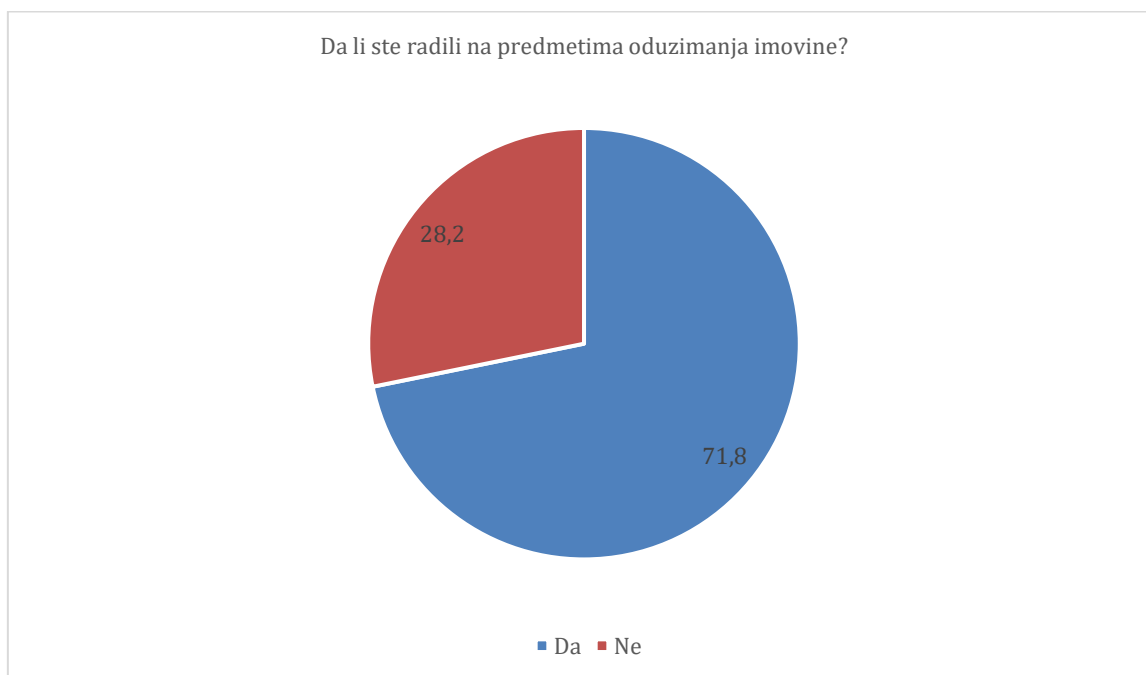
Čini se da su obuke koje su pohađali policijski službenici većim delom bile multiprofesionalne. Tokom intervjua je utvrđeno da ovo uglavnom znači da su obukama prisustvovali zamenici javnih tužilaca. Nije iznenađujuće, uzimajući u obzir blisku saradnju policije i tužilaca u istrazi. Kao što je bio slučaj sa informacijama koje su obezbedili policijski službenici, slučajevi sveobuhvatnijih multi-profesionalnih obuka su ređi i uglavnom se mogu pripisati obukama organizovanim u saradnji sa Projektom. Važno je podvući da su takve obuke, uključujući predstavnike svih ključnih učesnika u otkrivanju dela korupcije, ocenjene kao suštinski važne za poboljšavanje opšteg razumevanja uloga svakog učesnika, što omogućava komunikaciju i umrežavanje, i na kraju olakšava zajedničko razumevanje najboljeg pravca delovanja u borbi protiv korupcije.

U pokušaju da se pribavi više informacija o praktičnom iskustvu stečenom od strane zamenika javnih tužilaca u vezi sa nekim od glavnih karakteristika predmeta u kojima postupaju posebna odeljenja, PPO upitnik za zamenike javnih tužilaca i njihove pomoćnike uključuje i pitanja o specifičnim praktičnim aspektima njihovog rada, kao što je postupanje u predmetima pranja novca i korišćenje finansijskih forenzičara. Pribavljanje više informacija o praktičnom iskustvu tužilaca, zamenika tužilaca i njihovih pomoćnika bi bilo korisno za tumačenje nekih od dobijenih odgovora.

Ohrabruje podatak da je gotovo tri četvrtine zamenika javnih tužilaca i njihovih pomoćnika postupalo u predmetima u vezi sa krivičnim delom pranja novca. Ipak se mora istaći da su neki zamenici javnog tužioca naveli da su učestvovali u takvim predmetima pre početka rada u posebnim odeljenjima.

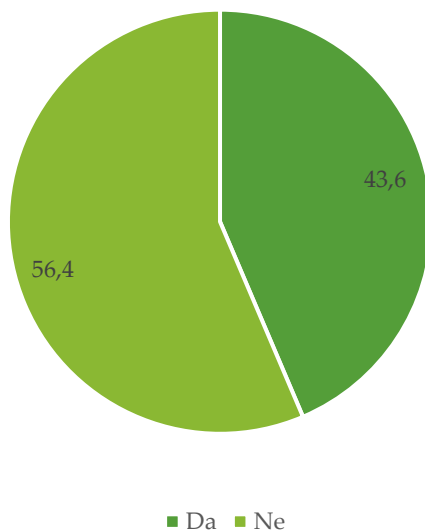
Situacija je relativno slična što se tiče postupanja u predmetima koji uključuju oduzimanje imovine.

Ipak, treba napomenuti da su neki zamjenici javnih tužilaca istakli da su obavili pripremni rad, ali na kraju imovina nije oduzeta ili je bilo teško dokazati da je imovina stečena krivičnim delom, što je obavezan uslov prema ranijoj verziji zakona.

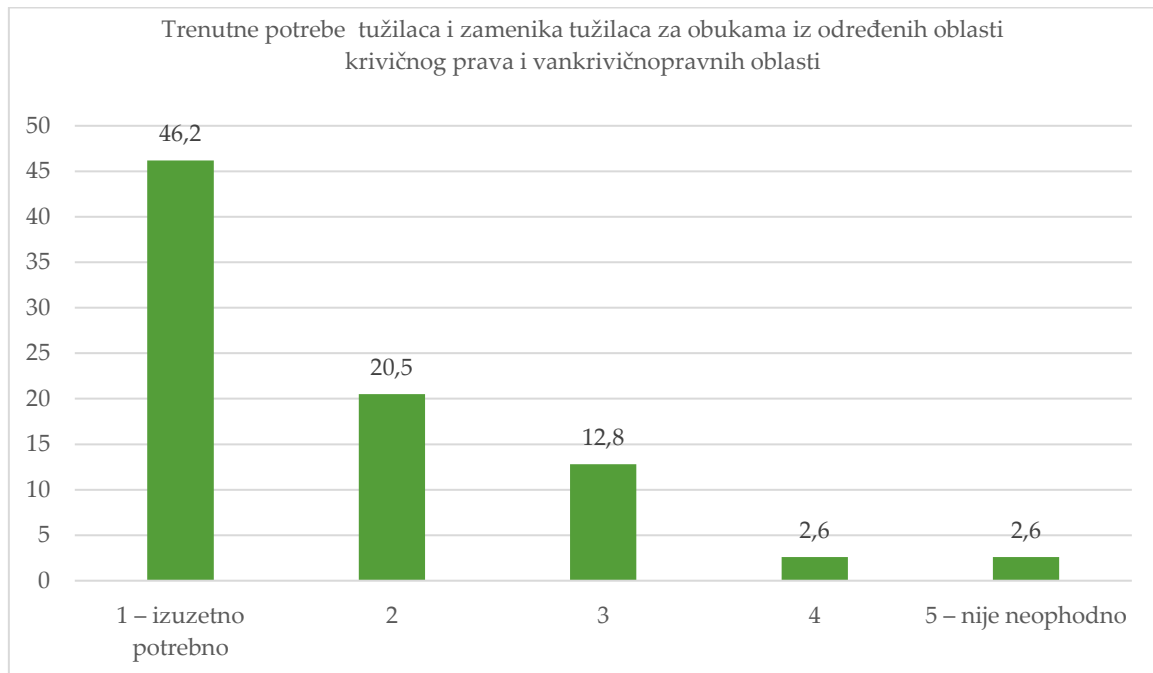
Što se tiče oslanjanja na znanja i iskustva službe za finansijsku forenziku tokom rada na predmetima, situacija je potpuno drugačija.

Da li ste se do sada oslanjali na znanja i iskustva službe za finansijsku forenziku?

Samo 43% ispitanika u ovoj ciljnoj grupi je koristilo usluge službe za finansijsku forenziku. Potrebno se istaći da se ovi odgovori moraju tumačiti u svetlu činjenice da većina posebnih odeljenja uopšte nema imenovanog finansijskog forenzičara.

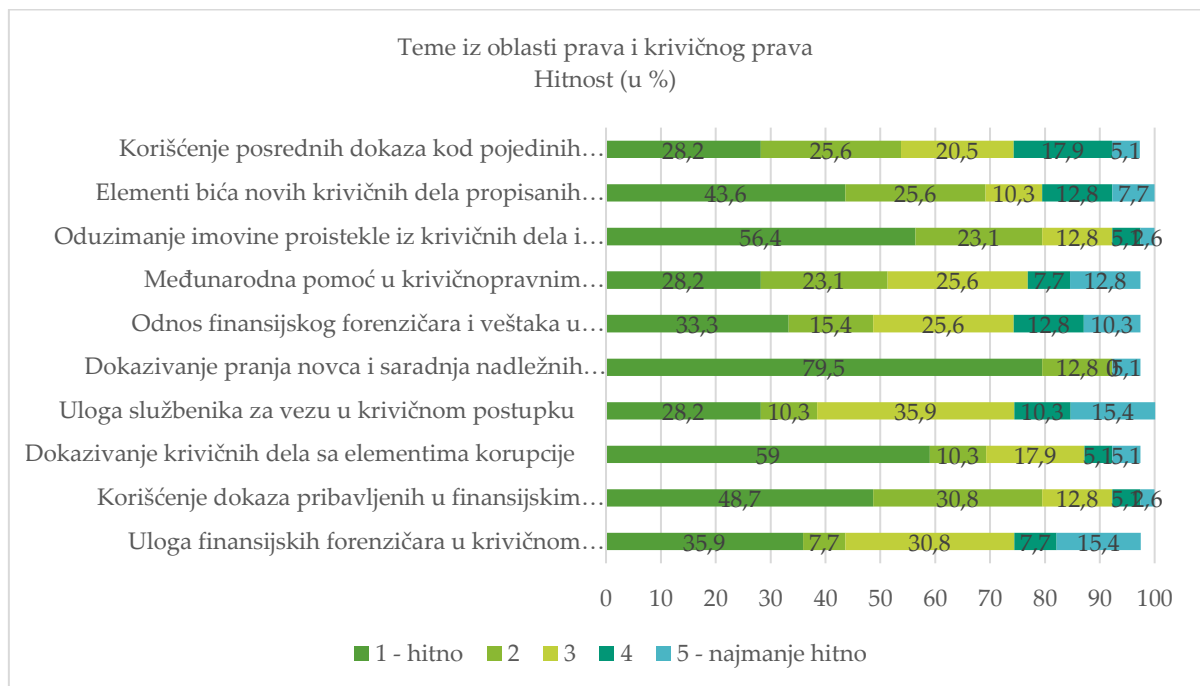
Što se tiče samoprocene u vezi potrebe za daljom obukom u vezi sa postupanjem u predmetima organizovanog kriminala i korupcije, iskazana je jasna potreba za dodatnim obukama.

Naime, dve trećine ispitanika je procenilo potrebu za dodatnim obukama kao izuzetno potrebnu ili veoma potrebnu ocenjujući ih sa 1 ili 2.

Ovo znači da obavezne obuke koji je pohađao veći deo ove ciljne grupe nije percipiran kao dovoljan; više se posmatra samo kao prvi element u formiranju korpusa znanja potrebnog za postupanje u predmetima korupcije. Što se tiče Projekta, to može značiti da će ciljane obuka ponuđena u kratkom roku imati dobar odziv od strane zamenika javnih tužilaca i tužilačkih pomoćnika.

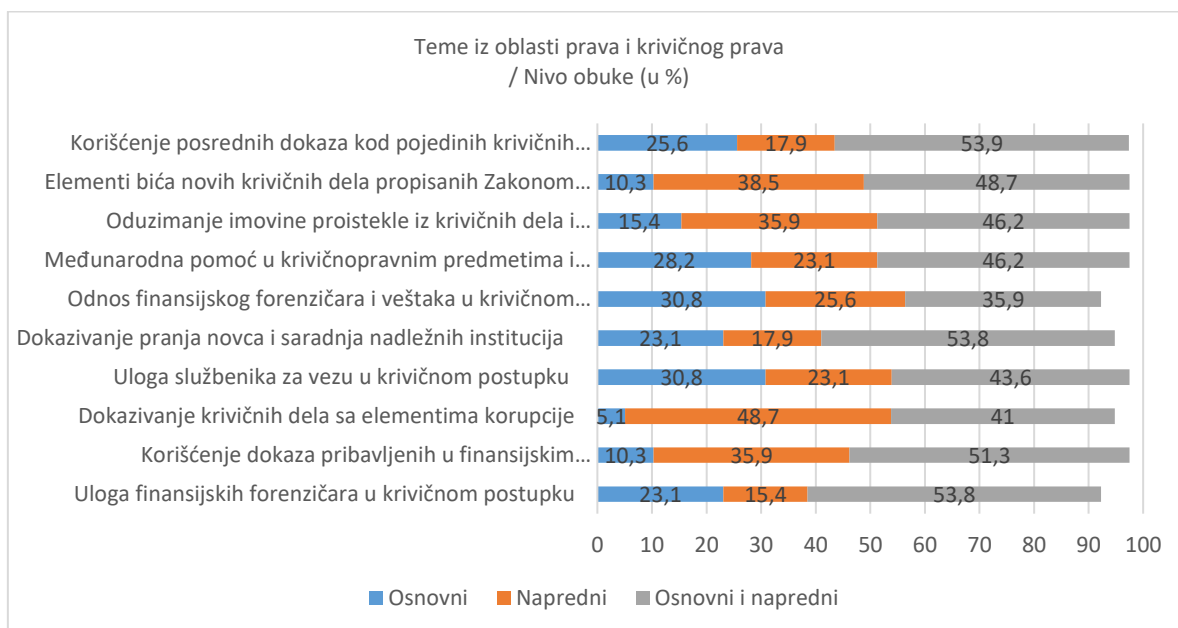
Što se tiče tema za obuku u oblasti krivičnog prava, odgovori koje su dali zamenici javnih tužilaca i tužilački pomoćnici u vezi sa hitnošću obuka na određene teme su sledeći:

Jasno je da je najhitnija obuka, po proceni ove grupe, obuka na temu dokazivanja pranja novca i saradnje nadležnih institucija.

Druge teme koje su procenjene kao najhitnije su sledeće:

1. Dokazivanje krivičnih dela sa elementima korupcije
2. Oduzimanje imovine
3. Korišćenje dokaza pribavljenih u finansijskim istragama za dokazivanje krivičnih dela u krivičnom postupku i paralelne finansijske istrage
4. Elementi bića novih krivičnih dela propisanih Zakonom o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika iz 2016. godine sa posebnim osvrtom na krivično delo Zloupotreba u vezi sa javnom nabavkom.

U većini slučajeva, skoro polovina ispitanika je procenila da obuke treba da se organizuju i na osnovnom i na naprednom nivou. Jedan od značajnih izuzetaka je tema „Odnos finansijskog forenzičara i veštaka u krivičnom postupku“, gde je distribucija odgovora prilično jednaka. Drugi važan indikator je činjenica da su ispitanici uglavnom procenjivali da im je potrebna napredna obuka iz tema koje su identifikovane kao najhitnije, uz izuzetak teme Dokazivanje pranja novca.

Zamenici javnih tužilaca i tužilački pomoćnici su naveli nekoliko dodatnih tema za obuku. Ovde dajemo spisak tema koje su navedene više puta.

Predložena tema	n	%
Analiza računovodstvene i finansijske dokumentacije	8	20,5
Analiza tokova novca i oblici pranja novca	2	5,1
Pranje novca i definicija kriminalne aktivnosti	3	7,7
Analiza izveštaja DRI	2	5,1
Javne nabavke	3	7,7
Zloupotreba IPA fondova	2	5,1

Izdvajamo iz intervjua

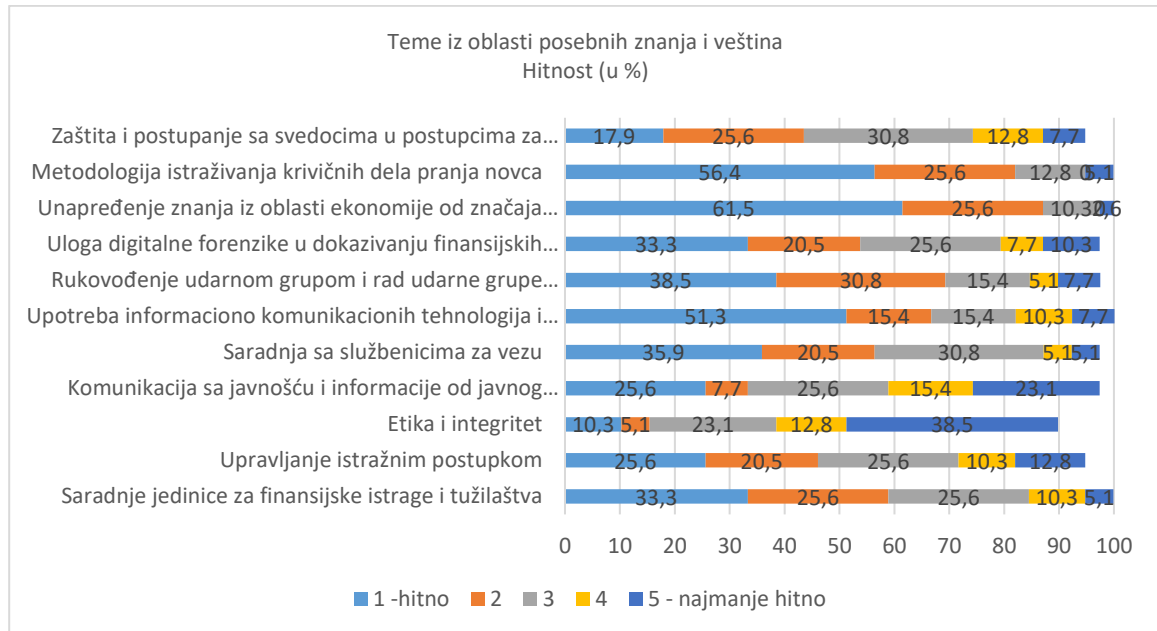
Ukazano je da posebna pažnja treba da bude posvećena odnosu između pranja novca i poreske utaje prilikom razvijanja programa budućih obuka.

Nadalje, jedan ispitanik je preporučio da obuke u vezi sa pranjem novca treba da budu više usmerene na veze sa organizovanim kriminalom nego na finansiranje terorizma, kao što je to bio slučaj sa obukama koje je CEPOL organizovao tokom 2018. godine.

Takođe je ukazano da je potrebno unaprediti poznavanje posebnih zakona iz drugih oblasti prava osim krivičnog prava (kompanijsko pravo i naročito stečajno pravo) budući da većina finansijskih ili koruptivnih krivičnih dela ima blanketnu dispoziciju.

Jedan ispitanik je ukazao da se protivi obukama koje se svode na prepričavanje ili navođenje sadržine odredbi relevantnih međunarodnih dokumenata, kao što su Konvencija Ujedinjenih nacija o transnacionalnom organizovanom kriminalu (Palermo konvencija) i Evropska konvencija o ljudskim pravima. Većina zamenika tužilaca već su upoznati sa sadržinom ovih ključnih međunarodnih dokumenta. Nasuprot tome, ovaj ispitanik je ukazao da se zalaže za obuke usmerene na to da se olakša ispravna primena relevantnih međunarodnih akata. Prema njegovom mišljenju, to bi podrazumevalo da se tužioci i zamenici javnog tužioca upoznaju sa relevantnom sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava. Ovakav uvid usmerio bi domaće organe, dajući im smernice o tome kako da tumače relevantnu sudsku praksu, naročito u odnosu na oduzimanje imovine i posebne dokazne radnje. Nadalje, javnim tužiocima i zamenicima javnih tužilaca bilo bi značajno da dobiju smernice o razlici između relevantnih međunarodnih akata koji su u potpunosti preneti u nacionalno zakonodavstvo i druge grupe međunarodnih akata, koji nisu preneti u zakonodavstvo Srbije. Važno je da oni budu upoznati sa koracima koje treba preduzeti kada postupaju u predmetima gde se kao merodavni mogu pojaviti međunarodni standardi iz obe ove grupe međunarodnih pravnih akata.

Što se tiče tema u oblasti posebnih znanja i veština, odgovori koje su dali zamjenici javnih tužilaca u vezi sa hitnošću obuka su sledeći:

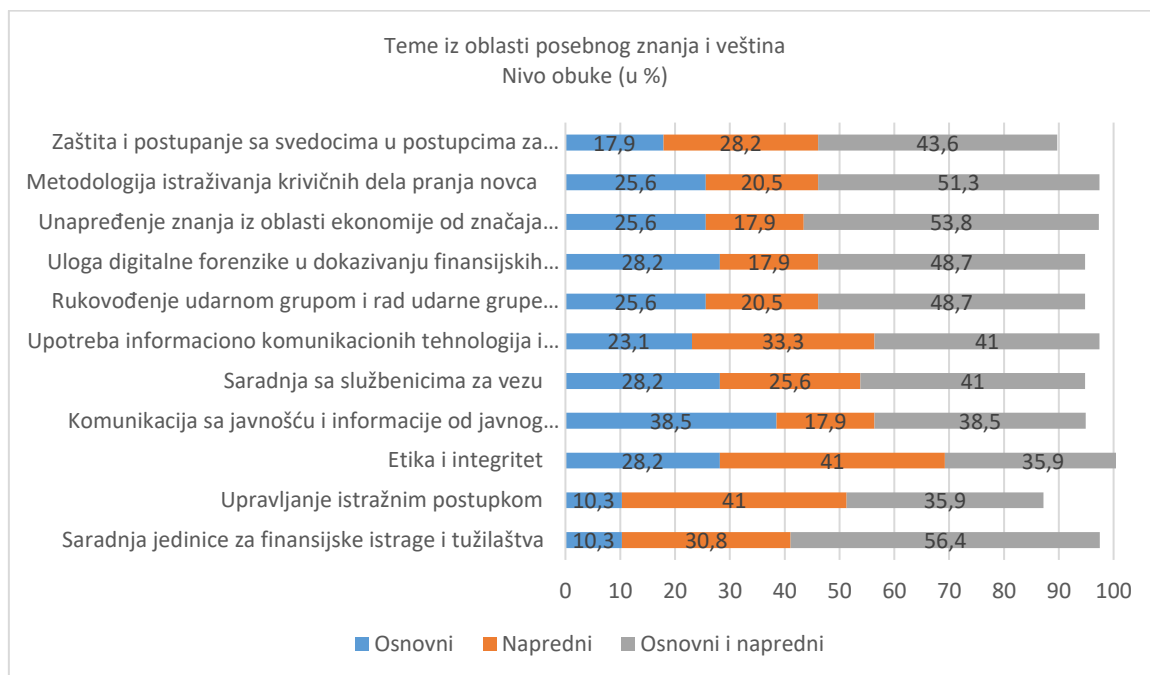

Teme koje se ističu u smislu utvrđene hitnosti za organizovanje obuka iz takvih tema su sledeće:

1. Unapređenje znanja iz oblasti ekonomije od značaja za dokazivanje sa posebnim osvrtom na finansijsko računovodstveno poslovanje (u privrednim društvima, društvima za osiguranje, bankarskom i berzanskom sektoru kao i javnom sektoru)
2. Metodologija istraživanja krivičnih dela pranja novca
3. Korišćenje informaciono komunikacionih tehnologija (IKT) i otvorenih baza podataka.

Treba napomenuti da su teme „Rukovođenje udarnom grupom i rad udarne grupe, Saradnja između javnog tužilaštva i jedinice za finansijske istrage”, „Saradnja sa službenicima za vezu i uloga digitalne forenzike dokazivanju finansijskih krivičnih dela” takođe označene kao hitne. Naime, više od polovine ispitanika je ocenilo hitnost organizovanja obuka iz ovih tema sa 1 ili 2.

Što se tiče nivoa na kojem treba organizovati obuke, odgovori su sledeći:

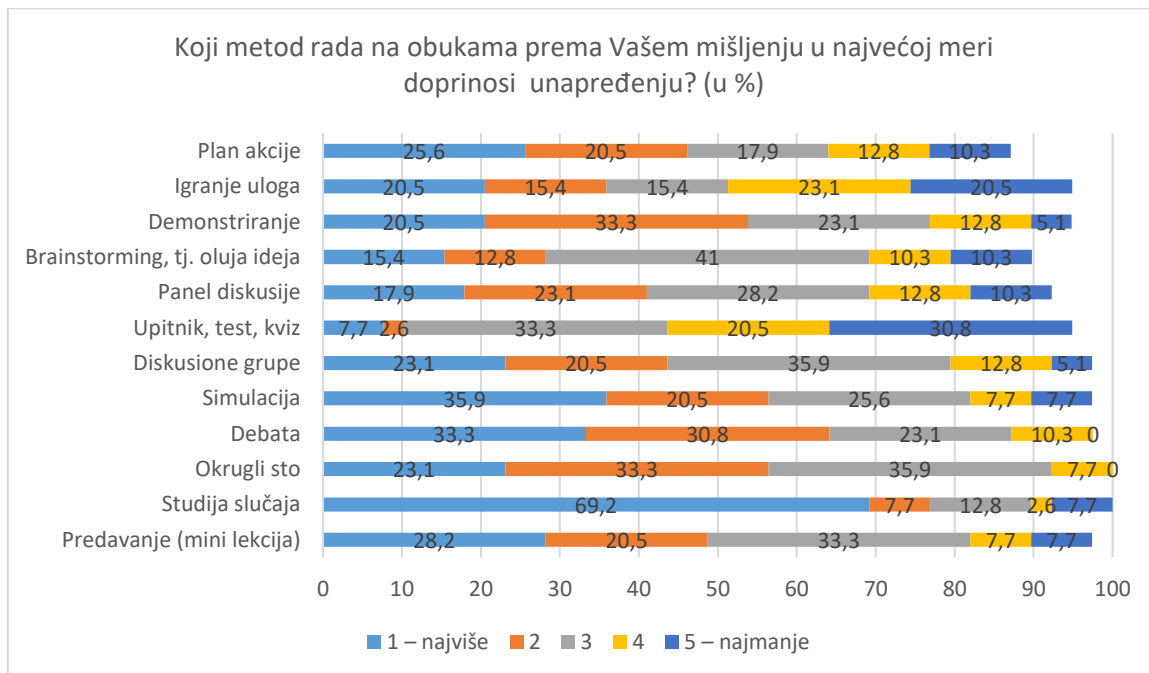

Odgovori pokazuju da su zamenici javnih tužilaca i tužilački pomoćnici uglavnom procenjivali da su im potrebne obuke i na osnovnom i na naprednom nivou. Značajni izuzeci u ovoj proceni su teme Etika i integritet i Upravljanje istražnim postupkom, gde je 41% ispitanika navelo da im je potrebna obuka na naprednom nivou. Što se tiče obuke iz Komunikacija s javnošću i informacija od javnog značaja u postupcima koruptivnih krivičnih dela, jednak procenat ispitanika je zahtevao obuku samo na osnovnom nivou i na osnovnom i naprednom nivou. Važno je napomenuti da je tokom intervjua utvrđeno da su neki zamenici javnih tužilaca već pohađali obuke iz PR i komunikacija, uključujući obuke koje podržava Projekat. Međutim, većina tužilaca je navela da je potrebno više takvih obuka, uzimajući u obzir količinu informacija koju od tužilaštva traže novinari i sve činjenice da tužioci sve više prepoznaju da treba da budu proaktivni i odgovorni za informacije koje se dele sa javnošću.

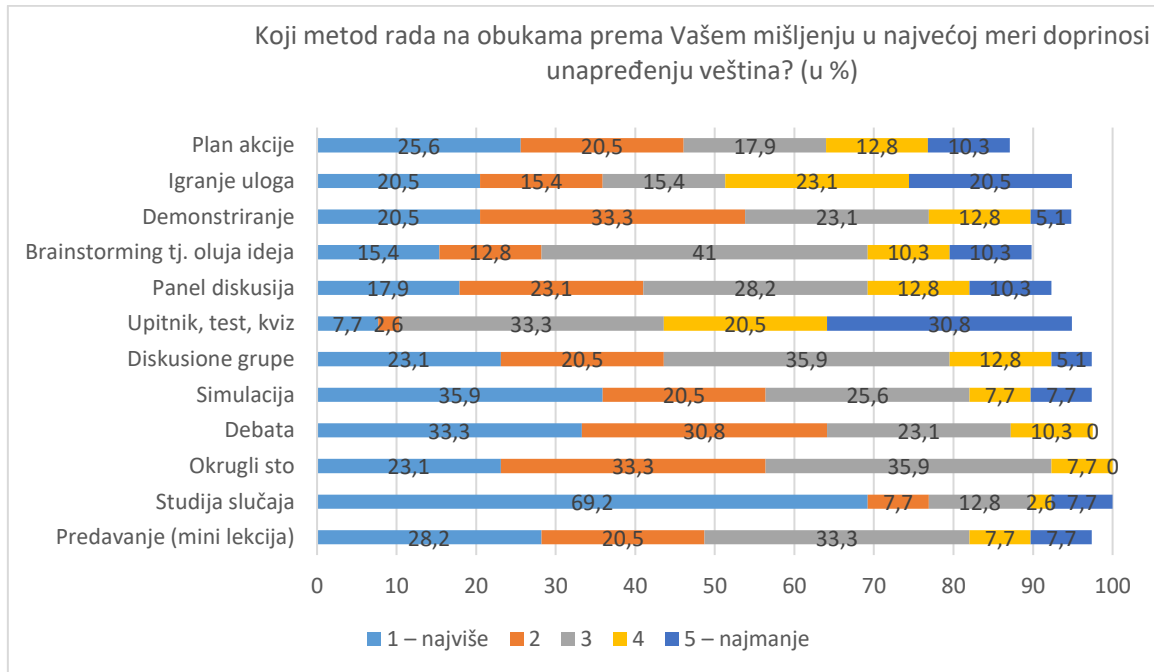
Zamenici javnih tužilaca i tužilački pomoćnici su naveli nekoliko dodatnih tema za obuku u oblasti posebnih znanja i veština; ovde predstavljamo samo one koje su navedene nekoliko puta:

Predložena tema	n	%
Analiza računovodstvene i finansijske dokumentacije	3	7,7
Postupanje tužioca u proaktivnoj istrazi	3	7,7
Pribavljanje dokumentarnih dokaza neophodnih za dokazivanje krivičnih dela	2	5,1

Što se tiče metoda obuke, ova grupa ispitanika je pokazala jasnu preferencu prema praktičnom, interaktivnom pristupu prema obukama za obuke na teme iz oblasti krivičnog prava i iz posebnih znanja i veština. Međutim, za razliku od policijskih službenika, zamjenici javnih tužilaca i tužilački pomoćnici su takođe prepoznali važnost metoda obuke kao što su predavanje, okrugli sto, plan akcije i debata. Ovo bi se možda moglo pripisati činjenici da se zamjenici javnih tužilaca i tužilački pomoćnici, kao školovani pravnici, više oslanjaju na diskusiju i predstavljanje pravnih argumenata u svom radu nego što to je slučaj sa policijskim službenicima.

Što se tiče korisnosti metoda obuke u oblasti posebnih znanja i veština, odgovori koje je dala ova grupa su sledeći:

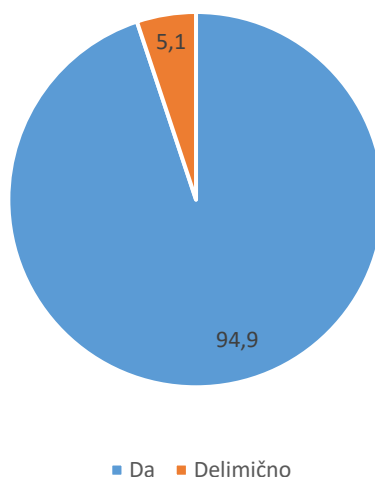
Ponovo se studija slučaja ističe kao najrelevantniji metod, ali je prate simulacija, okrugli sto, demonstriranje, plan akcije, igranje uloga i čak predavanje.

Ovo pokazuje da će tražnja za interaktivnijim, angažovanijim, praktičnijim obukama na strani zamenika javnih tužilaca i tužilačkih pomoćnika rasti, naročito u odnosu na obuke iz veština, te da prilikom pripreme programa obuke treba kombinovati više metoda obuke kako bi se ostvarili održivi rezultati.

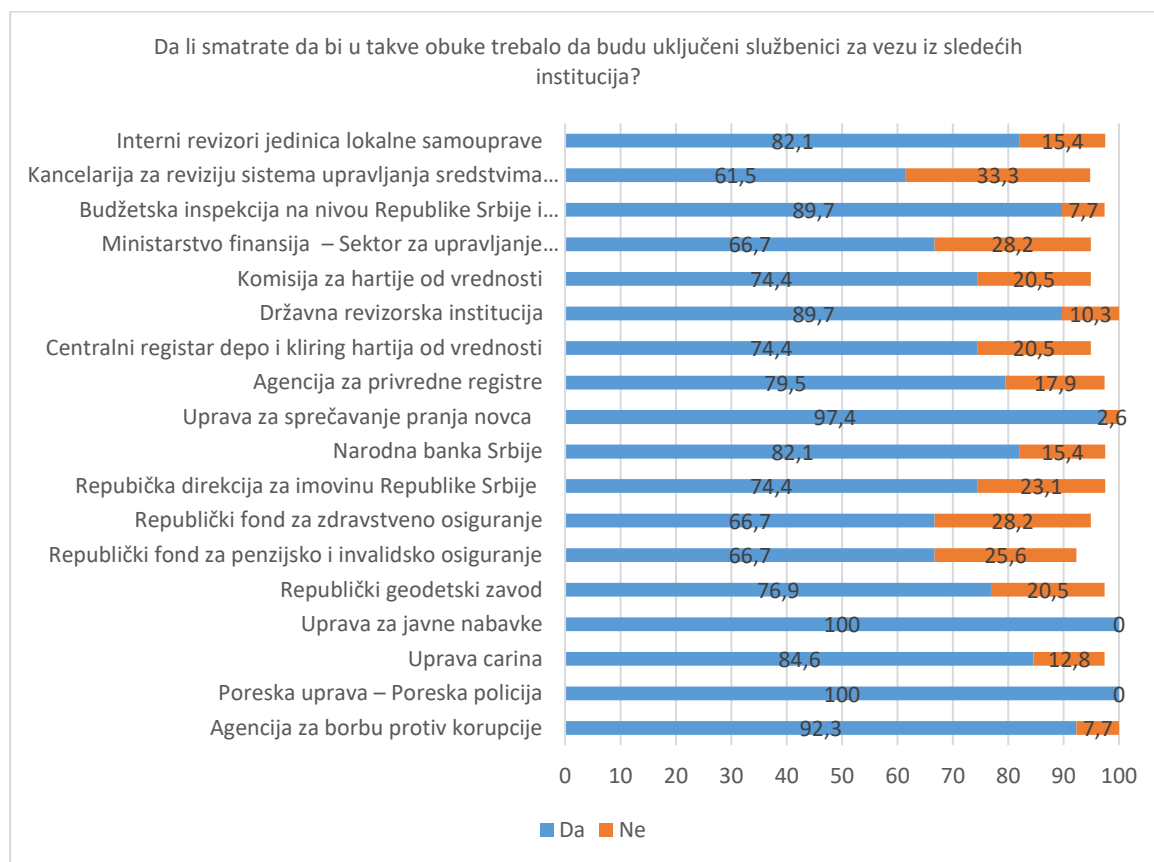
Ovo je veoma vredna informacija za Projekat ali i za PA koja priprema programe obuke. To je jasan poziv na podizanje kriterijuma što se tiče pristupa obukama i raznolikosti i kombinovanja metodologija obuke.

Zamenici javnih tužilaca i tužilački pomoćnici su jednoglasno naveli da su multiprofesionalne obuke korisne i da treba ih treba promovisati, posebno u odnosu na dokazivanje korupcije (dostavljanje i tumačenje dokaza).

Da li smatrate da bi zajedničke obuke doprinele efikasnijem dokaznom postupku?

Zamenici javnog tužioca i tužilački pomoćnici su potrebu da se uključe predstavnici različitih državnih organa i organizacija u obuke u vezi sa dostavljanjem i tumačenja dokaza predstavili na sledeći način:

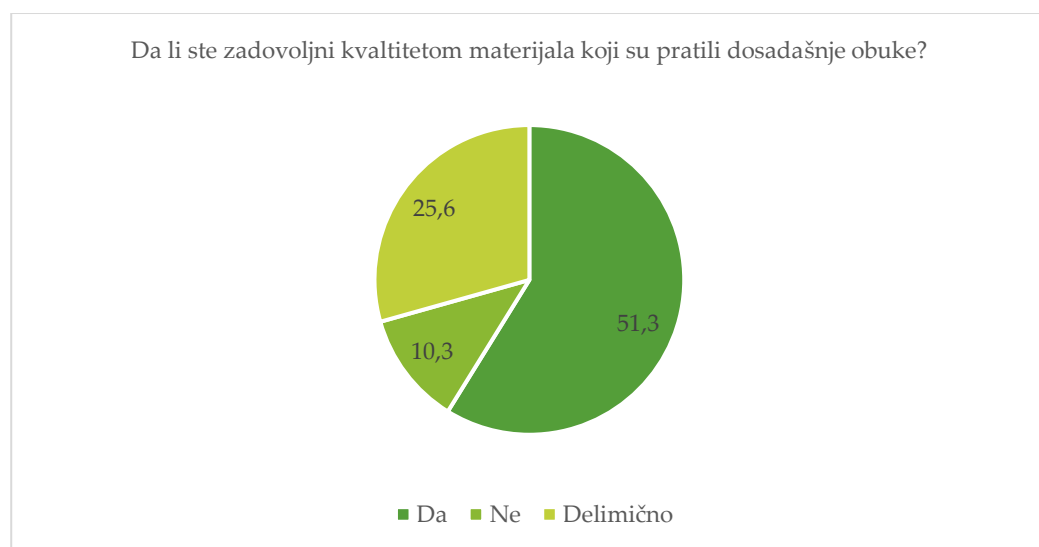

Kao što je slučaj sa odgovorima koje su davali policijski službenici, u slučajevima institucija kao što su Kancelarija za reviziju sistema upravljanja sredstvima EU, Republički fond za zdravstveno osiguranje, Sektor za upravljanje EU fondovima Ministarstva finansija, Republički fond za penzijsko i invalidsko osiguranje, jedna četvrtina ili više ispitanika ne smatra da službenici za vezu iz ovih institucija treba da budu uključeni u zajedničke obuke.

Ovo se možda može pripisati činjenici da zamenici javnih tužilaca i njihovih pomoćnika ne sagledavaju u potpunosti praktične aspekata rada ovih institucija i nemaju dovoljno znanja o krivičnim delima regulisanim propisima koji nisu iz oblasti krivičnog prava. Uz to, moguće je da su ispitanici retko imali potrebu da traže dokaz ili informaciju od ovih organa tokom svog rada. Ovo je pitanje kojim se treba baviti u budućnosti, posebno uzimajući u obzir činjenicu da su izvršioc koruptivnih krivičnih dela veoma iskusni u različitim aspektima poslovanja. Kao što je bio slučaj sa policijskim službenicima, ove odgovore treba tumačiti i u svetlu potrebe za boljim razumevanjem uloga različitih aktera u borbi protiv korupcije.

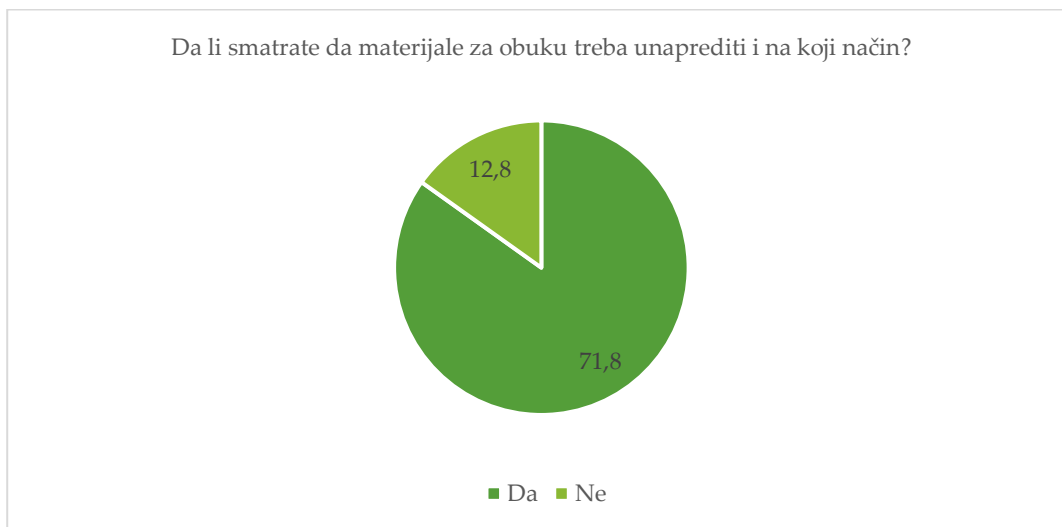
Zamenici javnih tužilaca i tužilački pomoćnici su takođe istakli da su se susreli sa značajnim problemima u saradnji sa nekim institucijama koje su obavezne da delegiraju službenike za vezu, posebno sa Republičkim geodetskim zavodom, Kancelarijom za javne nabavke, Republičkom upravom za imovinu i DRI. Iako su organizovane neke zajedničke obuke, uključujući i one o ulozi službenika za vezu, to ostaje problem u praksi. Ispitanici veruju da dalje zajedničke obuke mogu olakšati saradnju i pomoći u prevazilaženju ovog problema.

Većina zamenika javnih tužilaca i njihovih pomoćnika su zadovoljni kvalitetom materijala za obuku koji su pratili dosadašnje obuke.

Njihovo zadovoljstvo materijalima je, međutim, manje izraženo nego što je to slučaj sa policijskim službenicima, jer je četvrtina njih bila zadovoljna materijalom samo u određenoj meri. Ovo je jasan signal da materijale za obuku treba pripremati pažljivije.

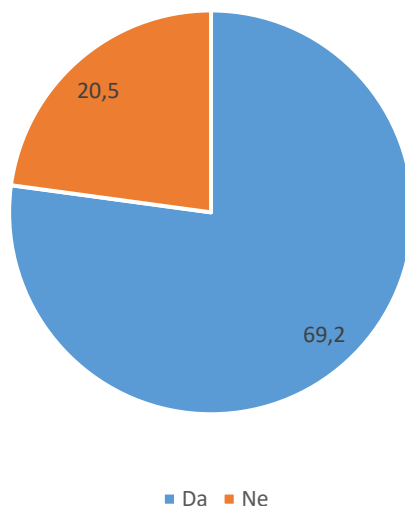
Pored toga, skoro tri četvrtine (71,8%) ispitanika izjavilo je da materijale za obuku treba unaprediti.

Predlozi o tome kako bi se materijali za obuku mogli poboljšati odgovaraju preporukama koje su dali policijski službenici, u smislu zahteva za materijalima u elektronskom obliku koji se i naknadno mogu koristiti, bilo da se radi o USB-u ili o materijalima dostupnim putem interneta. Još jedna važna preporuka je da bi materijali trebalo jasno da se pozivaju na regulatorne tekstove, kako nacionalne tako i nadnacionalne, kao i na postojeću sudsku praksu.

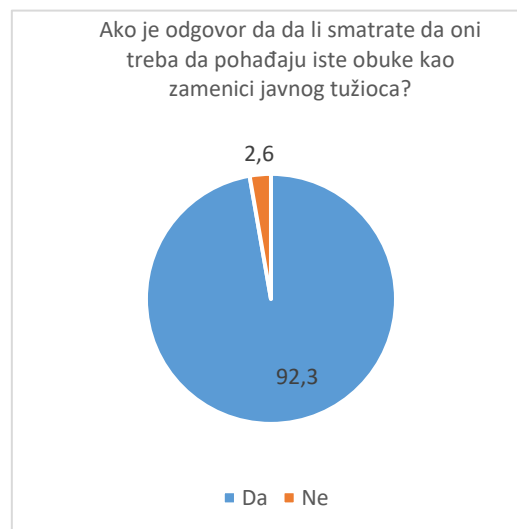
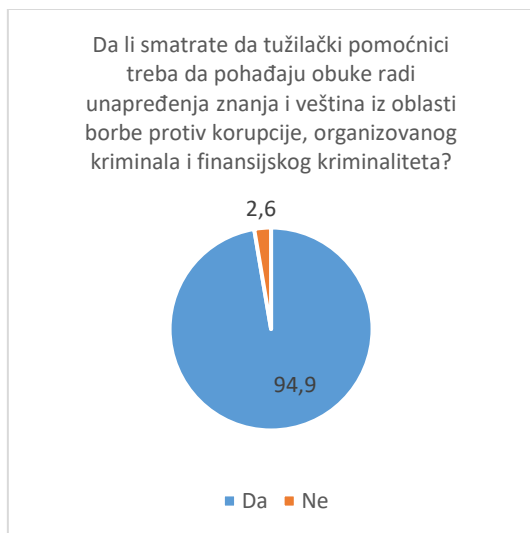
Većina zamenika javnih tužilaca i njihovih pomoćnika su zadovoljni izborom predavača na do sada organizovanim obukama.

Da li ste zadovoljni dosadašnjim izborom predavača u oblasti borbe protiv korupcije, organizovanog kriminala i finansijskog kriminaliteta?

Podaci dobijeni tokom intervjua pokazuju da su predavači sa širokim praktičnim znanjem (tužioci iz TOK-a,iskusni javni tužioci iz RJT, sudije i iskusni policijski službenici) veoma cenjeni. Stav prema stranim predavačima nije ujednačen, a odgovori u potpunosti odražavaju one koje su dali policijski službenici. S jedne strane, neki od ispitanika smatraju da vredi u obuke uključiti strane predavače, ukoliko dele svoje uporedno iskustvo i naročito ako su odabrani predavači lica koje se bave praksom i dolaze iz zemalja koje imaju dobre rezultate u borbi protiv korupcije. S druge strane, drugi ispitanici su naglasili potrebu da instruktori budu upoznati sa lokalnim okruženjem, kako u regulatornom, tako i u praktičnom smislu: „neke studije slučaja i primeri iz uporednog iskustva bili su kilometrima ispred onoga što se može uraditi u Srbiji“, istakli su neki ispitanici. Kao i policijski službenici, zamenici javnih tužilaca su se složili da bi uporedno iskustvo zemalja u regionu, kao što je Hrvatska, sa sličnim pravnim i opštim društvenim poretkom, bilo najvrednije i najpraktičnije u ovom pogledu. Oni su takođe istakli da bi u takvim slučajevima čak i zajedničke obuke mogle biti organizovane sa policijskim službenicima i tužiocima iz tih zemalja, jer bi to moglo pomoći u borbi protiv prekogranične korupcije a takođe i podržati stvaranje manje formalnih linija komunikacije.

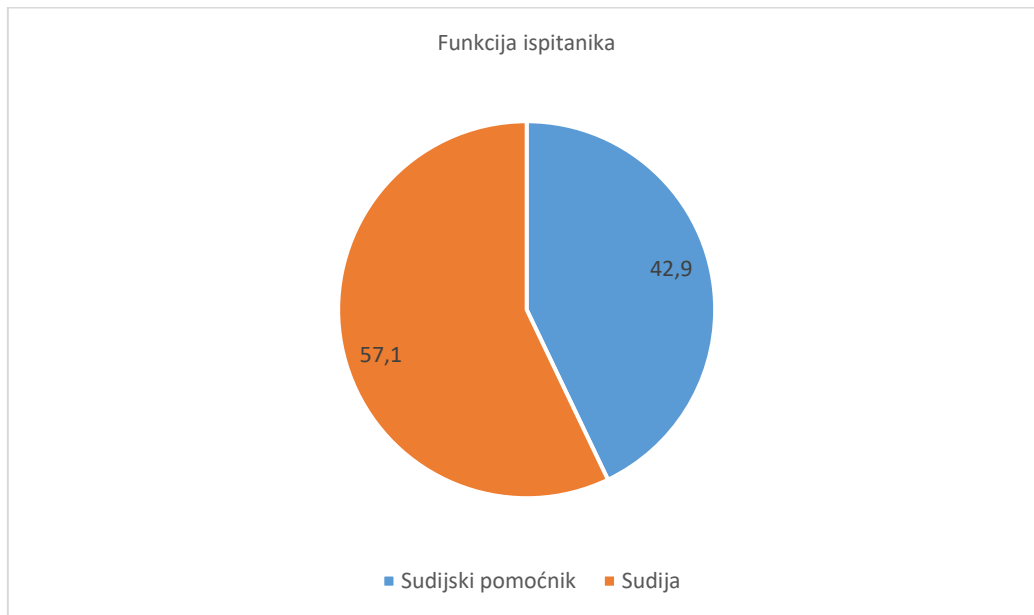
Stav o tome da li bi tužilački pomoćnici trebalo da budu uključeni u obuku je skoro jednoglasan, jer više od 90% ispitanika smatra da bi trebalo organizovati zajedničke obuke.

Ovo je jasan poziv na sistemsko uključivanje tužilačkih pomoćnika koji rade u posebnim odeljenjima u obuke u oblasti borbe protiv korupcije, organizovanog kriminala i privrednog kriminala.

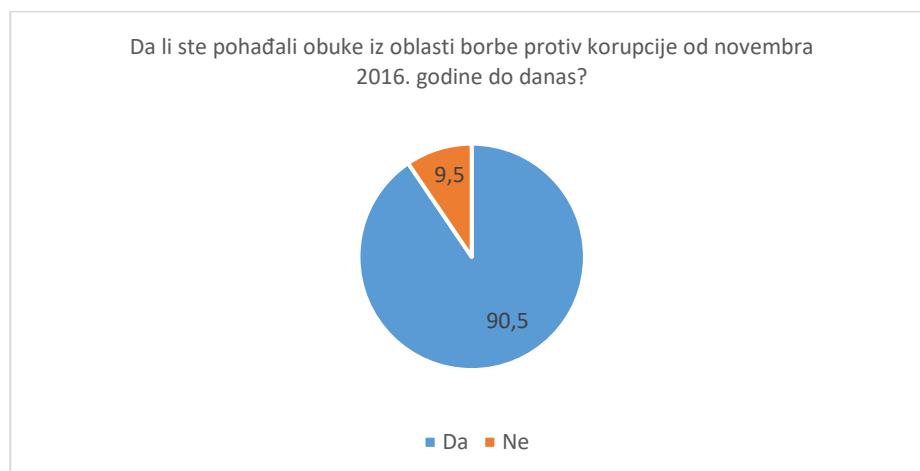
Polustrukturisani intervjui sa sudijama i sudijskim pomoćnicima

Intervjuisan je ukupno 21 (dvadeset i jedan) sudija i sudijski pomoćnik.

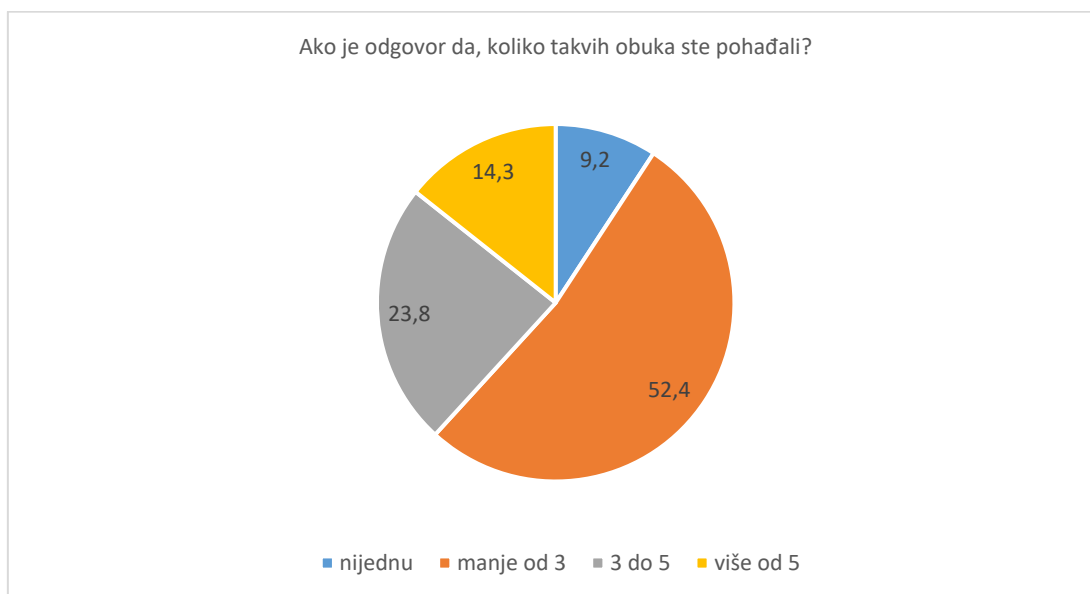
Većina ispitanika bili su sudije. To je bila najmanja grupa ispitanika.

Preko 90% ispitanika je pohađalo obuku iz oblasti borbe protiv korupcije od novembra 2016. godine. Tokom intervjua, istaknuto je da uglavnom sudijski pomoćnici nisu pohađali posebnu obuku na teme u vezi sa borbom protiv korupcije, prevashodno zato što su tek nedavno dodeljeni posebnom odeljenju. Štaviše, ukazano je da su sudijski pomoćnici pomagali sudijama i u posebnom odeljenju i u redovnim odeljenjima Višeg suda, te je stoga pohađanje specijalizovanih obuka bilo komplikovano.

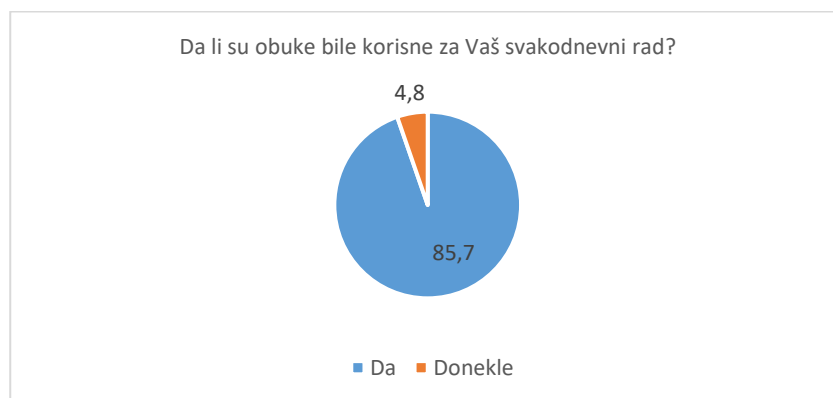
Stoga se čini da potreba za ponavljanjem ciklusa obaveznih obuka nije tako akutna u sudovima kao što je to slučaj u javnim tužilaštvima i u posebnom odeljenju policije. Međutim, bilo bi uputno organizovati ciklus obavezne obuke koji bi obuhvatio sve tužilačke i sudijske pomoćnike koji do sada nisu prošli kroz njega.

Kada je u pitanju broj obuka o temama vezanim za borbu protiv korupcije, odgovori pokazuju da je više od polovine ispitanika prošlo pet ili više obuka na teme vezane za korupciju, dok je skoro četvrtina pohađala od tri do pet obuka.

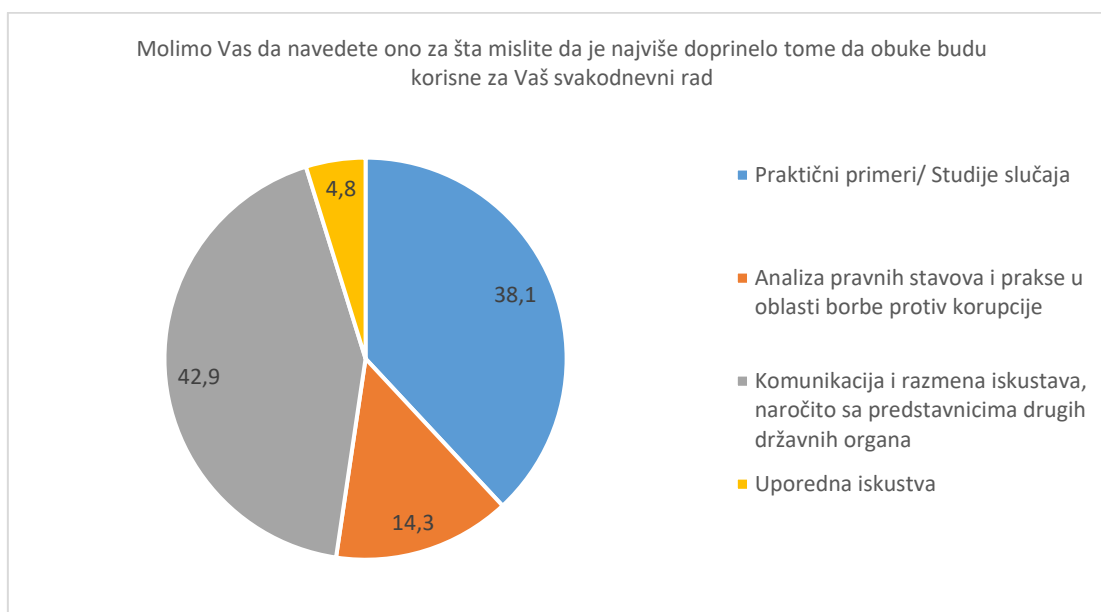

Kao što je bio slučaj sa javnim tužiocima, ove brojke su mnogo manje raznolike od odgovora koji su dali policijski službenici; izgleda da je sudijama ponuđeno manje obuka o temama vezanim za korupciju nego policijskim službenicima.

Ispitanici su uglavnom ocenili da su obuke bile korisne za njihov svakodnevni rad.

Kada su u pitanju glavne karakteristike korisnih obuka, sudije su izdvojile razmenu iskustava kao glavnu karakteristiku. Tokom intervjuja, ukazano je na to da je ova razmena iskustava posebno vredna za četiri posebna odeljenja suda i da se vidi kao prilika za harmonizaciju tumačenja i uspostavljanje jedinstvene sudske prakse. Sudije su takođe navele da su studije slučaja i praktični primeri vrlo korisni.

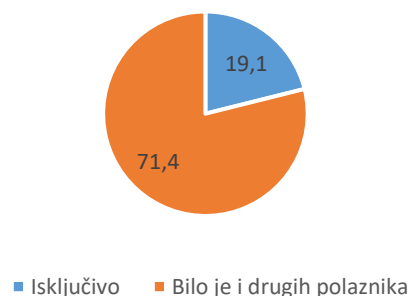

Obuke sudija su uglavnom bile multiprofesionalne. Čini se da se to više može pripisati činjenici da je većina sudija i sudijskih pomoćnika prisustvovala obavezanim obukama

koje nudi PA, a koje su osmišljene kao multi-profesionalne, nego sistemskom pristupu od strane posebnih odeljenja suda da učestvuju u multi-profesionalnim obukama i izgrade zajedničko razumevanje rada na suzbijanju korupcije u sve tri specijalne službe. Ustvari, stav sudija prema multi-profesionalnim obukama koji su izneli tokom intervjua, nije bio ujednačen, jer je jedan broj njih preferirao obuke koje su se odnosile samo na sudije. Neki su izjavili da su obuke koje su do sada organizovane za pripadnike policije, tj. policijske službenike i tužioce zapravo bolje prilagođene temama i metodologiji. Oni su dalje ukazali da uprkos činjenici da su obuke organizovane za sudije bile zanimljive, bilo je relativno malo toga za sudije da nauče ili relativno malo za njih da rade u interaktivnim delovima obuke.

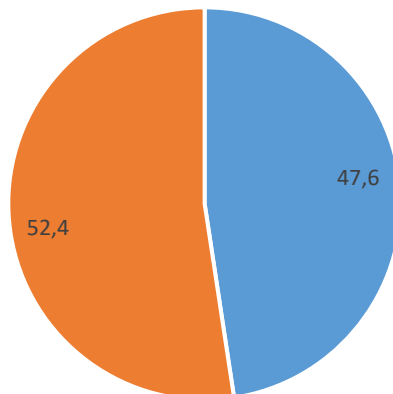
Ovo je pitanje koje treba pažljivo razmotriti, posebno imajući u vidu da su tokom intervjua policijski službenici i zamenici javnih tužilaca podvukli koristi od pohađanja obuke zajedno sa sudijama i naglasili potrebu da sudije bolje razumeju njihov deo posla.

Da li su obuke bile isključivo namenjene sudijama ili su njihovi polaznici bili i javni tužioci, zamenici javnih tužilaca, zaposleni u organima unutrašnjih poslova i drugim institucijama od značaja za borbu protiv korupcije, organizovanog kriminala i fin

Važno je napomenuti da je u ovoj grupi ispitanika manje od polovine sudija postupalo ili učestvovalo u suđenju u predmetima koji se odnose na pranje novca. To može značiti da za ovu ciljnu grupu treba organizovati dodatne obuke vezane za pranje novca, čiji je cilj razumevanje te pojave i različitih načina na koje se novac može oprati.

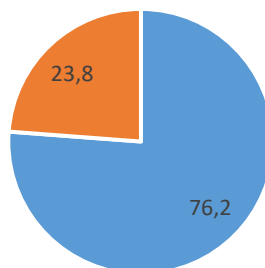
Da li ste postupali u predmetima koji se odnose na krivično delo pranja novca?

■ Da ■ Ne

Nasuprot tome, više od tri četvrtine ispitanika je sudilo u slučajevima zaplene imovine. Bez obzira na to, nedostatak slučajeva oduzimanja imovine i dalje ostaje jedan od glavnih prigovora u izveštaju Evropske komisije o napretku za 2018. godinu, i očigledno je da bi trebalo organizovati ciljane obuke kako bi se tužioci i sudije podržali u primeni novog regulatornog okvira koji se odnosi na oduzimanje imovine.

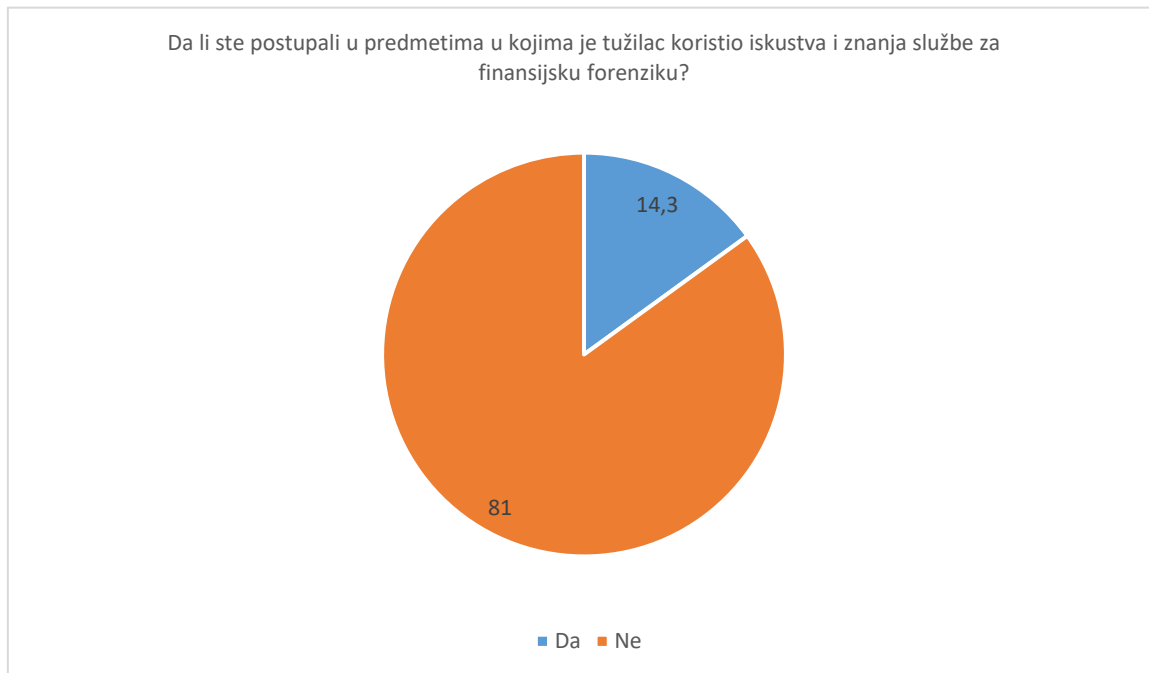
Da li ste postupali u predmetima oduzimanja imovine proistekle iz krivičnih dela ili oduzimanja imovinske koristi stečene izvršenjem krivičnog dela?

■ Da ■ Ne

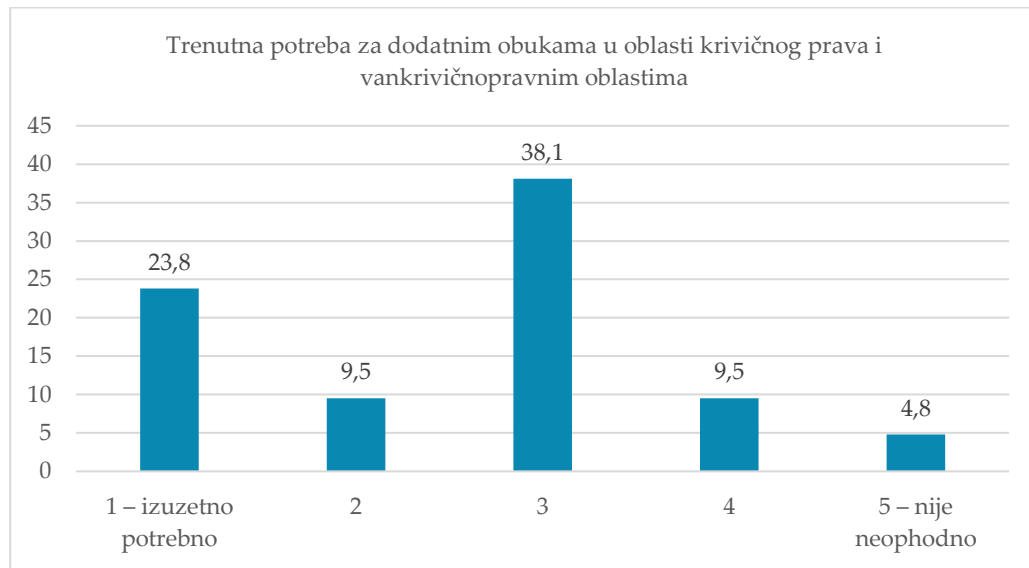
Ne iznenađuje da gotovo tri četvrtine sudija i sudijskih pomoćnika nije učestvovalo u odlučivanju u predmetima u kojima se tužilac oslanjao na znanje i stručnost finansijskog

forenzičara.

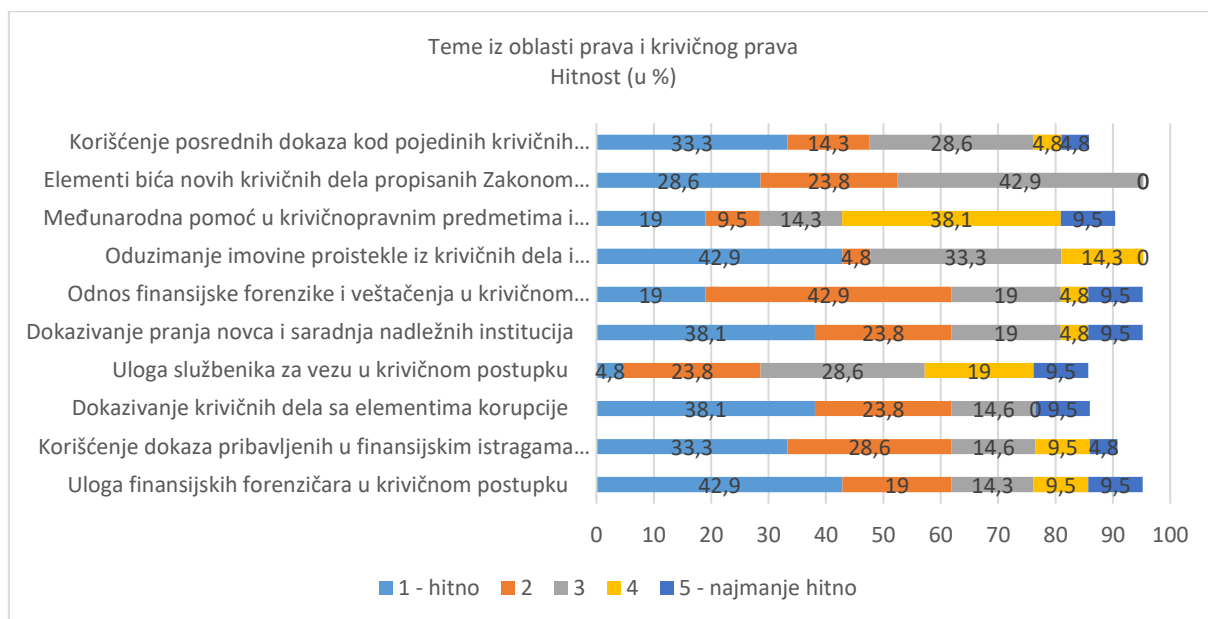

Štaviše, tokom intervjua je naglašeno da uloga koju finansijski forenzičari treba da imaju na suđenju nije jasno propisana u procesnom zakonu, te da je potrebno hitno zauzeti jedinstveni stav o tom pitanju.

Kada je reč o samoproceni u vezi s potrebom za daljom obukom vezanom za procesuiranje slučajeva organiziranog kriminala i korupcije, zanimljivo je primetiti da je čak 38,1% posto sudija i sudijskih pomoćnika ocenilo potrebu za dodatnim obukama kao srednju. Ovaj odgovor prati skoro četvrtina onih koji su ocenili da je njihova potreba za dodatnom obukom neophodna. Ove odgovore treba tumačiti u svetlu činjenice da je određeni broj sudija koji su trenutno raspoređeni u posebna odeljenja, tokom intervjua, uporedio svoje znanje sa znanjem zamenika javnih tužilaca kada su komentarisali ovo pitanje o samoproceni. Međutim, taj komparativni stav, imajući u vidu njihove uloge u krivičnom postupku, prirodno stavlja sudije u poziciju da kontrolišu i procenjuju rad javnih tužilaca i time im omogućava da se intenzivnije fokusiraju na greške javnih tužilaca nego na vlastite greške ili nedostatke. S obzirom na mali broj drugostepenih odluka u predmetima u kojim postupaju posebna sudska odeljenja, ostaje da se vidi u kojoj meri će razumevanje i tumačenje odredbi zakona koje su dali prvostepeni sudovi biti potvrđeni od strane drugostepenih sudova.

Kada je reč o temama obuke u oblasti krivičnog prava, odgovori sudija i sudijskih pomoćnika koji se odnose na hitnost obuka o određenim temama su sledeći:

Važno je napomenuti da su sudije i sudijski pomoćnici takođe identifikovali potrebu za obukom na temu oduzimanja imovine kao jednu od najhitnijih. Slično tome, tema o

ulozi finansijskih forenzičara u krivičnim postupcima ocenjena je kao hitna (ocenjena sa 1 ili 2) od strane više od 60% ispitanika.

Druge teme ocenjene kao hitne su sledeće:

1. Dokazivanje pranja novca i saradnja nadležnih institucija
2. Korišćenje dokaza pribavljenih u finansijskim istragama za dokazivanje krivičnih dela u krivičnom postupku i paralelne finansijske istrage
3. Korišćenje posrednih dokaza kod pojedinih krivičnih dela iz sporednog zakonodavstva

Izdvajamo iz intervjua

Jedan ispitanik je ukazao da bi bilo od ključne važnosti organizovati obuku vezanu za unapređenje znanja u oblasti platnog sistema.

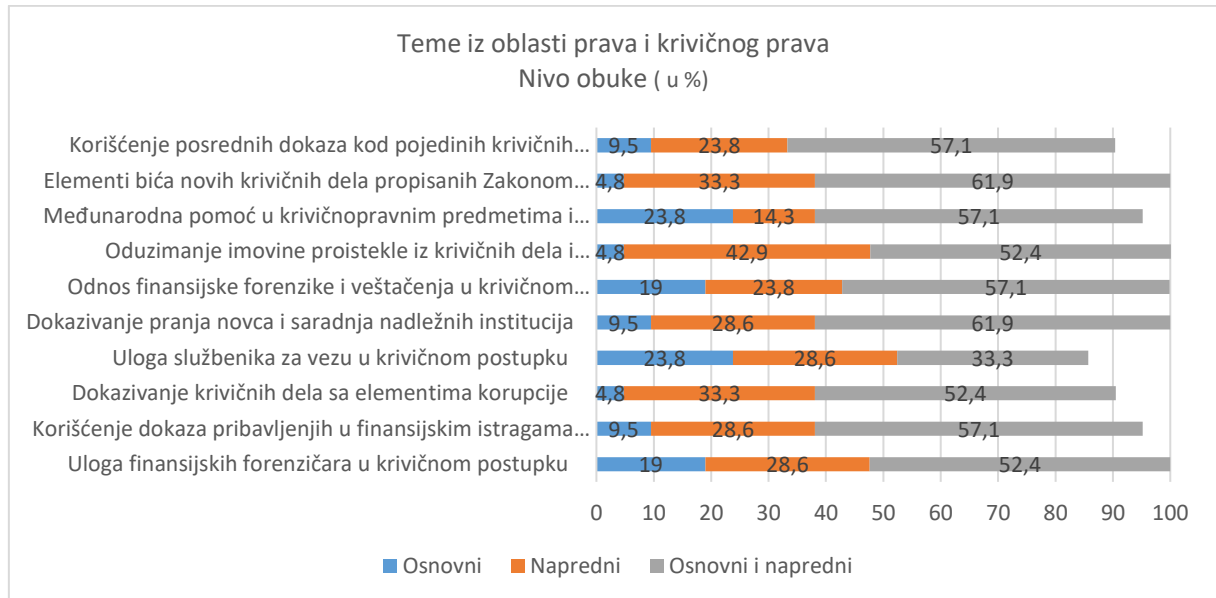
Takođe je ukazano da bi bilo korisno za njihov rad da istraže načine za nezakonito korišćenje budžetskih sredstava, kao i da budu obučeni o pravnom okviru kojim je regulisano funkcionisanje budžetskog sistema upravljanja javnom imovinom.

Navedeno je da bi obuke o pravnim aspektima sporazuma o priznanju krivice bile veoma korisne za sudije, bez obzira na činjenicu da je veliki broj predmeta vezanih za korupciju već rešen sporazumom.

Preporučeno je da sudije i sudijski pomoćnici budu upoznati sa relevantnom sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava, posebno u oblasti oduzimanja imovine, posebnih dokaznih radnji i osnova za otkrivanje koruptivnih krivičnih dela.

Kada je reč o nivou na kome sudije i sudijski pomoćnici smatraju da obuke treba da budu organizovane na teme iz oblasti krivičnog prava, u većini slučajeva, više od

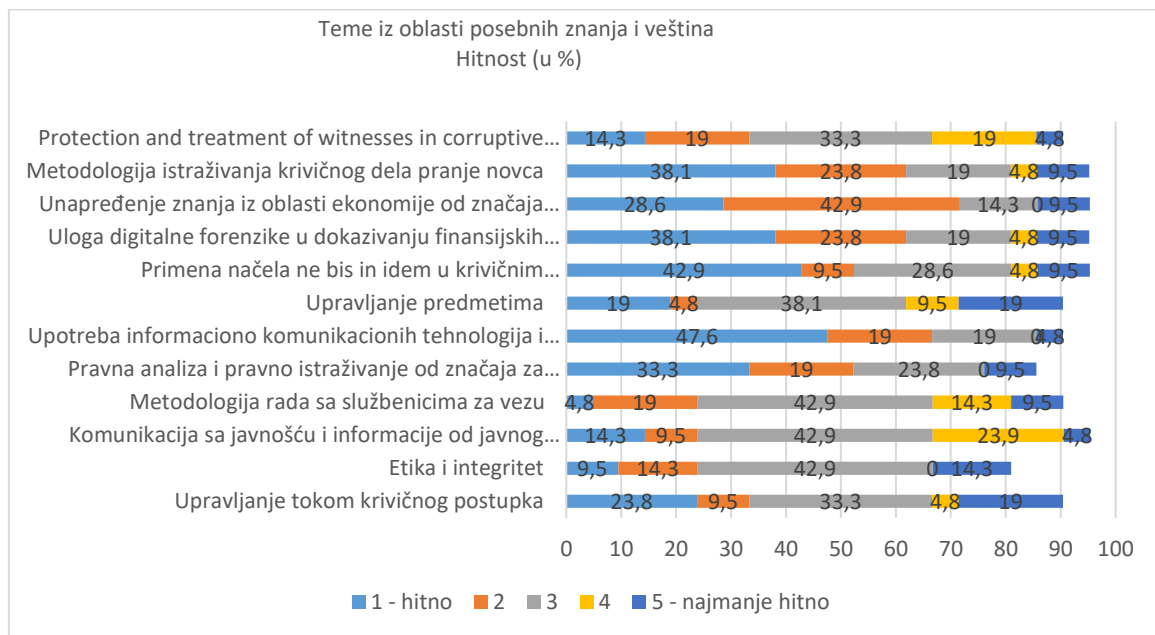
polovine ispitanika smatra da obuke treba da budu organizovane i na osnovnom i na naprednom nivou.

Značajni izuzeci od ovoga se odnose na temu oduzimanja imovine, gde je više od 40% ispitanika tražilo obuku na naprednom nivou, dok je na temu Uloga službenika za vezu u krivičnom postupku, gde je gotovo četvrtina tražila osnovnu obuku, dok je 30% ispitanika tražilo samo napredni nivo obuke, a jedna trećina je tražila obuku na oba nivoa.

Sudije i sudijski pomoćnici predložili su dodatne teme obuke, ali je samo jedna bila predložen više puta: Posebne dokazne radnje u krivičnom postupku.

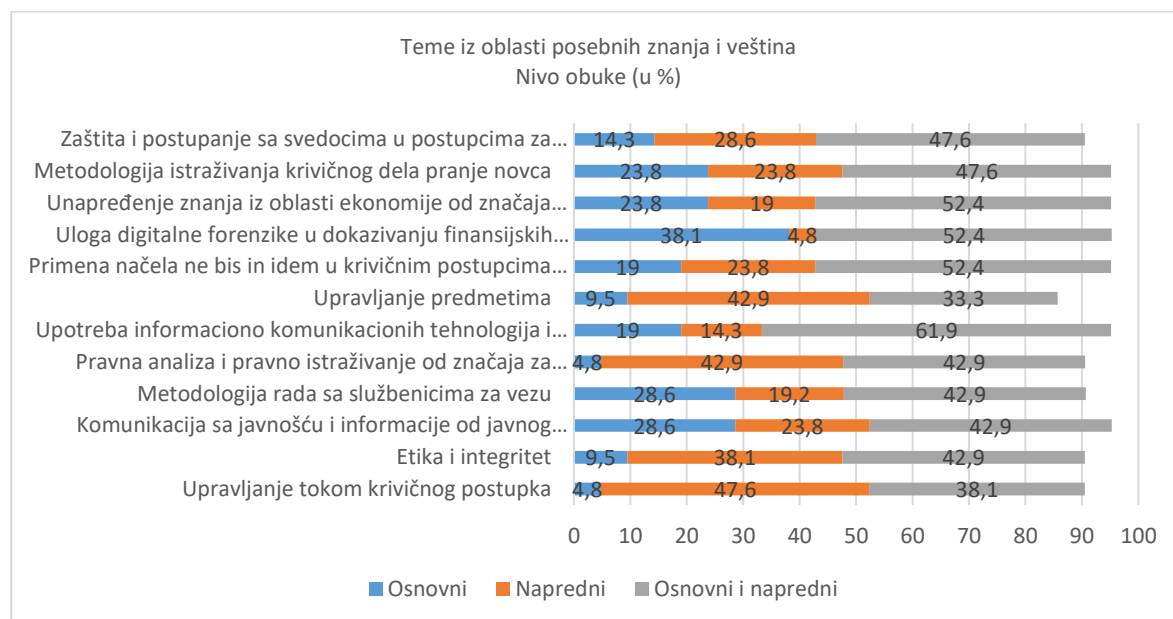
Kada je u pitanju hitnost obuka na teme iz oblasti posebnih znanja i veština, odgovori sudija i sudijskih pomoćnika su sledeći:

Interesantno je napomenuti da je više od 40% sudija ocenilo upotrebu IKT i otvorenih baza podataka i upotrebu načela *ne bis in idem* kao najihitnije teme. Međutim, treba napomenuti da su teme kao što su Metodologija istraživanja krivičnog dela pranja novca i Uloga digitalne forenzike u dokazivanju krivičnih dela finansijskih krivičnih dela ocenjene kao relativno hitne, jer ih je više od 60% ispitanika ocenilo sa 1 ili 2. Slično je i sa Pravnom analizom i pravnim istraživanjem, gde je više od 50% sudija i sudijskih pomoćnika ocenilo ovu temu sa 1 ili 2.

Kada je u pitanju nivo na kom bi obuka trebalo da bude organizovana, odgovori pokazuju da većina ispitanika smatra da bi obuke trebalo organizovati i na osnovnom i na naprednom nivou.

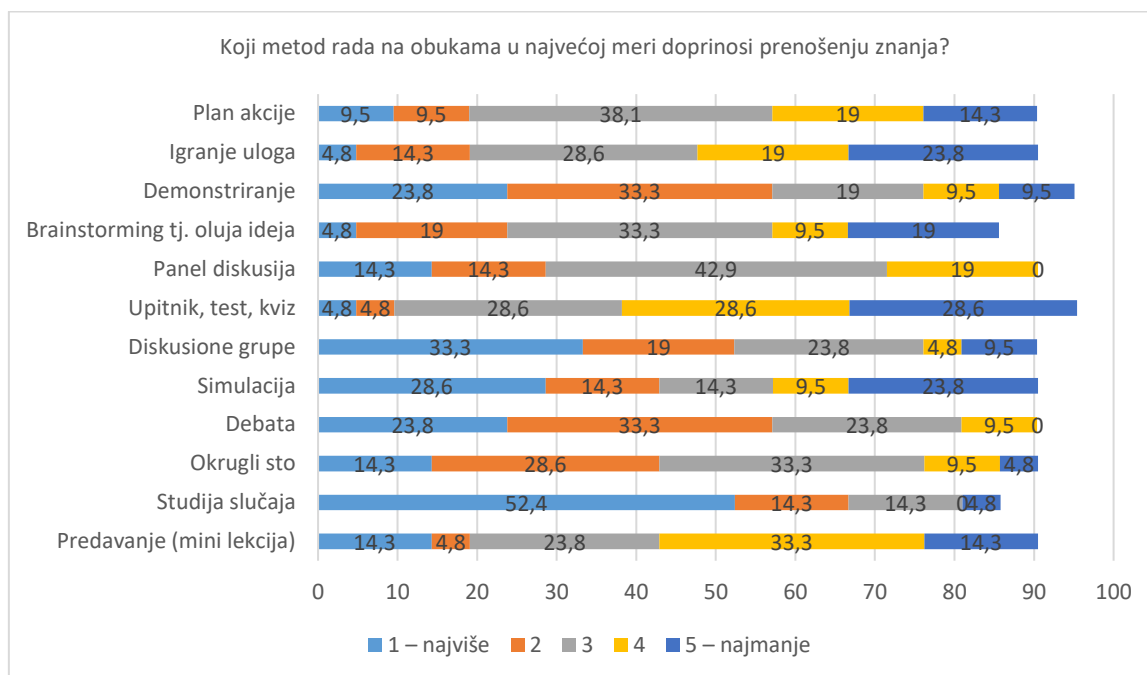
Tri značajna izuzetka uključuju obuku o upravljanju predmetima, upravljanju postupkom i pravnoj analizi, gde više od 40% ispitanika smatra da obuke treba organizovati na naprednom nivou.

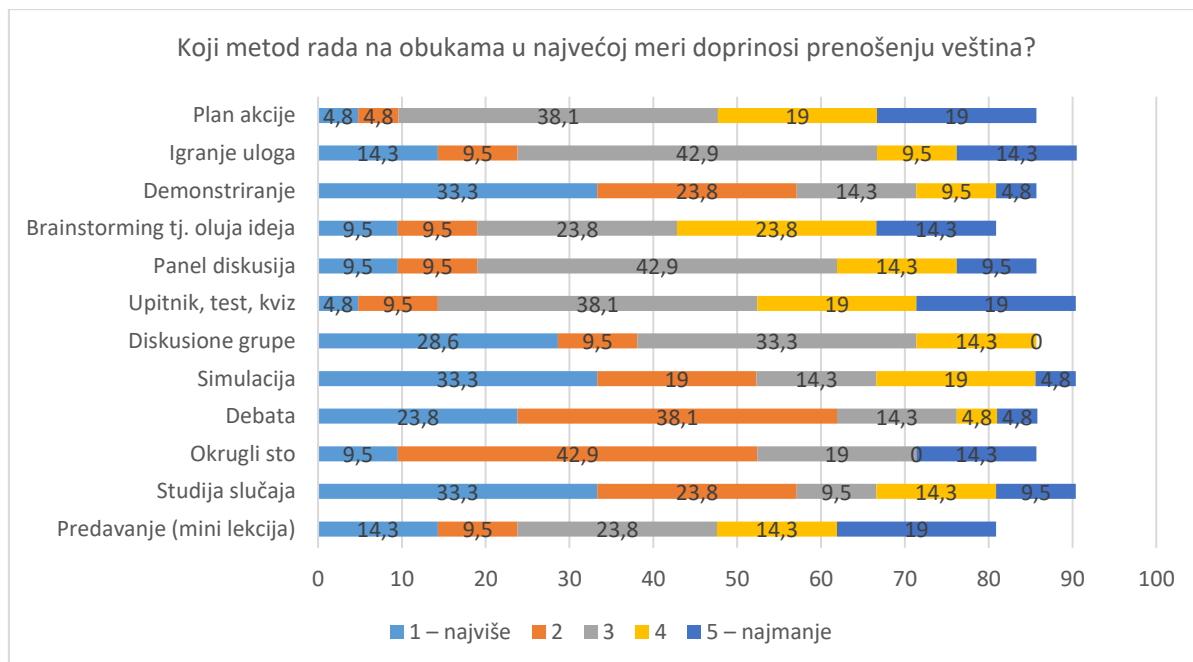
Sudije i sudijski pomoćnici nisu predložili dodatne teme iz oblasti posebnih znanja i veština.

Što se tiče metoda obuke koje su najkorisnije u oblasti krivičnog prava, sudije i sudijski pomoćnici su dali relativno različite odgovore.

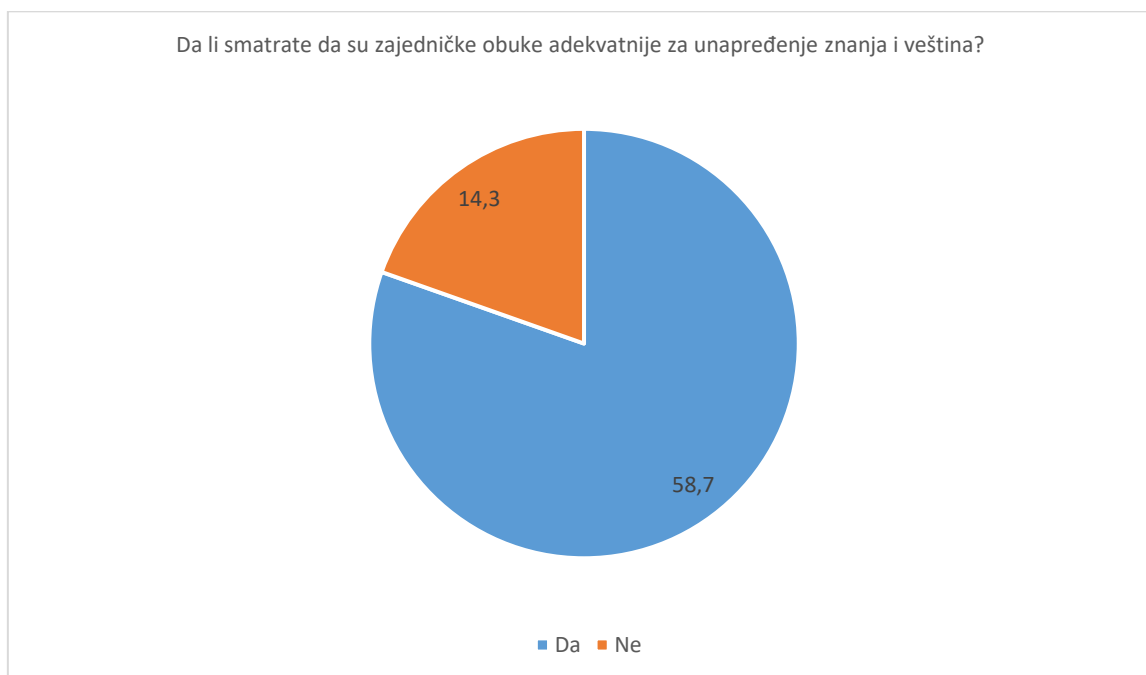
Poput policajaca i zamenika javnih tužilaca, oni su takođe pokazali jasnu sklonost prema studijama slučaja; međutim, sudije i sudijski pomoćnici takođe smatraju da su debate, simulacije i diskusione grupe korisni metodi obuke.

Kada je u pitanju relevantnost metoda obuke koji se koriste u obuci iz posebnih znanja i veština, ističu se debata, okrugli sto, studija slučaja i demonstriranje.

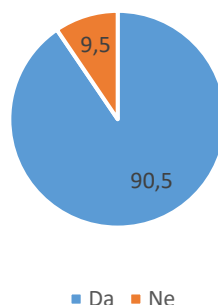

Odgovori sudija i sudijskih pomoćnika koji se odnose na korisnost multi-profesionalnih obuka su, kako je gore navedeno, prilično mešoviti. Dok skoro 60% smatra da su takve obuke adekvatnije, skoro 15% veruje da nisu, dok su ostali rezervisani.

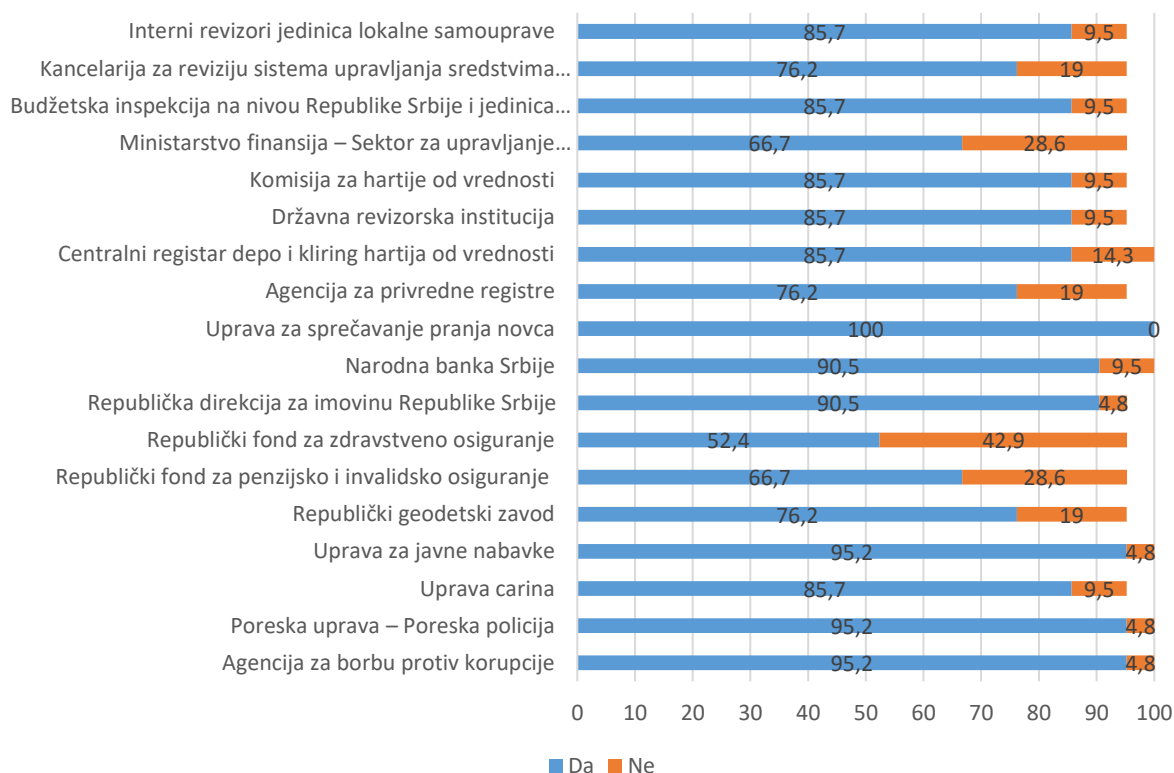
Međutim, odgovor o potencijalnoj korisnosti multidisciplinarnih obuka u povećanju efikasnosti postupka pokazuje da čak 90,5% ispitanika smatra da bi takva obuka poboljšala efikasnost.

Da li smatrate da bi takve zajedničke obuke doprinele efikasnijem dokaznom postupku?

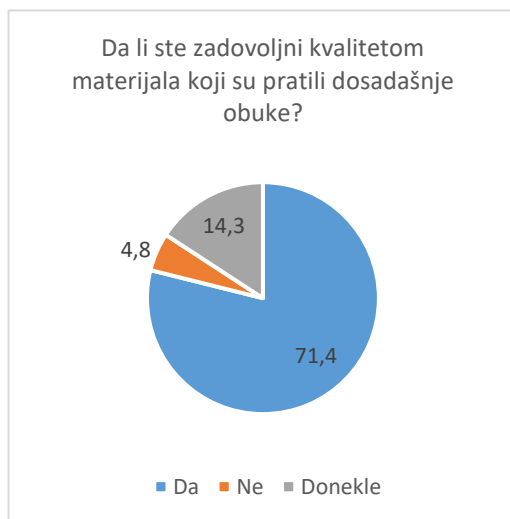
Sudije i sudijski pomoćnici procenili su potrebu uključivanja predstavnika različitih državnih organa (organa i organizacija) u obuku o dostavljanju i tumačenju dokaza koruptivnih dela na sledeći način:

Da li bi u takvim obukama trebalo da učestvuju službenici za vezu iz sledećih institucija (u %)?

Opet, čini se prilično interesantnim da značajan procenat sudija i sudijskih pomoćnika ne smatra da predstavnici Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje i Sektora za upravljanje fondovima EU Ministarstva finansija treba da budu uključeni u obuku, uprkos činjenici da prva institucija ima službenika za vezu prema Zakonu, dok druge dve institucije igraju važnu ulogu u upravljanju sredstvima koja mogu biti predmet koruptivnih krivičnih dela. Ovo je pitanje koje treba sistemski rešavati u sva tri posebna odeljenja.

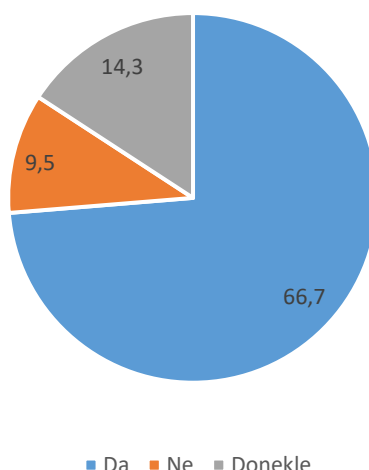
Većina sudija i sudijskih pomoćnika izjavila je da su zadovoljni kvalitetom materijala za obuku koji su do sada podržavali obuku. Međutim, u isto vreme, gotovo 60% ispitanika veruje da bi trebalo unaprediti materijale za obuku.

Predlozi o tome kako bi se materijali za obuku mogli poboljšati slični su odgovorima policijskih službenika i zamenika javnih tužilaca, koji traže više referentnih materijala i materijala u elektronskom obliku koji bi se mogli unapred proslediti polaznicima obuke.

Većina sudija i sudijskih pomoćnika je zadovoljna izborom predavača na do sada organizovanim obukama.

Da li ste zadovoljni dosadašnjim izborom predavača na obukama iz oblasti prevencije i borbe protiv korupcije, organizovanog kriminala i finansijskog kriminaliteta?

Čini se da su sudije najkritičnije kada je u pitanju izbor predavača. Ovo bi se moglo tumačiti i u svetlu njihovog komentara da je većina obuka u stvari bila više prilagođena potrebama policijskih službenika i zamenika javnih tužilaca, što bi uticalo i na izbor predavača i na njihove stilove obuke. Tokom intervjua, sudije su tražile istaknutiju ulogu sudija apelacionih sudova na obukama, jer oni do sada nisu sistemski uključeni u obuku o suzbijanju korupcije. Sudije i sudijski pomoćnici, baš kao i zamenici javnih tužilaca, nisu imali jedinstven stav u odnosu na strane predavače, ali su naglasili potencijalne koristi učenja od praktičara sa iskustvom u rešavanju slučajeva korupcije, po mogućnosti iz susedne zemlje ili zemlje u regionu.

Sudije i sudijski pomoćnici jednoglasno su pozvali na sistemsko uključivanje sudijskih pomoćnika na obuke koje se nude sudijama posebnih odeljenja, navodeći da treba da pohađaju iste obuke.

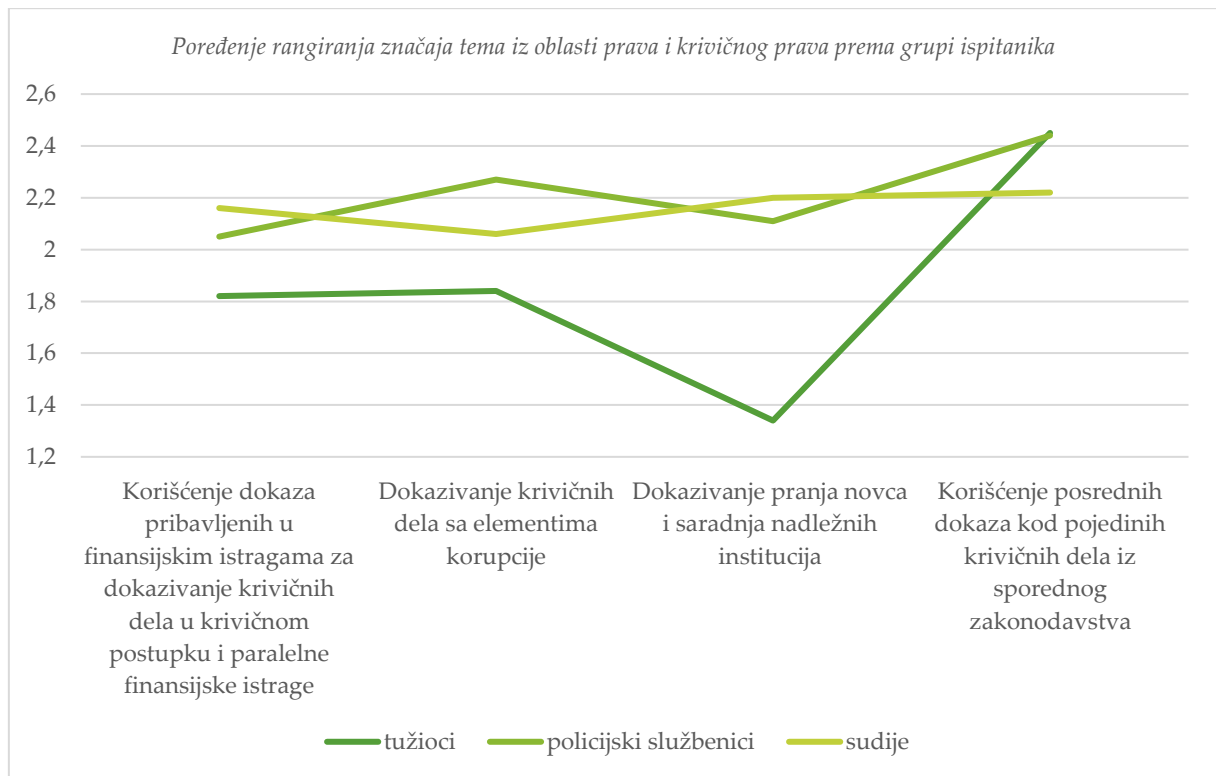
Unakrsno poređenje najvažnijih uporedivih odgovora

Budući da su teme predlagane u upitniku korišćenom u polustrukturisanim intervjuima bile prilagođene potrebama policijskih službenika, javnih tužilaca i sudija, njihovi odgovori mogu biti upoređeni samo u ograničenoj meri.

Međutim, u svetlu velike potražnje, posebno od strane policajaca i zamenika javnih tužilaca, za organizovanje zajedničkih obuka sa predstavnicima sva tri posebna

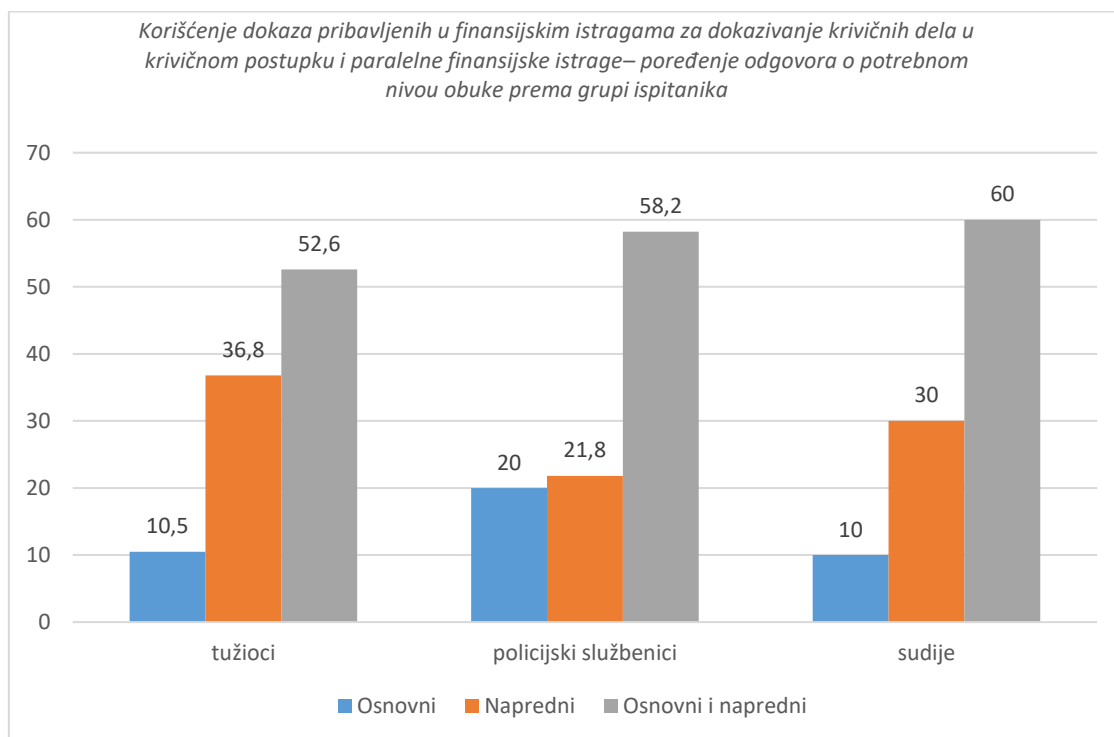
odeljenja, bilo je važno da se unakrsno uporede odgovori koje su dali ispitanici iz sve tri grupe da bi se videlo da li postoje neke važne statističke razlike u njihovim odgovorima.

Kada su u pitanju teme iz oblasti krivičnog prava, rezultati su sledeći:

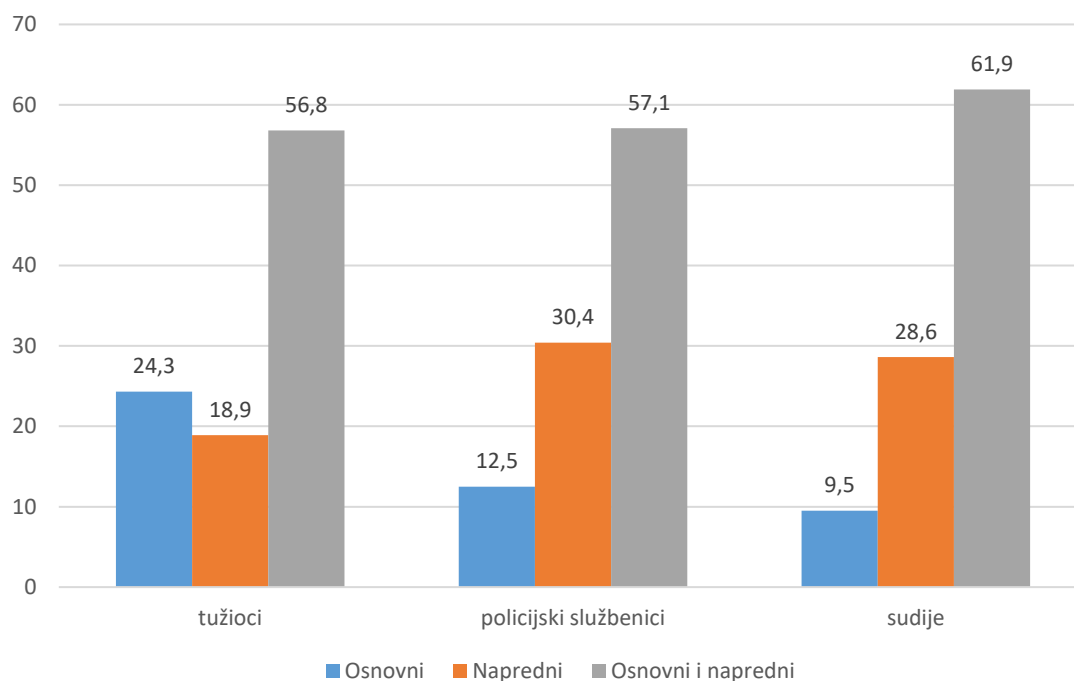
Odgovori pokazuju da su sudije načelno ocenile temu Dokazivanje pranja novca i saradnja nadležnih institucija kao manje hitnu od policijskih službenika i tužilaca. To se može tumačiti u svetlu činjenice da su policijski službenici i javni tužioci zaduženi za prikupljanje dokaza, dok ih sudije ocenjuju tokom suđenja. Međutim, tokom intervjua je istaknuto da u mnogim slučajevima policijski službenici i tužioci ne razumeju u potpunosti sudsko tumačenje ili razumevanje dokaza. Konkretnije, dok policijski službenici i tužioci veruju da su jasno dokazali da je izvršeno krivično delo i ko je izvršilac, sudije imaju drugačiji stav, što je posebno vidljivo kada je reč o posrednim dokazima. Stoga bi bilo važno priznati potrebu za postizanjem boljeg razumevanja o ovom pitanju između sudija, s jedne strane, i policijskih službenika i tužilaca, s druge strane.

Kada je reč o nivou na kom bi bi trebalo organizovati obuke, odgovori svih triju grupa su sličniji.

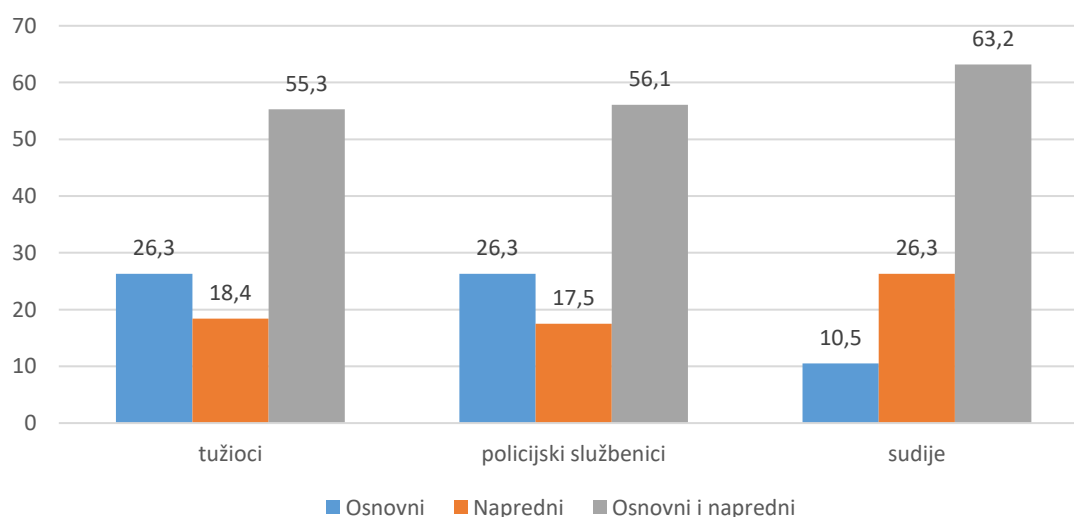

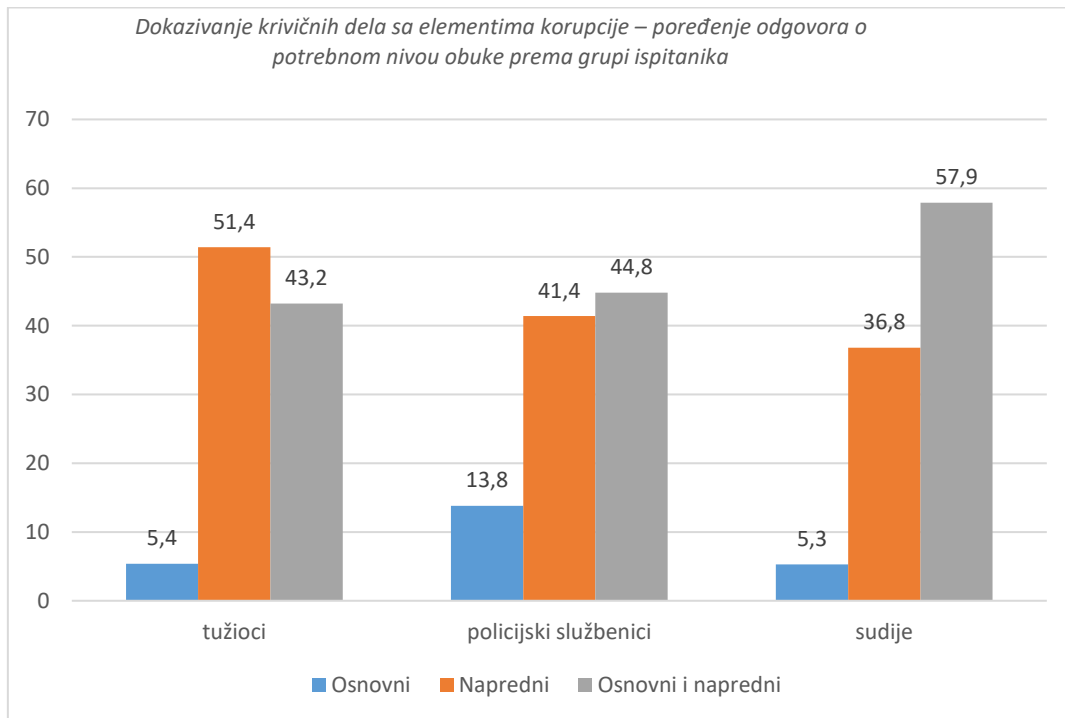
Treba napomenuti da je više od 30% tužilaca i sudija zatražilo napredne obuke o ovoj temi, te bi stoga možda trebalo prvo ponuditi naprednu obuku kako bi se zadovoljila ova potreba; ovo bi moglo biti praćeno obukom na osnovnom nivou i ponavljanjem ciklusa napredne obuke. Takva obuka bi takođe mogla omogućiti dodatno fino podešavanje napredne obuke.

Dokazivanje pranja novca i saradnja nadležnih institucija – poređenje odgovora o potrebnom nivou obuke prema grupi ispitanika

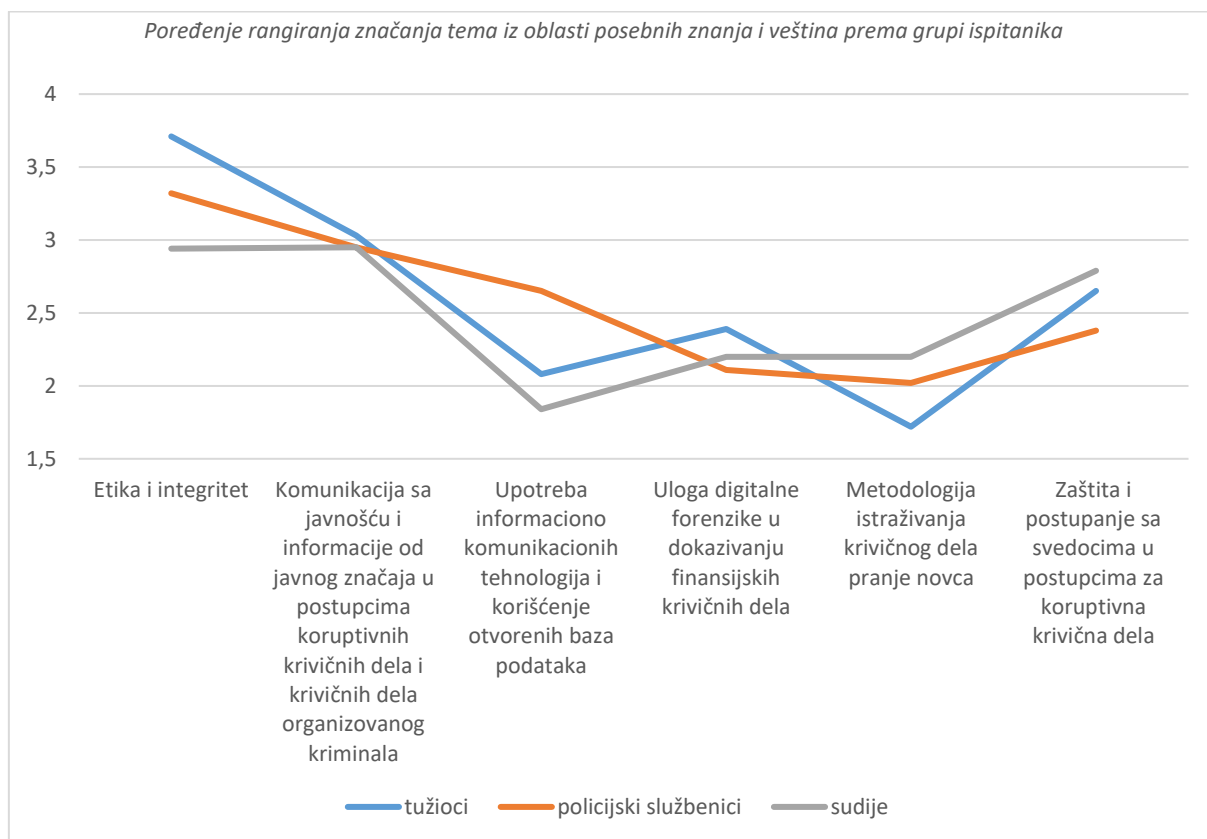
Korišćenje posrednih dokaza kod pojedinih krivičnih dela iz sporednog zakonodavstva – poređenje odgovora o potrebnom nivou obuke prema grupi ispitanika

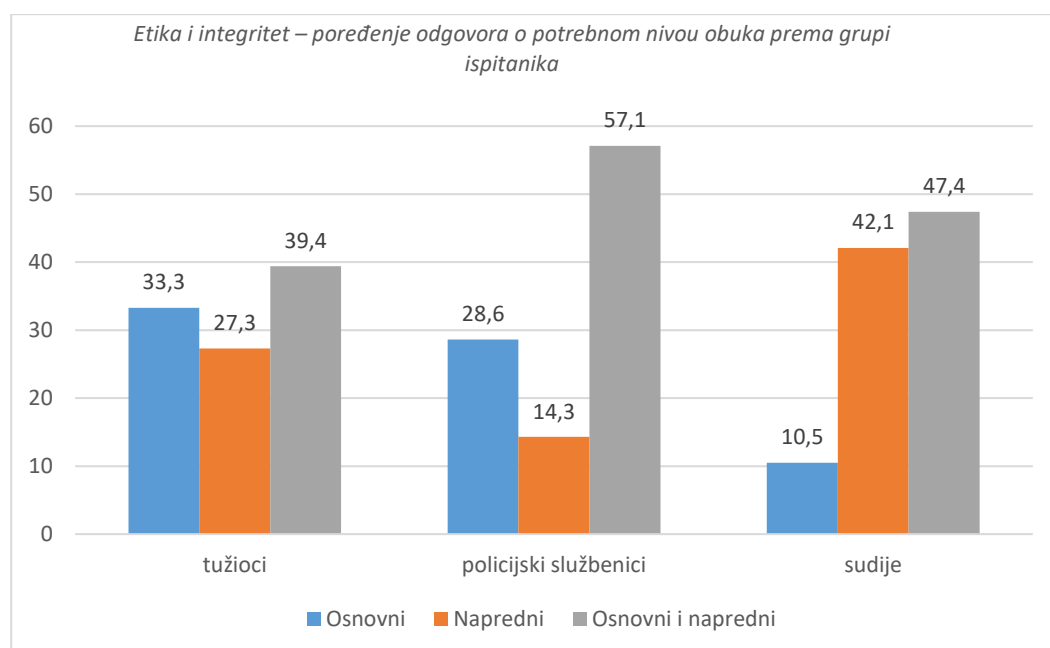

Čini se očiglednim da bi obuka o ovoj temi prvenstveno trebalo da bude organizovana na naprednom nivou.

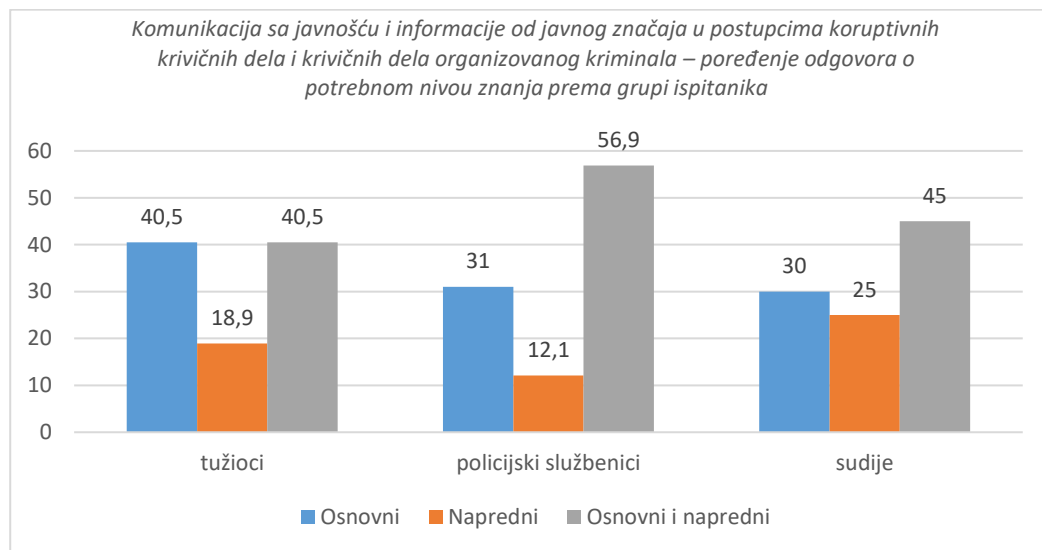
Kada se radi o unakrsnom poređenju odgovora koji se odnose na teme iz oblasti posebnih znanja i veština, postoji jedan statistički značajan izuzetak. Naime, kada je u pitanju urgentnost obuka na temu „Korišćenje IKT i otvorenih baza podataka“, policijski službenici su ovu temu ocenili kao manje hitnu od sudija i tužilaca. To bi moglo biti zbog činjenice da su policijski službenici imali više obuka fokusiranih na praktične aspekte njihovog rada.

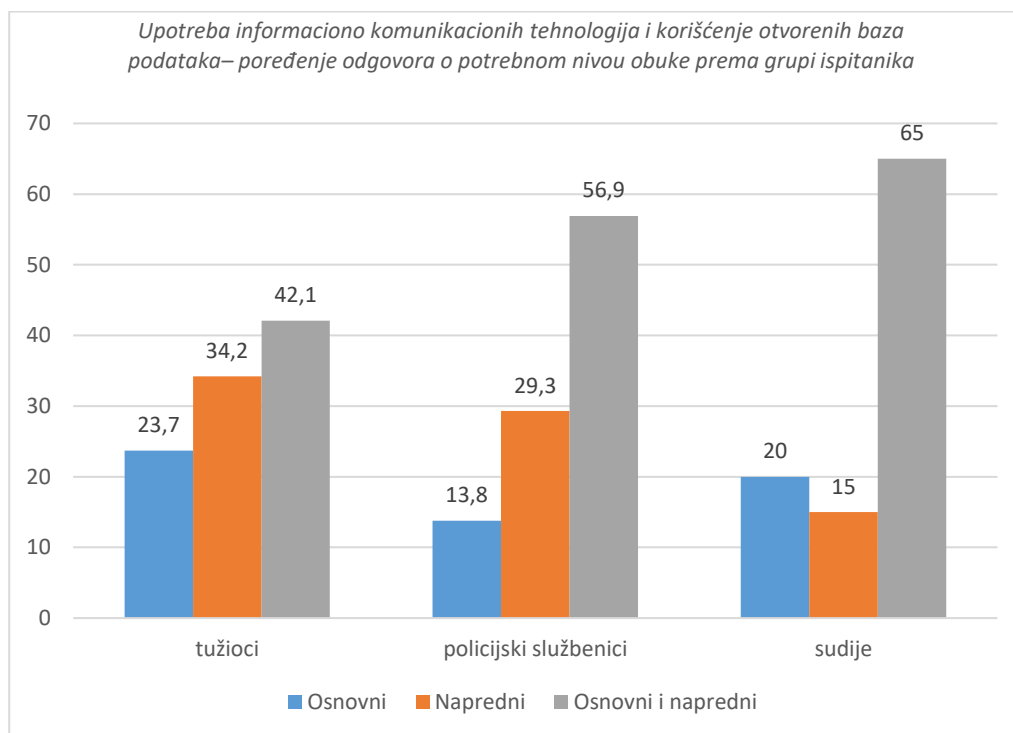
Kada je u pitanju nivo na kom bi trebalo organizovati obuku, unakrsno poređenje pokazuje sledeće:

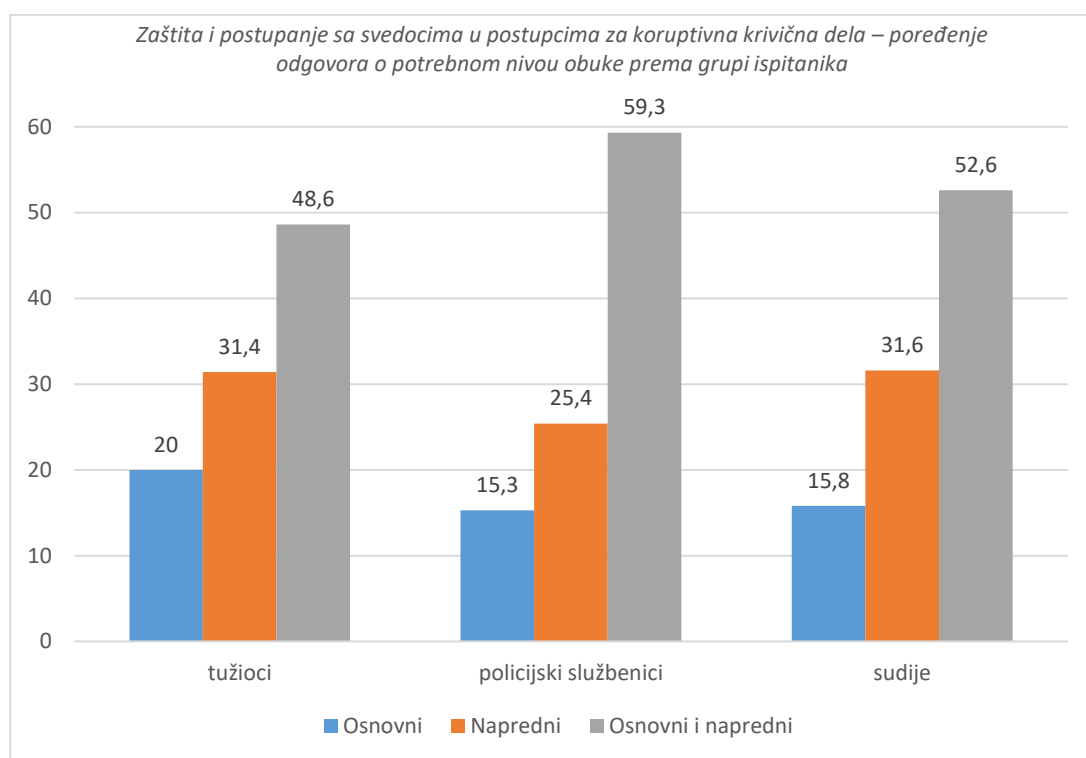
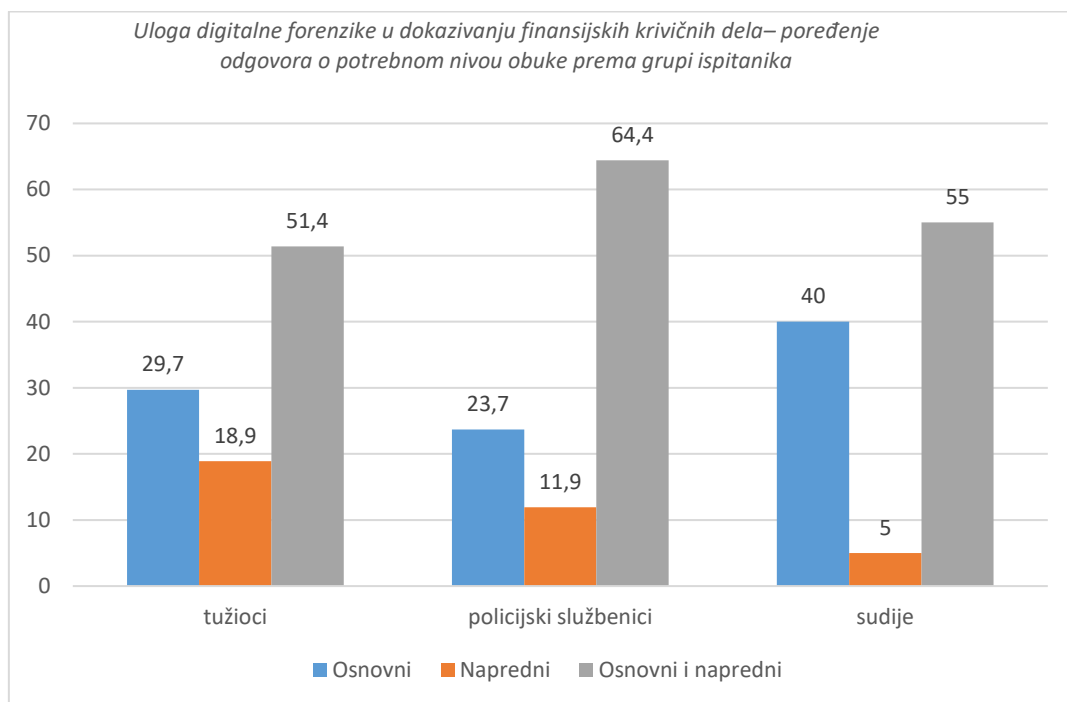
Interesantno je napomenuti da, u načelu tema etike i integriteta nije bila rangirana kao hitna ni u jednoj od tri grupe ispitanika. Međutim, smatramo da bi sve tri grupe imale veliku korist od strukturisane obuke o etici i integritetu koja nije usmerena na pitanja vezana za disciplinske postupke, već na opšte etičke i institucionalne vrednosti posebnih odeljenja i njihovih zaposlenih. U ovom kontekstu, takva obuka treba da bude organizovana na osnovnom i naprednom nivou i da ima široku pokrivenost.

Smatramo da ovi odgovori ukazuju na jasnu potrebu za širokim obuhvatom osnovnog nivoa obuke o komunikaciji sa javnošću i informacijama od javnog značaja.

Ovi odgovori se mogu tumačiti kao potreba za organizovanjem osnovnog nivoa obuka, kako bi se proširila pokrivenost osnovnim nivoom znanja, koje bi ubrzo pratile obuke na naprednom nivou.

Obuke o ovoj temi bi mogle biti ponuđene na osnovnom i naprednom nivou i planirane da budu isporučene u srednjoročnom periodu.

Odgovori drugih državnih institucija

Ukupno devet institucija odgovorilo je na dostavljene upitnike, iako su upitnici poslani u 13 institucija, što znači da je stopa odgovora iznosila 69%. Stoga su odgovori devet institucija obrađeni. Međutim, ovo nije bilo jedino ograničenje sa kojim se Projektni tim suočio pri prikupljanju informacija od državnih institucija. Inherentno ograničenje metode upitnika za prikupljanje podataka je to da ona ne pruža dovoljno informacija u odsustvu neposrednog dijaloga sa ispitanicima. To se jasno vidi iz činjenice da neke od dostavljenih informacija nisu precizne - na primer, neke institucije su odgovorile da njihovi predstavnici nisu prisustvovali bilo kakvim obukama, dok informacije dobijene iz drugih izvora pokazuju drugačije.²⁶

Štaviše, prikupljeni podaci nisu međusobno uporedivi zbog, između ostalog, različitih ili relativno šturih opisa nekih tema obuke. Kako bi se prevazišla navedena ograničenja, Projektni tim se takođe oslonio na komplementarne izvore materijala koji su prikupljeni tokom intervjua za utvrđivanje činjenica (uglavnom sa PA).

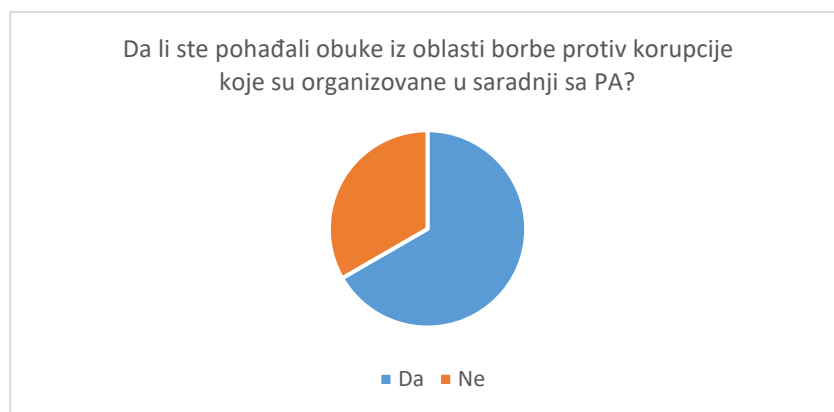
Da bi se analizirali unakrsno uporedni rezultati dobijeni od odgovora na upit koji je poslao Projektni tim, odgovori institucija dati su u tabeli ispod.

Na pitanje da li su predstavnici Institucije prisustvovali obukama vezanim za korupciju organizovanim u saradnji sa PA, većina institucija je odgovorila sa da.

Organizacija	Da	Ne
Agencija za borbu protiv korupcije	✓	
Uprava za sprečavanje pranja novca	✓	
Agencija za privredne registre	✓	
Centralni registar, depo i kliring hartija od vrednosti		✓
DRI	✓	
Narodna banka Srbije	✓	
Republička direkcija za imovinu Republike Srbije		✓
Republički fond za zdravstveno osiguranje		✓

²⁶ Ilustrativan primer netačnih informacija datih u odgovorima na upit je slučaj Republičkog geodetskog zavoda čiji je ispitanik dao negativan odgovor u vezi sa prisustvom zaposlenih u datoj instituciji na obukama protiv korupcije koji su organizovani u saradnji sa PA.

Republički zavod	geodetski		✓
---------------------	-----------	--	---

Prema podacima koji su unakrsno provereni iz komplementarnih izvora, od devet ustanova, predstavnici tri nisu prisustvovali nijednoj obuci iz oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala od novembra 2016. godine koja je organizovana u saradnji sa PA.

Predstavnici preostalih šest institucija učestvovali su na raznim multi-profesionalnim obukama, koje su detaljno predstavljene u smislu sadržaja, organizatora, identifikovanih učesnika, trajanja i lokacije u sledećoj tabeli:

Br.	Tema	Organizovano od strane	Vrsta i trajanje obuka	Broj učesnika i Organizacija	Datum/ godina	Lokacija
1.	Korupcija u javnim finansijama za policiju i tužioce za područje novosadske apelacije	PA	Jednodnevna radionica	1-DRI	22. novembar 2016.	Novi Sad
2.	Korupcija u javnim finansijama za policiju i tužioce za područje beogradske apelacije	PA	Dvodnevna radionica	1-DRI	23-24. februar 2017.	Beograd
3.	Prevenција i borba protiv korupcije, Modul 1, Primena Krivičnog zakonika i propisa iz oblasti privrede i finansija	OEBS, OPDAT, US DOJ, i PA	Dvodnevna obuka	1-DRI 3-Narodna banka Srbije	20-21. novembar 2017.	Beograd
4.	Prevenција i borba protiv korupcije, Modul 2, Proaktivne istrage u oblasti javnih nabavki	OEBS, OPDAT, US DOJ, i PA	Trodnevna obuka	2-Agencija za borbu protiv korupcije 2-Uprava za sprečavanje pranja novca 3-DRI	10-12. april 2017.	Novi Sad
5.	Prevenција i borba protiv korupcije, Modul 2, Proaktivne istrage u oblasti javnih nabavki	OEBS, OPDAT, US DOJ, i PA	Trodnevna obuka	2-DRI 2- Agencija za borbu protiv korupcije 1- Uprava za sprečavanje pranja novca	26-28. june 2017.	Kragujevac
6.	Prevenција i borba protiv korupcije, Modul 2, Proaktivne istrage u oblasti javnih nabavki	OEBS, OPDAT, US DOJ, i PA	Trodnevna obuka	1- Agencija za borbu protiv korupcije 1-DRI	24-26. septembar 2018.	Novi Sad

7.	Prevenција i borba protiv korupcije, Modul 2, Proaktivne istrage u oblasti javnih nabavki	OEBS, OPDAT, US DOJ, i PA	Trodnevna obuka	3- Agencija za borbu protiv korupcije 2-DRI	26-28. februar 2018.	Novi Sad
8.	Prevenција i borba protiv korupcije, Modul 2, Proaktivne istrage u oblasti javnih nabavki	OEBS, OPDAT, US DOJ, i PA	Trodnevna obuka	2- Agencija za borbu protiv korupcije 1-Uprava za sprečavanje pranja novca 2-DRI	07-09. novembar 2017.	Niš
9.	Prevenција i borba protiv korupcije, Modul 2, Proaktivne istrage u oblasti javnih nabavki	Ministarstvo pravde, Projekat – Sprečavanje i borba protiv korupcije, OEBS, OPDAT, US DOJ PA	Trodnevna obuka	1- Agencija za borbu protiv korupcije 1- Uprava za sprečavanje pranja novca	07-09. jun 2017.	Vršac
10.	Prevenција i borba protiv korupcije, Modul 2, Proaktivne istrage u oblasti javnih nabavki	Ministarstvo pravde, Projekat – Sprečavanje i borba protiv korupcije, OEBS, OPDAT, US DOJ PA	Trodnevna obuka	2-DRI 1-Agencija za borbu protiv korupcije 1-Uprava za sprečavanje pranja novca	27-29. novembar 2017.	Subotica
11.	Prevenција i borba protiv korupcije, Modul 3 Vođenje finansijskih istraga u borbi protiv korupcije	Ministarstvo pravde, Projekat – Sprečavanje i borba protiv korupcije, OEBS, OPDAT, US DOJ PA	Trodnevna obuka	2-Uprava za sprečavanje pranja novca	07-09. decembar 2017.	Vrnjačka Banja
12.	Prevenција i borba protiv korupcije, Modul 2, Proaktivne istrage u oblasti javnih nabavki	Ministarstvo pravde, Projekat – Sprečavanje i borba protiv korupcije, OEBS, OPDAT, US DOJ i PA	Trodnevna obuka	1-DRI 1-Agencija za borbu protiv korupcije	29-31. januar 2018.	Vrnjačka Banja

13.	Prevenција i borba protiv korupcije, Modul 2, Proaktivne istrage u oblasti javnih nabavki	Ministarstvo pravde, Projekat – Sprečavanje i borba protiv korupcije, OEBS, OPDAT, US DOJ i PA	Trodnevna obuka	1-DRI 1-Agencija za borbu protiv korupcije	05-07. decembar 2018.	Niš
14.	Prevenција i borba protiv korupcije, Modul 2, Proaktivne istrage u oblasti javnih nabavki	Ministarstvo pravde, Projekat – Sprečavanje i borba protiv korupcije, OEBS, OPDAT, US DOJ PA	Trodnevna obuka	1-Uprava za sprečavanje pranja novca 1-Agencija za borbu protiv korupcije	15-17. januar 2018.	Ečka
15.	Prevenција i borba protiv korupcije, Modul 2, Proaktivne istrage u oblasti javnih nabavki	Ministarstvo pravde, Projekat – Sprečavanje i borba protiv korupcije, OEBS, OPDAT, US DOJ i PA	Trodnevna obuka	1-Agencija za borbu protiv korupcije	01-03. februar 2018.	Ečka
16.	Razvijanje i upravljanje udarnim grupama za više operativne u tužilaštvima, policiji i službenike za vezu	IPA projekat, EU, Ministarstvo pravde, RJT, PA i OPDAT	Trodnevna obuka	2-Agencija za privredne registre 3-Republički geodetski zavod 5-DRI 1-Narodna banka Srbije 1-Agencija za borbu protiv korupcije 1-Uprava za sprečavanje pranja novca	07-09. jun 2018.	Ečka
17.	Razvijanje i upravljanje udarnom grupom (za specijalizovane zaposlene u tužilaštvima, policiji i službenike za vezu	IPA projekat, EU, Ministarstvo pravde, RJT, PA i OPDAT	Trodnevna obuka	1-Narodna banka Srbije 1-DRI 3-Uprava za sprečavanje pranja novca 1-Agencija za borbu protiv korupcije 1-Agencija za privredne registre 3-Republički geodetski zavod	11-13. jun 2018.	Ečka

18.	Prevenција i borba protiv korupcije, Modul 2, Proaktivne istrage u oblasti javnih nabavki	Ministarstvo pravde, Projekat – Sprečavanje i borba protiv korupcije, OEBS, OPDAT, US DOJ i PA	Trodnevna obuka	1- Agencija za borbu protiv korupcije 1-Uprava za sprečavanje pranja novca	25-27. januar 2018.	Ečka
19.	Prevenција i borba protiv korupcije, Modul 2, Proaktivne istrage u oblasti javnih nabavki	Ministarstvo pravde, Projekat – Sprečavanje i borba protiv korupcije, OEBS, OPDAT, US DOJ i PA	Trodnevna obuka	2-Uprava za sprečavanje pranja novca 1- Agencija za borbu protiv korupcije	22-24. februar 2018.	Ečka
20.	Finansijske istrage	UNODC i CEPOL	Četvorodnevna obuka instruktora (ToT)	2-Uprava za sprečavanje pranja novca	04-07. septembra 2018.	Beograd
21.	Prevenција i borba protiv korupcije – koordinisanje anti-koruptivne mreže	IPA projekat, EU, Ministarstvo pravde, RJT, PA	Jednodnevni seminar	1-DRI	27. septembar 2018.	Beograd

Očigledno je da zastupljenost institucija na određenim obukama značajno varira. Od 21 navedenog događaja, šest su pohađali učesnici samo jedne od navedenih institucija. S druge strane, dve obuke/događaja su pohađali predstavnici šest institucija. Iz upitnika se ne može utvrditi da li se ova nejednaka raspodela može pripisati niskom odzivu institucija ili uskom opsegu tema koje nisu podobne za širi obuhvat učesnika.

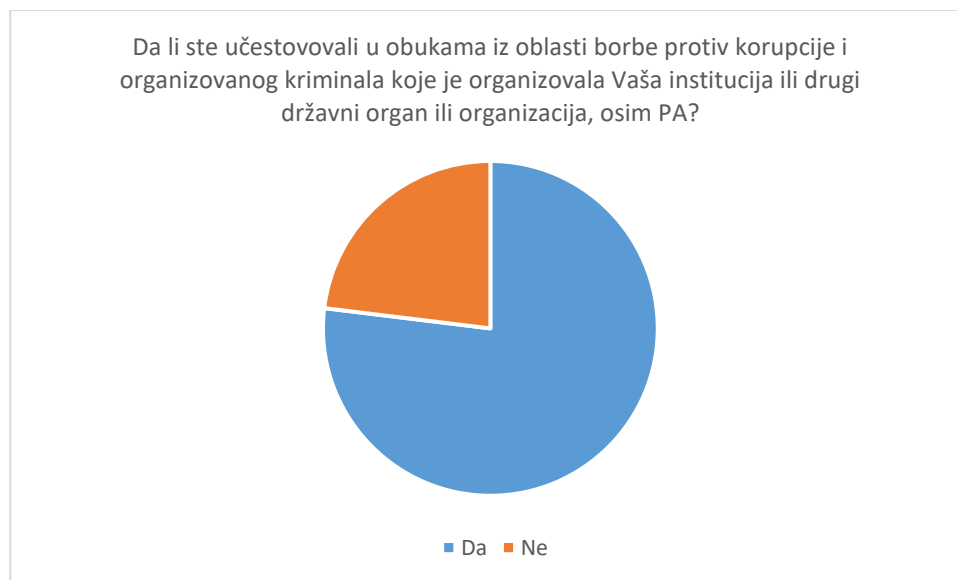
Odgovori koje su dali predstavnici devet institucija u vezi sa njihovim prisustvom na antikorupcijskim obukama od novembra 2016. godine, organizovanim od strane organizacije ili drugog državnog organa ili institucije, osim PA, prilično su mešoviti, kao što se može videti ispod.

Organizacija	Da	Ne
Agencija za borbu protiv korupcije	√	
Uprava za sprečavanje pranja novca	√	
Agencija za privredne registre	√	
Centralni registar, depo i kliring hartija od vrednosti	√	
DRI	√	
Narodna banka Srbije	√	
Republička direkcija za imovinu Republike Srbije		√
Republički fond za zdravstveno osiguranje		√
Republički geodetski zavod		√

Međutim, kroz poređenje sa javno dostupnim informacijama na veb stranici tvining projekta: Sprečavanje i borba protiv korupcije, može se zaključiti da su neke institucije zapravo prisustvovalе obukama koje nisu prijavile u svojim odgovorima.

Shodno tome, može se reći da dve od devet institucija nisu prisustvovalе obukama o borbi protiv korupcije koje su organizovale druge organizacije, osim PA. Rezultat

izgleda veoma slično onom koji se odnosi na prisustvo pomenutim antikorupcijskim obukama koje je organizovala PA, sa 77,7% institucija čiji su predstavnici pohađali obuke.

Predstavnici pomenutih sedam institucija učestvovali su na obukama, koje su navedene po nazivu, organizatorima, identifikovanim učesnicima, trajanju i lokaciji u tabelama ispod. Obratite pažnju da su sledeće tabele strukturisane drugačije od gore prikazane zajedničke tabele koja sadrži informacije o obukama organizovanim u saradnji sa PA. Različit pristup se može pripisati činjenici da komplementarni izvori, koji bi omogućili pouzdano unakrsno poređenje obuka kojima su prisustvovali predstavnici različitih institucija, a time i pravljenje jedne zajedničke tabele, nisu bili dostupni Projektnom timu.

AGENCIJA ZA PRIVREDNE REGISTRE

Naziv i vrsta obuke	Organizator	Godina i trajanje obuke	Broj učesnika
---------------------	-------------	-------------------------	---------------

Procena pretnje ranjivosti finansijskog i nefinansijskog sistema na pranje novca i rizik od finansiranja terorizma - Radionica	OEBS, i konsultanti Svetske banke	2018. Dva dana	
--	-----------------------------------	----------------	--

CENTRALNI REGISTAR, DEPO I KLIRING HARTIJA OD VREDNOSTI

Naziv i vrsta obuke	Organizator	Godina i trajanje obuke	Broj učesnika
Obuka o prikupljanju i analizi relevantnih podataka i informacija u okviru finansijskih istraga	Agencija za borbu protiv korupcije Republike Srbije	2018. Jedan dan	1

AGENCIJA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE

Naziv i vrsta obuke	Organizator	Godina i trajanje obuke	Broj učesnika
Opšta obuka o borbi protiv korupcije	Agencija za borbu protiv korupcije sa tvining partnerima iz Italije i Španije		20
Kontrola imovine i prihoda	Agencija za borbu protiv korupcije sa tvining partnerima iz Italije i Španije		26
Obuka o indikatorima za merenje korupcije, metodama prevencije i	Agencija za borbu protiv korupcije u saradnji sa tvining projektom	2017. - jedan dan	20

planovima integriteta			
Obuka o prikupljanju i analizi podataka u okviru finansijskih istraga	Agencija za borbu protiv korupcije u saradnji sa tvining projektom	2018. - jedan dan	27
Obuka o kontroli finansiranja političkih aktivnosti	Agencija za borbu protiv korupcije u saradnji sa tvining projektom	2018. - jedan dan	12

NARODNA BANKA SRBIJE

Naziv i vrsta obuke	Organizator	Godina i trajanje obuke	Broj učesnika
Obuka o prikupljanju i analizi relevantnih podataka i informacija u okviru finansijskih istraga Sprečavanje i borba protiv korupcije - Seminar	Agencija za borbu protiv korupcije u saradnji sa tvining projektom	2018. - jedan dan	1

UPRAVA ZA SPREČAVANJE PRANJA NOVCA

Naziv i vrsta obuke	Organizator	Godina i trajanje obuke	Broj učesnika
Međunarodna saradnja u borbi protiv pranja novca	Uprava za sprečavanje pranja novca	Pet dana	3
Obrada i analiza podataka	Uprava za sprečavanje pranja novca	Dva dana	1

Proaktivne istrage	Uprava za sprečavanje pranja novca	Tri dana	1
Prevare u javnoj nabavci i finansijske istrage	Uprava za sprečavanje pranja novca	Pet dana	1

DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA

Naziv i vrsta obuke	Organizator	Godina i trajanje obuke	Broj učesnika
Uloga vrhovne revizorske institucije u borbi protiv pronevere i korupcije - Okrugli sto	Mreža državnih revizorskih institucija zemalja kandidata i potencijalnih kandidata i Evropski revizorski sud uz podršku OECD / SIGMA	2017 – dva dana, Tirana	2
Forenzičko računovodstvo - Seminar za tužioce, policijske istražitelje i zajedničke istražne timove	Ambasada SAD, Odeljenje za pravosuđe	2017 – tri dana, Sarajevo	2
Obuka o prikupljanju i analizi relevantnih podataka i informacija u okviru finansijskih istraga	Agencija za borbu protiv korupcije	2018 – jedan dan.	Nije dostupno

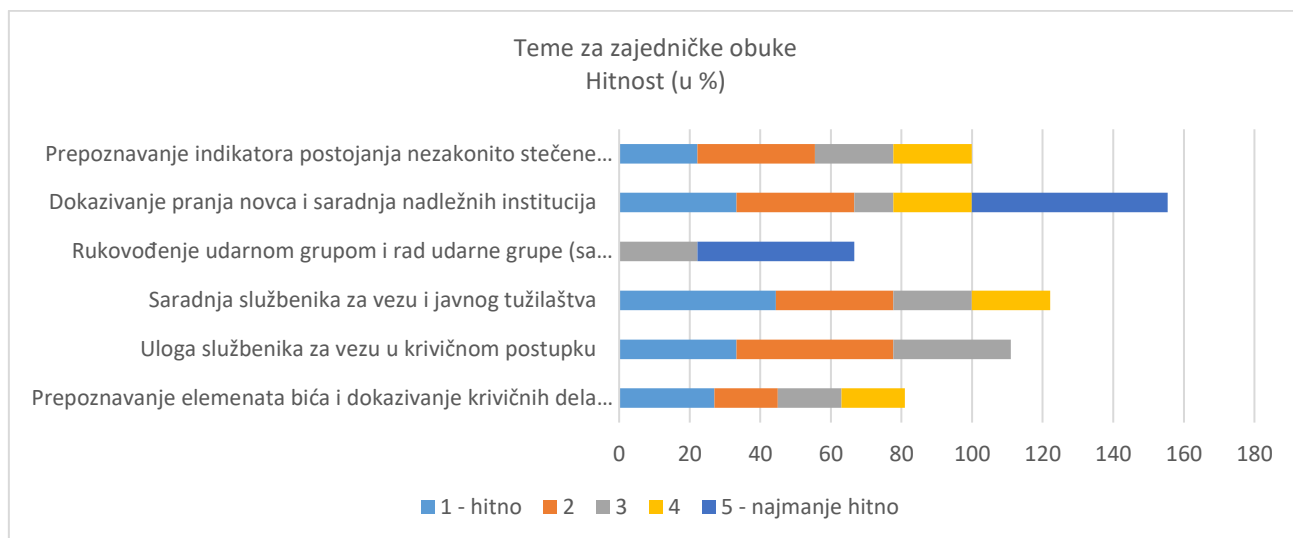
Kontrola finansiranja političkih aktivnosti	Agencija za borbu protiv korupcije u saradnji sa tvining projektom	2018. – jedan dan	Nije dostupno
---	--	-------------------	---------------

REPUBLIČKI GEODETSKI ZAVOD

Naziv i vrsta obuke	Organizator	Godina i trajanje obuke	Broj učesnika
Kako postupiti po prijemu prijava	Agencija za borbu protiv korupcije u saradnji sa tvining projektom	2018. – jedan dan	Nije dostupno
Obuka o prikupljanju i analizi relevantnih podataka i informacija u okviru finansijskih istraga	Agencija za borbu protiv korupcije u saradnji sa tvining projektom	2018. – jedan dan	Nije dostupno
Napredna obuka o kontroli sredstava i nepokretnosti	Agencija za borbu protiv korupcije u saradnji sa tvining projektom	2017. – jedan dan	Nije dostupno

Vrlo je zabrinjavajuće videti da neke institucije koje imaju istaknutu ulogu u borbi protiv korupcije nemaju pouzdane podatke o obukama kojima su prisustvovali njihovi predstavnici. Ovo bi moglo ukazivati na njihovo opšte razumevanje uloge koja im je dodijeljena u procesu i na nivo interne koordinacije rada službenika za vezu. To je pitanje koje se ne može rešiti u okviru Projekta, ali treba da bude uključeno u obuku.

Kada je reč o rangiranju teme za multi-profesionalne obuke, predstavnici institucija su dali sledeće odgovore:

Kao što se i očekivalo, teme koje se odnose na ulogu službenika za vezu i praktične aspekte njihove saradnje sa policijom i javnim tužiocima se ocenjuju kao najhitnije. Pored toga, tema vezana za dokazivanje pranja novca je ocenjena kao prioritarna tema (ocena 1 ili 2)).

Pošto su policijski službenici i zamenici javnih tužilaca takođe identifikovali niz pitanja u saradnji sa službenicima za vezu, bilo bi veoma važno da se uskoro organizuju praktične i fokusirane multi-profesionalne obuke kako bi se osigurala efikasnost i delotvornost celokupnog institucionalnog uređenja. Potrebno je uložiti napore kako bi se osiguralo da prisustvo bude što je inkluzivnije moguće.

Kada su u pitanju teme koje su same institucije predložile za obuku sa sudijama, javnim tužiocima, zamenicima javnih tužilaca i policijskih službenika, one uključuju sledeće:

Br.	INSTITUCIJA	TEMA
1.	Centralni registar, depo i kliring hartija od vrednosti	Korupcija na finansijskim tržištima u vezi sa hartijama od vrednosti
2.	DRI	Korupcija kroz trgovinu uticajem Dokazi u najširem smislu, sa posebnim naglaskom na veštačenje u postupcima sa koruptivnim elementom
3.	Narodna banka Srbije	Upoznavanje pravosudnih organa i policije sa nadležnostima Narodne

		banke Srbije koje su od značaja za borbu protiv korupcije
4.	Republička direkcija za imovinu	- Sprečavanje korupcije
5.	Republički fond za zdravstveno osiguranje	Obuka o rukovanju podacima u skladu sa propisima kojima se uređuje tajnost podataka
6.	Uprava za sprečavanje pranja novca	- Međunarodna saradnja - Međusektorska saradnja - Kriptovalute

Očigledno je da su institucije uglavnom predlagale teme iz svojih oblasti interesovanja. Bilo bi veoma teško potpuno zadovoljiti te potrebe. Međutim, teme predlagane od strane institucija mogu biti integrisane u obuku kroz razvoj prilagođenih studija slučaja; ovo bi omogućilo šire razumevanje uloga svake pojedinačne institucije u sistemu.

Zaključci i preporuke

Obuka o prioritetnim temama za primarnu ciljnu grupu u narednih 12 meseci

PPO sprovedena u okviru projekta potvrdila je potrebu za daljim obukama o znanjima i veštinama, pravnim i nepravnim, među sudijama, zamenicama tužilaca, sudijskim i tužilačkim pomoćnicima i policijskim službenicima koji rade u posebnim odjeljenjima.

Prioritetne teme naznačene kao odgovori na anketu, treba uzeti kao indikativne prioritetne teme o kojima bi trebalo organizovati obuku u narednih 12 meseci.

Da ponovimo, ovo su sledeće:

Prioritetne teme za obuku u oblasti krivičnog prava

Tema	Sudije i sudijski pomoćnici	Zamenici javnih tužilaca i tužilački pomoćnici	Policijski službenici
Dokazivanje pranja novca i saradnja nadležnih institucija	✓		✓
Dokazivanje krivičnih dela sa elementima korupcije		✓	✓
Oduzimanje imovine		✓	
Korišćenje dokaza pribavljenih u finansijskim istragama za dokazivanje krivičnih dela u krivičnom postupku i paralelne finansijske istrage	✓	✓	
Elementi bića novih krivičnih dela propisanih Zakonom o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika iz 2016. godine sa posebnim osvrtom na krivično delo Zloupotreba u vezi sa javnim nabavkama		✓	✓
Korišćenje posrednih dokaza kod pojedinih krivičnih dela iz sporednog zakonodavstva	✓		

Prioritetne teme za obuku u oblasti posebnih znanja i veština

Tema	Sudije i sudijski pomoćnici	Zamenici javnih tužilaca i tužilački pomoćnici	Policijski službenici
Upotreba informaciono komunikacionih tehnologija i korišćenje otvorenih baza podataka	✓	✓	
Primena načela <i>ne bis in idem</i> u krivičnim postupcima u vezi sa poreskim i budžetskim krivičnim delima i nova praksa Suda pravde EU	✓		
Metodologija istraživanja krivičnih dela pranja novca	✓	✓	✓
Uloga digitalne forenzike u dokazivanju finansijskih krivičnih dela	✓		✓
Unapređenje znanja iz oblasti ekonomije od značaja za dokazivanje sa posebnim osvrtom na finansijsko računovodstveno poslovanje (u privrednim društvima, društvima za osiguranje, bankarskom i berzanskom, kao i javnom sektoru)		✓	✓

Pored toga, bilo bi važno pažljivo razmotriti teme koje su predložili ispitanici i integrisati neke od navedenih tema u postojeću obuku ili pronaći prostor za organizovanje odvojene obuke o takvim temama. Tema koja se posebno ističe u ovom pogledu je računovodstvo i tumačenje računovodstvenih dokumenata. Nadalje, jasno je formulisana potreba za dodatnom obukom koja se odnosi na posebne dokazne radnje i njihovo korišćenje u krivičnim postupcima u slučajevima borbe protiv korupcije. Pored toga, obuka o pitanjima kao što su pravo privrednih društava i stečajni postupak se takođe smatra važnim za bolje razumevanje celokupnog poslovnog procesa. Konačno, kriptovalute su nominovane kao važna tema.

- 1. Osiguravanje uravnoteženog pristupa obuci o poznavanju prava i pravničkih i nepravničkih veština**

Prilikom planiranja i sprovođenja obuka vezanih za korupciju, Projekat i PA treba da imaju u vidu takozvano „nemačko pravilo“, koje zahteva raznolik plan i program obuke, koji obuhvata 45-50% obuka o pravnim pitanjima, oko 25-30% obuka posvećenih znanju iz drugih disciplina, dok su preostale obuke posvećene unapređenju drugih veština. S obzirom na to da je ekonomsko znanje, kako teorijsko, tako i praktično, od ključnog značaja u slučajevima korupcije, razumno je očekivati da će ono obuhvatiti većinu takvih obuka, zajedno sa povezanim informaciono tehnološkim (IT) veštinama. Međutim, pitanja kao što su etika i integritet i komunikacija sa javnošću ne smeju biti potcenjena i stoga je na srednji rok potrebno razviti i sprovesti obuke i na ove teme.

2. Obezbediti da ciljna grupa ima znanja o svim međunarodnim standardima od značaja za borbu protiv korupcije.

Pristup u obukama do sada je uglavnom bio usmeren na nacionalno pravo; ovo je razumljivo s obzirom na to da je obuke trebalo da predstavljaju zajedničku polaznu tačku za doslednu primenu i tumačenje novog regulatornog okvira.

Međutim, ovaj novi regulatorni okvir nije samostalan sistem; naprotiv, on je suštinski povezan sa relevantnim međunarodnim pravom i sudskom praksom nadnacionalnih sudova. Stoga je neophodno osigurati da se nacionalni zakon, prilikom primene, tumači u skladu sa relevantnim međunarodnim standardima.

Ovo se može sprovesti kroz organizovanje posebne obuke o pitanjima kao što su sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava u slučajevima vezanim za korupciju (potreba koja je identifikovana tokom intervjua) i / ili kroz sistemsko upućivanje na relevantne međunarodne standarde u obukama. Prilagođavanje ovog pristupa će biti izazov, budući da su obe opcije podjednako održive, a na Projektu i PA će biti da definišu pristup od slučaja do slučaja.

U cilju promovisanja ideje i pokušaja finog prilagođavanja pristupa, preporučujemo razvoj i sprovođenje jedne pilot obuke o međunarodnim standardima u borbi protiv korupcije u praksi. To bi bila obuka zasnovana na studiji slučaja koja bi usmerila policijske službenike i nosioce pravosudnih i tužilačkih funkcija u implementaciji relevantnih standarda u konkretnim slučajevima, kroz tumačenje i primenu nadnacionalnog i nacionalnog zakonodavstva.

2. Nastaviti sa sprovođenjem multiprofesionalnih obuka, koje uključuju sudije, zamenike tužilaca, sudijske i tužilačke pomoćnike i policijske službenike koji rade u posebnim odeljenjima

Ovo je pristup koji je podržala i tražila ciljna grupa. On je naročito delotvoran u osiguravanju zajedničkog stava o tumačenju i primeni regulatornog okvira. Bilo bi važno proširiti krug učesnika na takvim obukama, kako bi se u obuke uključile i sudije tužioci iz sudova višeg stepena i tako podstakla ne samo horizontalna, već i vertikalna harmonizacija pravnog tumačenja i prakse.

Međutim, ovu preporuku ne treba tumačiti kao poziv da se ne planiraju i sprovode obuke samo za jednu ciljnu grupu, npr. samo sudije, kada se to smatra potrebnim. Upravo suprotno, okrugli stolovi i debate rezervisane samo za pripadnike jedne profesije mogu predstavljati delotvoran metod, kroz obezbeđivanje sigurnog okruženja za usklađivanje prakse i zauzimanje zajedničkih stavova u okviru posebnih odeljenja suda i tužilaštva. Slično tome, neke obuke, s obzirom na temu ili metodološki pristup, biće prilagođene samo policijskim službenicima.

3. Uložiti dodatne napore u razvoj i sprovođenje multi-profesionalnih obuka koji uključuju predstavnike drugih državnih organa i institucija

PPO je identifikovala izazove u razumevanju uloge službenika za vezu i tačnog načina na koji oni mogu doprineti otkrivanju i procesuiranju izvršilaca koruptivnih krivičnih dela. Ovaj nedostatak razumevanja prisutan je kako kod policijskih službenika, zamenika tužilaca i sudija, tako i kod institucija koje imaju službenike za vezu, iako se čini da je to izraženije u ovoj drugoj grupi.

Multi-profesionalne obuke pomažu da se premosti ovaj jaz i pomažu da se stvore manje formalne linije komunikacije, što podstiče efikasnost i delotvornost komunikacije i na kraju, to olakšava ceo proces.

Kada su u pitanju teme za ovu vrstu multi-profesionalne obuke, tri najbolje ocenjene teme (više od 60% ispitanika ocenilo je temu sa 1 i 2) su:

- Uloga službenika za vezu u krivičnom postupku
- Saradnja između službenika za vezu, policije i javnog tužilaštva
- Dokazivanje pranja novca i saradnja nadležnih institucija

Osnovni pristup u ovim obukama bi bio da se integrišu znanje i informacije o tome kako prepoznati da je počinjeno koruptivno krivično delo.

Potrebni su dodatni naponi kako bi se podstaklo šire učešće institucija u multi-profesionalnim obukama.

4. Nastaviti sa interaktivnim pristupom u sprovođenju obuke

Interaktivni pristup u sprovođenju obuke i upotreba studija slučaja su univerzalno prepoznate kao karakteristike uspešne obuke. Ciljna grupa je jasno zahtevala upotrebu metodologije obuke koja bi im omogućila da uče kroz rad i da diskutuju o različitim pravnim stavovima kako bi osigurali pravilnu primenu zakona.

U praktičnom smislu, obuke treba razvijati i sprovoditi tako da se kombinuju različite metoda obuke, gde su studije slučaja, simulacije, debate i okrugli stolovi visoko na listi delotvornih metoda za prenošenje znanja. Izbor pojedinih metoda obuke treba da odgovara i temi.

Ovo je važna preporuka koju treba jasno saopštiti svim predavačima, a pažljiv izbor metoda obuke treba da bude integrisan u razvoj programa obuke.

5. Uložiti dodatne napore u razvijanje materijala za obuku kako bi se podržala delotvornost obuke i održivost prenosa znanja

U razvoju i sprovođenju obuka ne smeju se zanemariti odgovarajući materijali za obuku. Zato preporučujemo da se materijali za obuku pažljivo i sistematski pripremaju i distribuiraju polaznicima. U idealnom slučaju i u štampanom i elektronskom formatu, što bi takođe olakšalo naknadno umnožavanje i deljenje.

Posebnu pažnju treba posvetiti mogućnosti podele materijala pre obuke, posebno u slučajevima kada se od učesnika očekuje aktivno učešće.

Važno je naglasiti da materijali ne bi trebalo da predstavljaju ponavljanje onoga što je bilo ili će biti predstavljeno i korišćeno tokom obuke; materijali za obuku treba da pruže šire podatke o merodavnom pravu i sudskoj praksi i da budu dobra polazna tačka za dalje čitanje. Pored toga, praktični saveti i informacije treba da se pruže u materijalima za obuku kad god je to moguće (npr. spisak veb stranica koje se koriste u praktičnim vežbama).

6. Podsticati inovativni pristup u pružanju obuke

Projekat i PA treba da podrže uvođenje različitih metoda učenja na daljinu i deljenja znanja.

Jedna od ključnih preporuka iz intervjuja je razvijanje i sprovođenje regionalnih obuka, sa instruktorima i polaznicima iz Srbije i zemalja iz regiona sa razvijenijom praksom u borbi protiv korupcije. Ovaj pristup bi bio u skladu sa nekim od dobrih inovativnih praksi obuke koje je utvrdio EJTN.

Štaviše, pružanje šireg seta informacija o dostupnim webinarima i razvoj ciljanih vebinara od strane PA takođe bi bio važan korak koji bi omogućio onima koji rade u posebnim odeljenjima da se posvete vreme unapređenju svojih znanja i veština bez oduzimanja njihovog dragocenog vremena.

7. Sistemski integrisati sudijske i tužilačke pomoćnike tužioca u obuku

Ovo je vrlo jasna povratna informacija dobijena od ispitanika. Sudijski i tužilački pomoćnici su od neprocenljivog značaja za rad sudija i tužilaca i imaju važnu ulogu u krivičnom postupku. Zbog toga se mora osigurati da se oni sistemski i kontinuirano uključuju u obuke i da pohađaju iste obuke kao i sudije i zamenici tužilaca. Pošto se sudije i zamenici tužilaca oslanjaju na sudijske i tužilačke pomoćnike u pripremi predmeta, identifikaciji relevantne sudske prakse i sastavljanju ključnih dokumenata (optužnice, presude), od ključne je važnosti je da pomoćnici imaju potpuno i sveobuhvatno razumevanje svih pitanja relevantnih za krivični postupak.

8. Planirati i pružati obuke u ciklusima na osnovnom i naprednom nivou

U svetlu prirodne fluktuacije zaposlenih u posebnim odeljenjima (neke sudije idu u penziju do kraja ove godine), posebno s obzirom angažovanje novih zaposlenih u ovim odeljenjima, kako bi se osigurao stalni i kontinuirani nivo znanja, potrebno je da se uspešne obuke povremeno ponavljaju.

Ovaj pristup treba kombinovati sa razvijanjem i sprovođenjem obuka na osnovnom i naprednom nivou.

Tokom intervjuja, utvrđeno je da nivo znanja i veština u oblasti krivičnog prava i posebnih znanja i veština nije ujednačen među sudijama, zamenicima tužilaca, sudijskim i tužilačkim pomoćnicima kao i policijskim službenicima. To znači da će u većini slučajeva obuke morati da se organizuju i na osnovnom i naprednom nivou.

Stoga je načelna preporuka da se počne sa sprovođenjem obuke na osnovnom nivou kako bi se povećala pokrivenost i pratila napredna obuka.

Međutim, u isto vreme, bilo bi preporučljivo razmotriti razvoj i pružanje naprednih obuka u narednih 15 meseci u slučajevima kada je 30% ili više ispitanika zatražilo obuku na naprednom nivou, kako bi se osiguralo da naprednija grupa nije zanemarena.

Ove teme su sledeće:

Dokazivanje krivičnih dela sa elementima korupcije	Korišćenje IKT i otvorenih baza podataka
Oduzimanje imovine	Elementi bića krivičnog dela novih krivičnih dela propisanih izmenama i dopunama Krivičnog zakonika iz 2016. godine
Korišćenje dokaza pribavljenih u finansijskim istragama za dokazivanje krivičnih dela u krivičnom postupku i paralelne finansijske istrage	Upravljanje tokom krivičnog postupka
Etika i integritet	Saradnja između javnog tužilaštva i jedinice za finansijske istrage

Da bi se ova preporuka sprovela na pravi način i bila efikasna, neophodno je da nivo obuke bude jasno označen u pozivu na obuke.

Takođe, Projekat i PA treba da podrže sistemski pristup uprava specijalnih odeljenja prilikom izbora učesnika obuke, kako bi se osiguralo da oni koji imaju napredan nivo znanja ne pohađaju osnovnu obuku, i obrnuto.

9. **Obezbediti blagovremeno planiranje sprovođenja obuke kako bi se povećala prisutnost**

Važnost blagovremenog planiranja pružanja obuke i razmene informacija o obuci ne sme se potcenjivati.

Nosioci pravosudnih funkcija i policijski službenici koji rade u posebnim odeljenjima su mala ciljna grupa koja je opterećena velikim brojem predmeta. Oni treba da imaju precizne i suštinske informacije u vezi sa obukom dovoljno unapred da u svoje rasporede uključe činjenice o obukama i njihovom pohađanju.

Sadašnja praksa PA, u kojoj se obuke najavljuju najmanje nedelju dana unapred na veb stranici PA, je dobrodošla. Međutim, potrebno je uložiti dodatne napore u blagovremeno deljenje informacija o planiranim obukama za posebna odeljenja kako bi se povećala posećenost i shodno tome, efekti obuke.

10. Poboljšati komunikaciju među svim zainteresovanim stranama u vezi sa planiranjem i sprovođenjem obuka za ovu ciljnu grupu, sa PA kao centralnom tačkom

Tokom PPO još jednom je potvrđeno da je veoma teško primeniti sistemski pristup obuci vezanoj za borbu protiv korupcije; to je aktuelno pitanje i PA i donatorska zajednica nastoje da zadovolje potrebe onih koji rade u posebnim odeljenjima i službenicima za vezu. U ovom procesu, značajan deo informacija se gubi ili se ne komunicira na odgovarajući način, što dovodi do preklapanja i komplikuje dalje planiranje.

Veoma je važno da se PA čvrsto uspostavi kao centralna tačka informisanja o planiranju i sprovođenju obuka za posebna odeljenja i multi-profesionalne obuke sa službenicima za vezu. Na taj način bi se osiguralo da sveobuhvatni i kompletni podaci vezani za obuke budu dostupni svim zainteresovanim stranama i da se planiranje i sprovođenje obuka organizuje u procesu vođenom potrebama polaznika.

Prilog 1: pitanja za polustrukturisani intervju

UPITNIK

PROCENA POTREBA ZA OBUKAMA U OBLASTI

PREVENCIJE I BORBE PROTIV KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA

1. Molimo Vas da navedete svoju funkciju
2. Da li ste pohađali obuke iz oblasti prevencije i borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala od novembra 2016. godine do danas?
3. Ako je odgovor na prethodno pitanje da, koliko ste takvih obuka pohađali?
4. Da li su te obuke bile korisne za Vaš svakodnevni rad?
5. Molimo Vas da navedete ono za šta mislite da je najviše doprinelo tome da obuke budu korisne za Vaš svakodnevni rad.

6. Da li su obuke bile isključivo namenjene sudijama ili su njihovi polaznici bili i javni tužioci, zamenici javnih tužilaca, zaposleni u organima unutrašnjih poslova i drugih institucija od značaja za prevenciju i borbu protiv korupcije, organizovanog kriminala i finansijskog kriminaliteta?
7. Da li ste postupali u predmetima koji se odnose na krivično delo pranja novca?
8. Da li ste postupali u predmetima oduzimanja imovine proistekle iz krivičnih dela ili oduzimanja imovinske koristi stečene izvršenjem krivičnog dela?
9. Da li ste do sada postupali u predmetima u kojima je tužilac koristio iskustva i znanja službe za finansijsku forenziku?
10. Koliko su Vam potrebne dodatne obuke iz određenih oblasti krivičnog prava i vankrivičnopravnih oblasti neophodnih za vođenje postupaka protiv izvršilaca krivičnih dela korupcije i organizovanog kriminala na skali od 1 do 5, gde je 1 izuzetno potrebno, a 5 nije neophodno?
11. Molimo Vas da rangirate teme iz oblasti krivičnog prava i drugih oblasti za koje smatrate da u vezi sa njima treba organizovati obuke za postupajuće sudije u narednih 36 meseci (1 – hitno, 5 – najmanje hitno itd.). Više tema se može rangirati istim brojem. Molimo Vas da istovremeno ukažete da li su potrebne obuke na osnovnom ili naprednom nivou, ili i na osnovnom i na naprednom nivou, imajući u vidu obuke koje su do sada bile organizovane.

Tema	Hitnost	Osnovni nivo	Napredni nivo	Osnovni i napredni nivo
Uloga finansijskih forenzičara u krivičnom postupku				
Korišćenje dokaza pribavljenih u finansijskim istragama za dokazivanje krivičnih dela u krivičnom postupku i paralelne finansijske istrage				
Dokazivanje krivičnih dela sa elementima korupcije				
Uloga službenika za vezu u krivičnom postupku				
Dokazivanje pranja novca i saradnja nadležnih institucija				
Odnos finansijske forenzike i veštačenja u krivičnom postupku				

Oduzimanje imovine proistekle iz krivičnih dela i stečene izvršenjem krivičnih dela				
Međunarodna pomoć u krivičnim predmetima i saradnja sa međunarodnim institucijama				
Elementi bića novih krivičnih dela propisanih Zakonom o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika iz 2016. godine				
Korišćenje posrednih dokaza kod pojedinih krivičnih dela iz sporednog zakonodavstva				

12. Molimo Vas da predložite do tri teme koje su bitne prema Vašem mišljenju a nisu navedene:

13. Molimo Vas da rangirate teme za koje treba organizovati obuke iz oblasti posebnih znanja i veština za postupajuće sudije u narednih 36 meseci (1 – hitno, 5 – najmanje hitno itd.). Više tema se može rangirati istim brojem. Molimo Vas da istovremeno ukažete da li su potrebne obuke na osnovnom ili naprednom nivou, ili i na osnovnom i na naprednom nivou, imajući u vidu obuke koje su do sada bile organizovane.

Tema	Hitnost	Osnovni nivo	Napredni nivo	Osnovni i napredni nivo
Upravljanje tokom krivičnog postupka				
Etika i integritet				
Komunikacija sa javnošću i informacije od javnog značaja u postupcima koruptivnih krivičnih dela i krivičnih dela organizovanog kriminala				
Metodologija rada sa službenicima za vezu				
Pravna analiza i pravno istraživanje od značaja za obrazlaganje presude				
Upotreba informaciono komunikacionih tehnologija i korišćenje otvorenih baza podataka				

Upravljanje predmetima				
Primena načela <i>ne bis in idem</i> u krivičnim postupcima u vezi sa poreskim i budžetskim krivičnim delima i nova praksa Suda pravde EU				
Uloga digitalne forenzike u dokazivanju finansijskih krivičnih dela				
Unapređenje znanja iz oblasti ekonomije od značaja za dokazivanje				
Metodologija istraživanja krivičnog dela pranje novca				
Zaštita i postupanje sa svedocima u postupcima za koruptivna krivična dela				

14. Molimo Vas da predložite do tri teme koje su bitne prema Vašem mišljenju, a nisu navedene:

15. Uspeh obuka često zavisi i od metoda koji se koriste tokom obuke. Koji metod rada na obukama u najvećoj meri doprinosi unapređivanju znanja) 1 – najviše, 5 – najmanje.

Predavanje (mini lekcija)

Studija slučaja

Okrugli sto

Debata

Simulacija

Diskusione grupe

Upitnik, test, kviz

Panel diskusija

Brainstorming tj. oluja ideja

Demonstriranje

Igranje uloga

Plan akcije

16. Koji metod rada na obukama u najvećoj meri doprinosi unapređivanju veština? 1 – najviše, 5 – najmanje:

Predavanje (mini lekcija)

Studija slučaja

Okrugli sto

Debata

Simulacija

Diskusione grupe

Upitnik, test, kviz

Panel diskusija

Brainstorming tj. oluja ideja

Demonstriranje

Igranje uloga

Plan akcije

17. Obuke u kojima učestvuju predstavnici različitih profesija su se u uporednoj i domaćoj praksi pokazale kao veoma korisne za unapređenje znanja i veština, ali i komunikacije između pripadnika različitih profesija. Da li smatrate da su zajedničke obuke sa javnim tužiocima, zamenicima javnih tužilaca i službenicima za vezu, a koji su delegirani u skladu sa Zakonom o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, terorizma i korupcije adekvatnije za unapređivanje znanja i veština?

18. Da li smatrate da bi takve zajedničke obuke doprinele efikasnijem dokaznom postupku?

19. Da li smatrate da bi u takve obuke u vezi sa dostavljanjem i tumačenjem dokaza trebalo uključiti službenike za vezu iz sledećih organa i organizacija:

	da	ne
Agencija za borbu protiv korupcije		
Poreska uprava – Poreska policija		
Uprava carina		
Uprava za javne nabavke		
Republički geodetski zavod		
Republički fond za penzijsko i invalidsko osiguranje		
Republički fond za zdravstveno osiguranje		
Republička direkcija za imovinu Republike Srbije		
Narodna banka Srbije		
Uprava za sprečavanje pranja novca		
Agencija za privredne registre		
Centralni registar depa i kliring hartija od vrednosti		

DRI		
Komisija za hartije od vrednosti		
Ministarstvo finansija – Sektor za upravljanje sredstvima EU		
Budžetska inspekcija na nivou Republike Srbije i jedinica lokalne samouprave		
Kancelarija za reviziju sistema upravljanja sredstvima EU		
Interni revizori jedinica lokalne samouprave		

20. Da li ste zadovoljni kvalitetom materijala koji su pratili dosadašnje obuke?

21. Da li smatrate da materijale treba unaprediti i na koji način?

22. Da li ste zadovoljni dosadašnjim izborom predavača na obukama iz oblasti prevencije i borbe protiv korupcije, organizovanog kriminala i finansijskog kriminaliteta?

23. Da li smatrate da sudijski pomoćnici treba da pohađaju obuke radi unapređenja znanja i veština iz oblasti prevencije i borbe protiv korupcije, organizovanog kriminala i finansijskog kriminaliteta?

24. Ako je odgovor na prethodno pitanje da, da li smatrate da oni treba da pohađaju iste obuke kao postupajuće sudije?

25. Ako je odgovor na pitanje 23. ne, koja su to znanja i veštine sudijskih pomoćnika koje bi prema Vašem mišljenju trebalo da budu unapređena obukama u oblasti prevencije i borbe protiv korupcije, organizovanog kriminala i finansijskog kriminaliteta?

PITANJA ZA POLUSTRUKTURISANI INTERVJU SA TUŽIOCIMA

UPITNIK

PROCENA POTREBA ZA OBUKAMA U OBLASTI PREVENCIJE I BORBE PROTIV KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA

1. Molimo Vas da navedete svoju funkciju
2. Da li ste pohađali obuke iz oblasti prevencije i borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala od novembra 2016. godine do danas?
3. Ako je odgovor na prethodno pitanje da, koliko ste takvih obuka pohađali?
4. Da li su te obuke bile korisne za Vaš svakodnevni rad?
5. Molimo Vas da navedete ono za šta mislite da je najviše doprinelo tome da obuke budu korisne za Vaš svakodnevni rad.
6. Da li su obuke bile isključivo namenjene javnim tužiocima i zamenicima javnih tužilaca ili su njihovi polaznici bile i sudije, zaposleni u organima unutrašnjih poslova i drugih institucija od značaja za prevenciju i borbu protiv korupcije, organizovanog kriminala i finansijskog kriminaliteta?
7. Da li ste do sada radili na predmetima koji se odnose na krivično delo pranja novca?

8. Da li se imali priliku da radite na predmetima oduzimanja imovine proistekle iz krivičnih dela ili oduzimanja imovinske koristi stečene izvršenjem krivičnog dela?

9. Da li ste se do sada oslanjali na iskustva i znanja službe za finansijsku forenziku?

10. Koliko su Vam potrebne dodatne obuke iz određenih oblasti krivičnog prava i vankrivičnopravnih oblasti neophodnih za vođenje postupaka protiv izvršilaca krivičnih dela korupcije i organizovanog kriminala na skali od 1 do 5, gde je 1 izuzetno potrebno, a 5 nije neophodno?

11. Molimo Vas da rangirate teme iz oblasti krivičnog prava i drugih oblasti za koje smatrate da u vezi sa njima treba organizovati obuke za javne tužioce i zamenike javnih tužilaca u narednih 36 meseca (1 – hitno, 5 – najmanje hitno itd.). Više tema se može rangirati istim brojem. Molimo Vas da istovremeno ukažete da li su potrebne obuke na osnovnom ili naprednom nivou, ili i na osnovnom i na naprednom nivou, imajući u vidu obuke koje su do sada bile organizovane.

Tema	Hitnost	Osnovni nivo	Napredni nivo	Osnovni i napredni nivo
Saradnja jedinice za finansijske istrage i tužilaštva				
Upravljanje istražnim postupkom				
Etika i integritet				
Komunikacija sa javnošću i informacije od javnog značaja u postupcima koruptivnih				

krivičnih dela i krivičnih dela organizovanog kriminala				
Saradnja sa službenicima za vezu				
Upotreba informaciono komunikacionih tehnologija i korišćenje otvorenih baza podataka				
Rukovođenje udarnom grupom i udarne grupe (zajedno sa predstavnicima drugih državnih organa)				
Uloga digitalne forenzike u dokazivanju finansijskih krivičnih dela				
Unapređenje znanja iz oblasti ekonomije od značaja za dokazivanje sa posebnim osvrtom na finansijsko računovodstveno poslovanje (u privrednim društvima, društvima za osiguranje, bankarskom i berzanskom, kao i javnom sektoru).				
Metodologija istraživanja krivičnih dela pranja novca				
Zaštita i postupanje sa svedocima u postupcima za koruptivna krivična dela				

12. Molimo Vas da predložite do tri teme koje su bitne prema Vašem mišljenju, a nisu navedene:

13. Uspeh obuka često zavisi i od metoda koji se koriste tokom obuke. Koji metod rada na obukama u najvećoj meri doprinosi unapređivanju znanja? 1 – najviše, 5 – najmanje.

Predavanje (mini lekcija)

Studija slučaja

Okrugli sto

Debata

Simulacija

Diskusione grupe

Upitnik, test, kviz

Panel diskusija

Brainstorming tj. oluja ideja

Demonstriranje

Igranje uloga

Plan akcije

14. Koji metod rada na obukama u najvećoj meri doprinosi unapređivanju veština? 1 – najviše, 5 – najmanje.

Predavanje (mini lekcija)

Studija slučaja

Okrugli sto

Debata

Simulacija

Diskusione grupe

Upitnik, test, kviz

Panel diskusija

Brainstorming, tj. oluja ideja

Demonstriranje

Igranje uloga

Plan akcije

15. Obuke u kojima učestvuju predstavnici različitih profesija su se u uporednoj i domaćoj praksi pokazale kao veoma korisne za unapređenje znanja i veština, ali i komunikacije između pripadnika različitih profesija. Da li smatrate da su zajedničke obuke sa sudijama i službenicima za vezu, a koji su delegirani u skladu sa Zakonom o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, terorizma i korupcije adekvatnije za unapređivanje znanja i veština?

16. Da li smatrate da bi takve zajedničke obuke doprinele efikasnijem dokaznom postupku?

17. Da li smatrate da bi u takve obuke u vezi sa dostavljanjem i tumačenjem dokaza trebalo uključiti službenike za vezu iz sledećih organa i organizacija:

	da	ne
Agencija za borbu protiv korupcije		
Poreska uprava – Poreska policija		
Uprava carina		
Uprava za javne nabavke		
Republički geodetski zavod		
Republički fond za penzijsko i invalidsko osiguranje		
Republički fond za zdravstveno osiguranje		
Republička direkcija za imovinu Republike Srbije		
Narodna banka Srbije		
Uprava za sprečavanje pranja novca		
Agencija za privredne registre		

Centralni registar depa i kliring hartija od vrednosti		
DRI		
Komisija za hartije od vrednosti		
Ministarstvo finansija – Sektor za upravljanje sredstvima EU		
Budžetska inspekcija na nivou Republike Srbije i jedinica lokane samouprave		
Kancelarija za reviziju sistema upravljanja sredstvima EU		
Interni revizori jedinica lokalne samouprave		

18. Da li ste zadovoljni kvalitetom materijala koji su pratili dosadašnje obuke?

19. Da li smatrate da materijale treba unaprediti i na koji način?

20. Da li ste zadovoljni dosadašnjim izborom predavača u obukama iz oblasti prevencije i borbe protiv korupcije, organizovanog kriminala i finansijskog kriminaliteta?

21. Da li smatrate da tužilački pomoćnici treba da pohađaju obuke radi unapređenja znanja i veština iz oblasti prevencije i borbe protiv korupcije, organizovanog kriminala i finansijskog kriminaliteta?
22. Ako je odgovor na prethodno pitanje da, da li smatrate da oni treba da pohađaju iste obuke kao postupajući zamenici javnih tužilaca?
23. Ako je odgovor na pitanje 20. ne, koja su to znanja i veštine tužilačkih pomoćnika koje bi prema Vašem mišljenju trebalo da budu unapređena obukama u oblasti prevencije i borbe protiv korupcije, organizovanog kriminala i finansijskog kriminaliteta?

PITANJA ZA POLUSTRUKTURISANI INTERVJU SA POLICIJSKIM SLUŽBENICIMA

**PROCENA POTREBA ZA OBUKOM U OBLASTI BORBE PROTIV KORUPCIJE I
ORGANIZOVANOG KRIMINALA**

UPITNIK

**PROCENA POTREBA ZA OBUKAMA U OBLASTI PREVENCIJE I BORBE PROTIV KORUPCIJE I
ORGANIZOVANOG KRIMINALA**

1. Molimo Vas da navedete svoju funkciju
2. Da li ste pohađali obuke iz oblasti prevencije i borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala od novembra 2016. godine do danas?

3. Ako je odgovor na prethodno pitanje da, koliko ste takvih obuka pohađali?
4. Da li su te obuke bile korisne za Vaš svakodnevni rad?
5. Molimo Vas da navedete ono za šta mislite da je najviše doprinelo tome da obuke budu korisne za Vaš svakodnevni rad.
6. Da li su obuke bile isključivo namenjene zaposlenima u organima unutrašnjih poslova ili su njihovi polaznici bile i sudije, javni tužioci, zamenici javnih tužilaca, zaposleni u drugim institucijama od značaja za prevenciju i borbu protiv korupcije, organizovanog kriminala i finansijskog kriminaliteta?
7. Koliko su Vam potrebne dodatne obuke iz određenih oblasti krivičnog prava i vankrivičnih oblasti neophodnih za vođenje postupaka protiv izvršilaca krivičnih dela korupcije i organizovanog kriminala na skali od 1 do 5, gde je 1 izuzetno potrebno, a 5 nije neophodno.
8. Molimo Vas da rangirate teme iz oblasti krivičnog prava i drugih oblasti za koje smatrate da u vezi sa njima treba organizovati obuke za zaposlene u organima unutrašnjih poslova u narednih 36 meseci (1 – hitno, 5 – najmanje hitno itd.). Više tema se može rangirati istim brojem Molimo Vas da istovremeno ukažete na to da li su potrebne obuke na osnovnom ili naprednom nivou, ili i na osnovnom i na naprednom nivou, imajući u vidu obuke koje su do sada bile organizovane.

Tema	Hitnost	Osnovni nivo	Napredni nivo	Osnovni i napredni nivo
Korišćenje dokaza pribavljenih u finansijskim istragama za dokazivanje krivičnih dela u krivičnom postupku i paralelne finansijske istrage				

Dokazivanje krivičnih dela sa elementima korupcije				
Dokazivanje pranja novca i saradnja nadležnih institucija				
Međunarodna policijska saradnja				
Elementi bića novih krivičnih dela propisanih Zakonom o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika iz 2016. godine sa posebnim osvrtom na krivično delo Zloupotreba u vezi sa javnom nabavkom				
Korišćenje posrednih dokaza kod pojedinih krivičnih dela iz sporednog zakonodavstva				

9. Molimo Vas da predložite do tri teme koje su bitne prema Vašem mišljenju, a nisu navedene:

10. Molimo Vas da rangirate teme za koje treba organizovati obuke iz oblasti posebnih znanja i veština za zaposlene u organima unutrašnjih poslova u narednih 36 meseci (1 – hitno, 5 – najmanje hitno itd.). Više tema se može rangirati istim brojem. Molimo Vas da istovremeno ukažete da li su potrebne obuke na osnovnom ili naprednom nivou, ili i na osnovnom i na naprednom nivou, imajući u vidu obuke koje su do sada bile organizovane.

Tema	Hitnost	Osnovni nivo	Napredni nivo	Osnovni i napredni nivo
Saradnja jedinice za finansijske istrage i tužilaštva				
Etika i integritet				
Komunikacija sa javnošću i informacije od javnog značaja u postupcima koruptivnih krivičnih dela i krivičnih dela organizovanog kriminala				
Saradnja sa tužilaštvom				
Upotreba informaciono komunikacionih tehnologija i korišćenje otvorenih baza podataka				
Rukovođenje udarnim grupama i rad udarnih grupa (zajedno sa tužiocima i predstavnicima državnih organa)				

Uloga digitalne forenzike u dokazivanju finansijskih krivičnih dela				
Unapređenje znanja iz oblasti ekonomije od značaja za dokazivanje sa posebnim osvrtom na finansijsko računovodstveno poslovanje (u privrednim društvima, društvima za osiguranje, bankarskom i berzanskom sektoru, kao i javnom sektoru)				
Metodologija istraživanja krivičnih dela pranja novca				
Zaštita i postupanje sa svedocima koruptivnih krivičnih dela				

11. Molim Vas da predložite do ti teme koje su bitne prema Vašem mišljenju, a nisu navedene:
12. Uspeh obuka zavisi i od metoda koji se koriste tokom obuke. Koji metod rada na obukama u najvećoj meri doprinosi unapređivanju znanja? 1 – najviše, 5 – najmanje.

Predavanje (mini lekcija)
 Studija slučaja
 Okrugli sto
 Debata
 Simulacija
 Diskusione grupe
 Upitnik, test, kviz
 Panel diskusija
 Brainstorming tj. oluja ideja
 Demonstriranje
 Igranje uloga
 Plan akcije

13. Koji metod rada na obukama u najvećoj meri doprinosi unapređivanju veština? 1 – najviše, 5 – najmanje.

Predavanje (mini lekcija)
 Studija slučaja
 Okrugli sto

Debata
 Simulacija
 Diskusione grupe
 Upitnik, test, kviz
 Panel diskusija
 Brainstorming tj. oluja ideja
 Demonstriranje
 Igranje uloga
 Plan akcije

14. Obuke u kojima učestvuju predstavnici različitih profesija su se u domaćoj praksi pokazale kao veoma korisne za unapređenje znanja i veština, ali i komunikacije između pripadnika različitih profesija. Da li smatrate da su zajedničke obuke sa javnim tužiocima, zamenicima javnih tužilaca, zaposlenima u drugim institucijama od značaja za prevenciju korupcije, organizovanog kriminala i finansijskog kriminaliteta od značaja za unapređenje znanja i veština?
15. Da li smatrate da bi takve zajedničke obuke doprinele efikasnijem dokaznom postupku?
16. Da li smatrate da bi u takve obuke u vezi sa dostavljanjem i tumačenjem dokaza trebalo uključiti službenike za vezu iz sledećih organa i organizacija:

	da	ne
Agencija za borbu protiv korupcije		
Poreska uprava – Poreska policija		
Uprava carina		
Uprava za javne nabavke		
Republički geodetski zavod		
Republički fond za penzijsko i invalidsko osiguranje		
Republički fond za zdravstveno osiguranje		
Republička direkcija za imovinu Republike Srbije		
Narodna banka Srbije		
Uprava za sprečavanje pranja novca		
Agencija za privredne registre		

Centralni registar depa i kliring hartija od vrednosti		
DRI		
Komisija za hartije od vrednosti		
Ministarstvo finansija – Sektor za upravljanje sredstvima EU		
Budžetska inspekcija na nivou Republike Srbije i jedinica lokalne samouprave		
Kancelarija za reviziju sistema upravljanja sredstvima EU		
Interni revizori jedinica lokalne samouprave		

17. Da li ste zadovoljni kvalitetom materijala koji su pratili dosadašnje obuke?
18. Da li smatrate da materijale treba unaprediti i na koji način?
19. Da li ste zadovoljni dosadašnjim izborom predavača u obukama iz oblasti prevencije i borbe protiv korupcije, organizovanog kriminala i finansijskog kriminaliteta?

UPIT ZA DRUGE INSTITUCIJE

POSLATI SLEDEĆIM INSTITUCIJAMA:

Agencija za borbu protiv korupcije, Poreska uprava - Poreska policija, Uprava carina, Uprava za javne nabavke, Republički geodetski zavod, Republički fond penzijskog i invalidskog osiguranja, Republička direkcija za imovinu Republike Srbije, Narodna banka Srbije, Uprava za sprečavanje pranja novca, Agencija za privredne registre, Centralni registar, depo i kliring hartija od vrednosti, Državna revizorska institucija, Komisija za hartije od vrednosti, Ministarstvo finansija - Sektor za upravljanje fondovima EU, Budžetski inspektorat na nivou republičke i lokalne samouprave (detalji će biti usaglašeni), Kancelarija za reviziju sistema upravljanja fondovima EU.

U cilju prikupljanja podataka za procenu potreba za obukama u oblasti borbe protiv korupcije

1. Da li su predstavnici Vaše organizacije pohađali obuke iz oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala od novembra 2016. godine do danas koje su organizovane u saradnji sa Pravosudnom akademijom? Ukoliko je odgovor da, molimo Vas da navedete teme obuke, broj predstavnika Vaše organizacije koji je učestvovao u obuci i broj dana obuke.
2. Da li su predstavnici Vaše organizacije pohađali obuke iz oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala od novembra 2016. godine do danas koje je organizovala Vaša institucija ili drugi državni organ ili organizacija, osim Pravosudne akademije? Ukoliko je odgovor da, molimo Vas da navedete teme obuke, broj predstavnika Vaše organizacije koji je učestvovao u obuci, organizatora obuke i broj dana obuke.
3. Molimo Vas da rangirate teme za koje treba organizovati obuke za predstavnike Vaše institucije u narednih 18 meseci/24 meseca (1 – najvažnije, 5 – najmanje važno). Više tema se može rangirati istim brojem.

Prepoznavanje elemenata bića i dokazivanje krivičnih dela sa elementima korupcije, kao i poreskih krivičnih dela, krivičnih dela na štetu javnih sredstava i imovine, zloupotrebe službene dužnosti, zloupotrebe u javnim nabavkama, krivičnih dela na tržištu kapitala	
Uloga službenika za vezu u krivičnom postupku	
Saradnja službenika za vezu i javnog tužilaštva	
Rukovođenje udarnom grupom i rad udarne grupe	
Dokazivanje pranja novca i saradnja nadležnih institucija	
Prepoznavanje indikatora postojanja nezakonito stečene imovine, blagovremena saradnja sa nadležnim institucijama i dostavljanje dokaza policiji i tužilaštvu o postojanju nezakonito stečene imovine	

Molimo Vas da predložite do pet dodatnih tema iz oblasti borbe protiv korupcije za koje smatrate da bi u vezi sa njima trebalo organizovati zajedničke obuke sa predstavnicima drugih profesija i institucija (sudijama, javnim tužiocima, zamenicima javnih tužilaca, pripadnicima Ministarstva unutrašnjih poslova i službenicima za vezu, delegiranim u skladu sa Zakonom o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, terorizma i korupcije).